

Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2016

Bratislava, február 2018

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

Vypracoval: Lukáš Belušák

© SBA, Bratislava, 2018

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov	3
Úvod.....	6
1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2016.....	7
2 Vývoj vývozu v roku 2016 z pohľadu MSP.....	9
2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP	11
2.1.1 Vývoz high-tech tovarov	13
2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP	15
2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ	16
2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ	23
2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP	31
2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP	36
2.5 Vlastnícka štruktúra vývozu MSP	40
2.6 Početnosť vyvážajúcich MSP	42
3 Vývoj dovozu v roku 2016 z pohľadu MSP.....	44
3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP	46
3.1.1 Dovož high-tech tovarov	49
3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP	50
3.2.1 Dovož MSP z krajín EÚ	51
3.2.2 Dovož MSP z krajín mimo EÚ	58
3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP	65
3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP	67
3.5 Vlastnícka štruktúra dovozu MSP	69
3.6 Početnosť dovážajúcich MSP	71
4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP.....	73
5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ.....	75
5.1 Početnosť vyvážajúcich a dovážajúcich MSP	78
6 Metodické poznámky	80
Záver.....	82
Prílohy	85

Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov

Tabuľky

Tabuľka 1: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016.....	10
Tabuľka 2: Objem vývozu teritoriálnych oblastí v r. 2016	15
Tabuľka 3: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016	16
Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016 ...	23
Tabuľka 5: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016	32
Tabuľka 6: Vývoz MSP podľa sektorov priemyselnej výroby v r. 2016	33
Tabuľka 7: Početnosť vývozcov tovaru v r. 2015 a 2016	42
Tabuľka 8: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2016	43
Tabuľka 9: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016.....	45
Tabuľka 10: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v r. 2016	50
Tabuľka 11: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016.....	52
Tabuľka 12: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016 ...	58
Tabuľka 13: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016	65
Tabuľka 14: Početnosť dovozcov tovaru v r. 2015 a 2016	71
Tabuľka 15: Odvetvová štruktúra dovážajúcich MSP a podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2016.....	72
Tabuľka 16: Štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ	75
Tabuľka 17: Štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ	77
Tabuľka 18: Zoznam High-tech produktov podľa SITC Rev. 4	89

Obrázky

Obrázok 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v r. 2016	36
Obrázok 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v r. 2016	67

Grafy

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2004 - 2016.....	7
Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016.....	9
Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v r. 2016	9
Graf 4: Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)	10
Graf 5: Komoditná štruktúra vývozu MSP v r. 2016	11
Graf 6: Vývoj vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2010 - 2016	12
Graf 7: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v r. 2016	13
Graf 8: Objem vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov	14
Graf 9: Teritoriálna štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016	15
Graf 10: Vývoj teritoriálnej štruktúry vývozu MSP a veľkých podnikov	16
Graf 11: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ v r. 2016.....	17
Graf 12: Vývoj vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2010 - 2016.....	18
Graf 13: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v r. 2016.....	19
Graf 14: Komoditná štruktúra vývozu do krajín EÚ v r. 2016.....	20
Graf 15: Komoditná štruktúra vývozu MSP do jednotlivých krajín EÚ v r. 2016.....	21
Graf 16: Komoditná štruktúra vývozu MSP do najvýznamnejších vývozných krajín EÚ v r. 2016.....	22
Graf 17: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2016.....	24
Graf 18: Vývoj vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2010 - 2016.....	24
Graf 19: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2016.....	25
Graf 20: Vývoj vývozu MSP do susedných krajín SR v r. 2010 - 2016.....	26
Graf 21: Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2016.....	27
Graf 22: Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ a mimo EÚ v r. 2016	28
Graf 23: Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2016.....	29
Graf 24: Komoditná štruktúra vývozu MSP do najvýznamnejších krajín mimo EÚ	30
Graf 25: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016	31
Graf 26: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze v sektorech priemyselnej výroby v r. 2016	34
Graf 27: Index exportnej schopnosti MSP a veľkých podnikov v odvetví priemyslu v r. 2011 - 2016	35
Graf 28: Regionálna štruktúra vývozu MSP a veľkých podnikov v r. 2016	37
Graf 29: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2016	38
Graf 30: Vývoj vývozu MSP podľa krajov SR v r. 2010 - 2016.....	39
Graf 31: Vlastnícka štruktúra vývozu MSP v r. 2016	40
Graf 32: Veľkostná štruktúra vývozu podľa druhu vlastníctva v r. 2016.....	41
Graf 33: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2016	42
Graf 34: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2016	42
Graf 35: Vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP.....	43
Graf 36: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016.....	44
Graf 37: Objem celkového dovozu MSP podľa právnej formy v r. 2016	44
Graf 38: Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)	45
Graf 39: Komoditná štruktúra dovozu MSP v r. 2016	46
Graf 40: Vývoj dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2010 - 2016	47
Graf 41: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v r. 2016	48
Graf 42: Vývoj objemu dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2010 - 2016	49
Graf 43: Teritoriálna štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016	50
Graf 44: Vývoj teritoriálnej štruktúry dovozu MSP a veľkých podnikov v r. 2011 - 2016	51
Graf 45: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2016.....	52
Graf 46: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v r. 2016.....	53
Graf 47: Vývoj dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2010 - 2016	54
Graf 48: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2016.....	55
Graf 49: Komoditná štruktúra dovozu MSP z jednotlivých krajín EÚ v r.2016.....	56
Graf 50: Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2016	57

Graf 51: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2016.....	59
Graf 52: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v r. 2016.....	60
Graf 53: Vývoj dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2010 - 2016.....	60
Graf 54: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2016.....	61
Graf 55: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ a mimo EÚ v r. 2016.....	62
Graf 56: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2016.....	63
Graf 57: Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2016.....	64
Graf 58: Dovozy MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016	66
Graf 59: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajinách SR v r. 2016	68
Graf 60: Vlastnícka štruktúra dovozu MSP v r. 2016	69
Graf 61: Veľkostná štruktúra dovozu podľa druhu vlastníctva v r. 2016.....	70
Graf 62: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2016	71
Graf 63: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2016	71
Graf 64: Vývoj salda obchodnej bilancie podľa MSP a veľkých podnikov v r. 2006-2016	73
Graf 65: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2016.....	74
Graf 66: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2016.....	74
Graf 67: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v r. 2015 (podľa krajín EÚ).....	76
Graf 68: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2015 (podľa krajín EÚ).....	76
Graf 69: Členské krajiny EÚ podľa podielu vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2015.....	78
Graf 70: Členské krajiny EÚ podľa podielu dovážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2015.....	79
Graf 71: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom vývoze v r. 2016 (vrátane zahraničných osôb)	85
Graf 72: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom dovoze v r. 2016 (vrátane zahraničných osôb).....	85
Graf 73: Vývoj objemu vývozu podľa veľkostných kategórií v r. 2006 - 2016	86
Graf 74: Vývoj objemu dovozu podľa veľkostných kategórií v r. 2006 - 2016.....	86
Graf 75: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze komodít v r. 2016	87
Graf 76: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze komodít v r. 2016	88

Úvod

Vývoj slovenskej ekonomiky, pre ktorú je charakteristická vysoká úroveň vonkajšej otvorenosti a orientácia na export, do veľkej miery súvisí s vývojom na zahraničných trhoch. Slovenská ekonomika vplyvom vysokého stupňa zapojenia hospodárstva do medzinárodnej delby práce patrí medzi najotvorenejšie ekonomiky vo svete. Obmedzená veľkosť domáceho trhového priestoru s pokračujúcim procesom globalizácie čoraz viac núti slovenských podnikateľov hľadať odbytište svojej produkcie v zahraničí. Zlepšiť svoju konkurenčnú schopnosť na zahraničných trhoch sa snažia aj malé a stredné podniky (MSP), ktoré tvoria v slovenskom hospodárstve nezastupiteľnú úlohu hlavne v oblasti tvorby pracovných miest a v rozvoji regiónov. Napriek tomu, že malé a stredné podniky na Slovensku poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti viac ako dvom tretinám aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou na tvorbe pridanej hodnoty¹, v zahranično-obchodnej výmene Slovenska pretrváva dominantné postavenie veľkých podnikov.

Materiál prezentuje postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode Slovenska na základe definitívnych údajov o zahraničnom obchode v roku 2016. Cieľom predloženej štúdie je analyzovať vývoz a dovoz Slovenska s hlavným ťažiskom na kategóriu malých a stredných podnikov z rôznych perspektív. Štúdia je rozčlenená do šiestich hlavných kapitol. Prvá kapitola sa venuje stručnému zhodnoteniu vývoja zahraničného obchodu Slovenska v roku 2016. Druhá kapitola sa podrobnejšie zaoberá analýzou vývozu MSP zo Slovenska z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, komoditnej štruktúry, odvetvového zamerania, alebo regionálnej, teritoriálnej a vlastníckej štruktúry vyvážajúcich podnikov. Analýzou údajov o dovoze MSP sa z rovnakých pohľadov zaoberá tretia kapitola. Štvrtá kapitola sumarizuje zahraničný obchod malých a stredných podnikov na základe salda obchodnej bilancie. Materiál zároveň v piatej kapitole prezentuje komparatívne postavenie MSP v zahraničnom obchode na Slovensku a v jednotlivých členských krajinách Európskej únie. Záverečná kapitola objasňuje metodológiu tvorby výstupu a princípy zberu parciálnych údajov o zahraničnom obchode Slovenska.

Slovak Business Agency ďakuje pracovníkom Odboru štatistiky zahraničného obchodu Štatistického úradu SR za poskytnutie dátových vstupov, na základe ktorých bolo možné uvedený materiál spracovať a tým podrobnejšie preskúmať postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR.

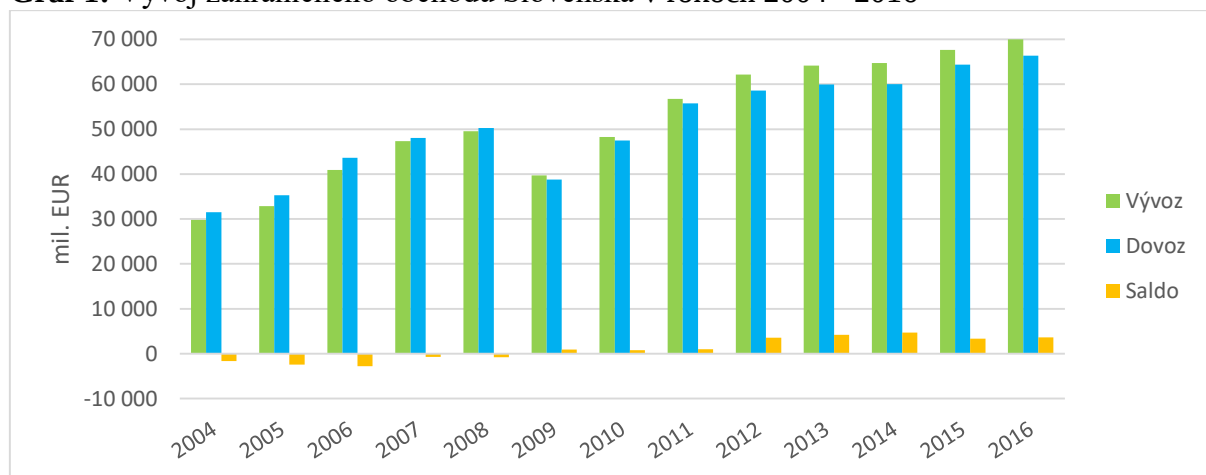
¹ Zdroj: SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2016

1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2016

Podľa údajov ŠÚ SR sa celkový vývoz tovaru v roku 2016 zvýšil o 3,5 % v porovnaní s rokom 2015. V absolútnom vyjadrení dosiahol vývoz zo Slovenskej republiky hodnotu 70 032,2 mil. Eur. Podobne vzrástol aj celkový dovoz tovarov, pričom dosiahol úroveň 66 386,3 mil. Eur, čo predstavuje medziročný nárast o 3,1 %.

Saldo zahraničného obchodu za rok 2016 bolo aktívne v objeme 3 645,9 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 sa aktívne saldo zvýšilo o 326,7 mil. Eur. Z revidovaných údajov ŠÚ SR vyplýva mierny medziročný nárast exportnej výkonnosti ekonomiky (vyjadrená podielom vývozu výrobkov a služieb na HDP v roku 2016) o 1,6 p. b. na 94,6 %. Dovozná náročnosť vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP sa medziročne mierne znížila o 0,3 p. b. na 91,1 %. Otvorenosť slovenskej ekonomiky vyjadrená ako podiel zahraničného obchodného obrátu na HDP dosiahla v roku 2016 185,7 % (v roku 2015 184,3 %).

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2004 - 2016

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z hľadiska tovarovej štruktúry celkového vývozu Slovenska (podľa tried Harmonizovaného systému) rozhodujúci podiel tvorili:

- stroje, prístroje a elektronické zariadenia (33,1 %),
- vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (28,9 %),
- základné kovy a výrobky z nich (9,4 %),
- plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,0 %).

Podľa definitívnych údajov na úrovni kapitol Harmonizovaného systému, v roku 2016 najvýraznejšie vzrástol vývoz osobných automobilov a iných motorových vozidiel o 1 542,6 mil. Eur, častí, súčastí a príslušenstva motorových vozidiel o 468,6 mil. Eur, monitorov a projektorov, televíznych prijímačov o 332,9 mil. Eur a plochých valcovaných výrobkov z ostatnej legovanej ocele o 137,3 mil. Eur. Najväčší pokles bol zaznamenaný pri vývoze ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, iných ako surových o 409,4 mil. Eur, karosérií motorových vozidiel o 373,5 mil. Eur, telefónnych súprav vrátane telefónov pre celulárnu sieť o 201,2 mil. Eur, plochých valcovaných výrobkov zo železa alebo nelegovanej ocele o 169,2 mil. Eur a otáčkomerov, počítačov výrobkov, taxametrov, meračov ubehnutej dráhy, krokmerov o 110,3 mil. Eur.

V tovarovej štruktúre celkového dovozu Slovenska v roku 2016 tvorili podľa tried Harmonizovaného systému rozhodujúci podiel:

- stroje, prístroje a elektronické zariadenia (32,9 %),
- vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (15,5 %),
- základné kovy a výrobky z nich (9,1 %),
- nerastné výrobky (7,4 %).

Najvýznamnejší medziročný nárast evidovaný podľa kapitol Harmonizovaného systému a vyjadrený v absolútnych hodnotách zaznamenal dovoz častí, súčastí a príslušenstva motorových vozidiel o 432,9 mil. Eur, osobných automobilov a iných motorových vozidiel o 402,5 mil. Eur, sedadiel, tiež premeniteľných na lôžka o 266,8 mil. Eur, zariadení a strojov elektrických, laserových alebo ultrazvukových o 209,4 mil. Eur a piestových vznetrových motorov o 204,1 mil. Eur. Oproti roku 2015 najviac poklesol dovoz ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, surových o 541,7 mil. Eur, častí a súčastí vysielacích prístrojov na rozhlasové alebo televízne vysielanie o 214,8 mil. Eur, železničných alebo električkových vozňov osobných a nákladných o 173,8 mil. Eur, monitorov a projektorov, televíznych prijímačov o 94,9 mil. Eur a výrobkov s tekutými kryštálmi o 93,6 mil. Eur.

Z teritoriálneho hľadiska sa v rámci hlavných ekonomických zoskupení **zvýšil vývoz do krajín EÚ o 3,5 %** (tvoril 85,2 % celkového vývozu SR) **a do krajín OECD o 4,1 %** (na celkovom vývoze SR sa podieľal 88,8 %). Pri pohľade na najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenska sa v roku 2016 zvýšil vývoz do Holandska o 20,9 %, Spojených štátov amerických o 16,3 %, Francúzska o 14,1 %, Spojeného kráľovstva o 12,7 %, Španielska o 11 %, Talianska o 10,8 % , Rumunska o 5,9 %, Maďarska o 3,4 % a Nemecka o 0,9 %. Naopak znížil sa vývoz do Poľska o 5,1 %, Ruskej federácie o 4,7 %, Rakúska o 2,1 % a Českej republiky o 1,5 %.

Oproti roku 2015 sa z hľadiska hlavných ekonomických zoskupení **zvýšil dovoz z krajín EÚ o 5,7 %** (tvoril 67,1 % z celkového dovozu) **a z krajín OECD sa zvýšil o 5,2 %** (na celkovom dovoze SR sa podieľal 67,2 %). Vo vzťahu k najvýznamnejším obchodným partnerom sa zvýšil dovoz zo Spojeného kráľovstva o 19,2 %, Rakúska o 14,7 %, Nemecka o 11,5 %, Poľska o 6,9 % a Talianska o 1,5 %. Znížil sa dovoz z Ruskej federácie o 23,2 %, Kórejskej republiky o 7,4 %, Francúzska o 2,8 %, Maďarska o 2 %, Českej republiky o 0,5 % a Číny o 0,04 %.

Podľa údajov ŠÚ SR malo Slovensko v roku 2016 najvyššie aktívne saldo s Nemeckom (4 034,8 mil. Eur), Spojeným kráľovstvom (2 904,7 mil. Eur), Francúzskom (2 254 mil. Eur), Rakúskom (2 004,4 mil. Eur), Poľskom (1 794,3 mil. Eur) a Talianskom (1 170,9 mil. Eur). Najväčšie pasívne saldo bolo v zahranično-obchodnej činnosti Slovenska dosiahnuté s Čínou (4 475,6 mil. Eur), Kórejskou republikou (3 812,9 mil. Eur), Ruskou federáciou (1 287,5 mil. Eur), Taiwanom (510,5 mil. Eur), Japonskom (509,3 mil. Eur) a Malajziou (368,4 mil. Eur).

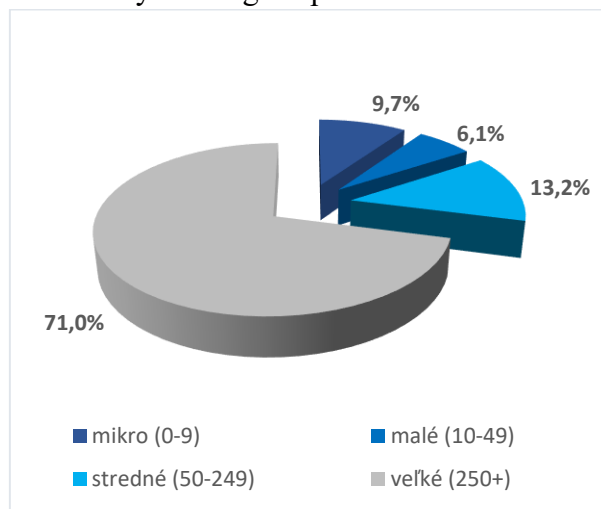
2 Vývoj vývozu v roku 2016 z pohľadu MSP

V porovnaní s rokom 2015 bol v roku 2016 zaznamenaný mierny pokles v objeme vývozu malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa znížil o 0,14 % na hodnotu 17 957,7 mil. Eur². Podiel malých a stredných podnikov na objeme celkového vývozu predstavoval 29,0 %, čo je o 0,1 p. b. menej ako v roku 2015. V prípade započítania vývozu zahraničných osôb by podiel MSP na celkovom vývoze predstavoval 25,6 %. Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom vývoze v roku 2016 vrátane zahraničných osôb podrobnejšie zobrazuje graf č. 71 uvedený v prílohe.

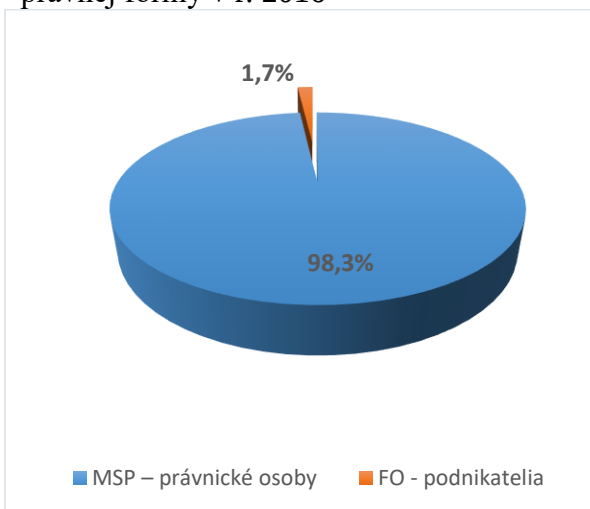
Po rozčlenení MSP podľa jednotlivých veľkostných kategórií dosiahol podiel mikropodnikov (0 – 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) na celkovom vývoze 9,7 %, čo predstavuje 5 983,1 mil. Eur. Malé podniky (10 – 49) sa na celkovom vývoze podieľali 6,1 % s objemom vývozu v hodnote 3 804,3 mil. Eur a stredné podniky (50 - 249) s podielom 13,2 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 8 107,3 mil. Eur. Aj v roku 2016 si dominantné postavenie na celkovom vývoze udržali veľké podniky (viac ako 250 zamestnancov), ktorých podiel tvoril 71,0 % z celkového vývozu, čo predstavuje 43 933,6 mil. Eur.

Z celkovej hodnoty vývozu malých a stredných podnikov (17 957,7 mil. Eur) tvorili rozhodujúci podiel právnické osoby - podniky (98,3 %). Podiel vývozu fyzických osôb – podnikateľov predstavoval 1,7 % z celkového objemu vývozu MSP čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 301,8 mil. Eur.

Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP sa medziročne znížil len vývoz v kategórii mikropodnikov o 5,8 % (v absolútnom vyjadrení o 368,5 mil. Eur). Za evidovaným medziročným poklesom vývozu mikropodnikov možno hľadať predovšetkým pokles v objeme vývozu mikropodnikov do krajín mimo EÚ, ktorý bol do značnej miery spôsobený administratívnym spresnením údajov v Registri subjektov zahraničného obchodu Štatistického

² V zmysle metodiky spracovania je štruktúra vývozu prezentovaná na základe definitívnych údajov ZO, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami.

úradu SR v roku 2017. Podrobnejšie v podkapitole 2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ. Vývoz malých podnikov medziročne vzrástol o 2,9 % (o 105,8 mil. Eur) a stredných podnikov o 3 % (o 235,9 mil. Eur). Nárast bol zaznamenaný aj v kategórii veľkých podnikov (o 0,3 %, resp. o 128,0 mil. Eur).

Tabuľka 1: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

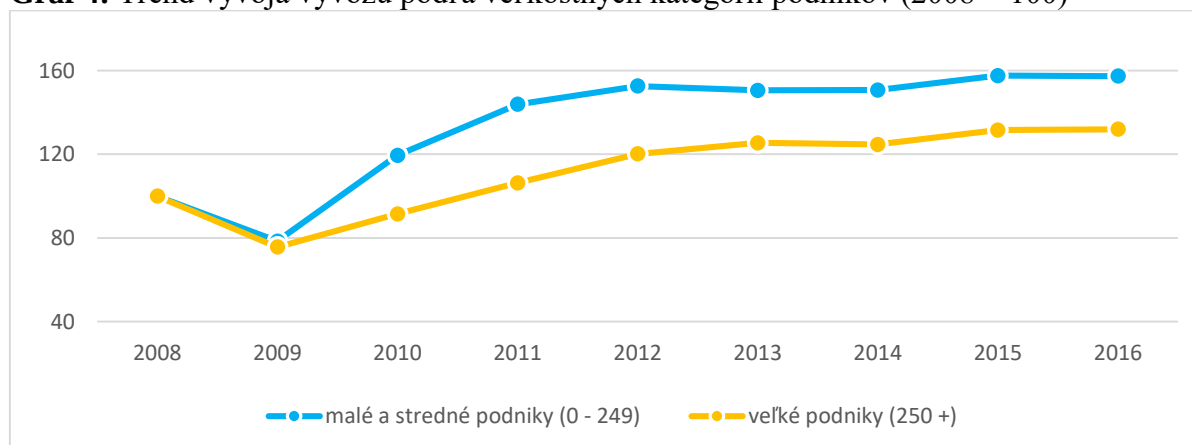
Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu (bez zahraničných osôb)			
	2015	2016		Index 2016/2015
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
mikropodniky (0-9)	6 351,6	5 983,1	9,7%	94,2
malé podniky (10-49)	3 698,5	3 804,3	6,1%	102,9
stredné podniky (50-249)	7 934,3	8 170,3	13,2%	103,0
veľké podniky (250+)	43 805,5	43 933,6	71,0%	100,3
MSP (0-249)	17 984,4	17 957,7	29,0%	99,9
Spolu	61 789,9	61 891,2	100,0%	100,2
Celkový objem vývozu v roku 2016 vrátane zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	70 032,2		25,6%	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Grafické znázornenie štruktúry celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov vrátane zahraničných osôb je prezentované v prílohe, v grafe č. 71.

Výrazne nižšie zastúpenie malých a stredných podnikov na vývoze oproti ostatným ekonomickým ukazovateľom (ako napr. tržby, pridaná hodnota, zamestnanosť) súvisí aj so skutočnosťou, že malé a stredné podniky obvykle realizujú aj nepriamy vývoz prostredníctvom subdodávok komponentov pre veľké podniky, ktoré následne umiestňujú hotové výrobky na zahraničné trhy.

Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov prezentovaný v nižšie uvedenom grafe č. 4 poukazuje na výrazne vyššiu dynamiku vývozu malých a stredných podnikov v pokrízovom období (po roku 2009) ako v prípade veľkých podnikov. V období po roku 2012 MSP už nenadviazali na svoje predchádzajúce pozitívne výsledky. V roku 2013 vývoz MSP poklesol o 1,3 %. V nasledujúcom roku 2014 zaznamenal stagnáciu (rast o 0,1 %). Výraznejší medziročný nárast vývozu MSP bol evidovaný až v roku 2015 (o 4,6 %), po ktorom dochádza v roku 2016 k opätovnej stagnácii vývozu MSP (pokles o 0,1 %). V porovnaní s rokom 2008 dosahuje vývoz MSP vyššiu úroveň o takmer 60 %.

Graf 4: Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

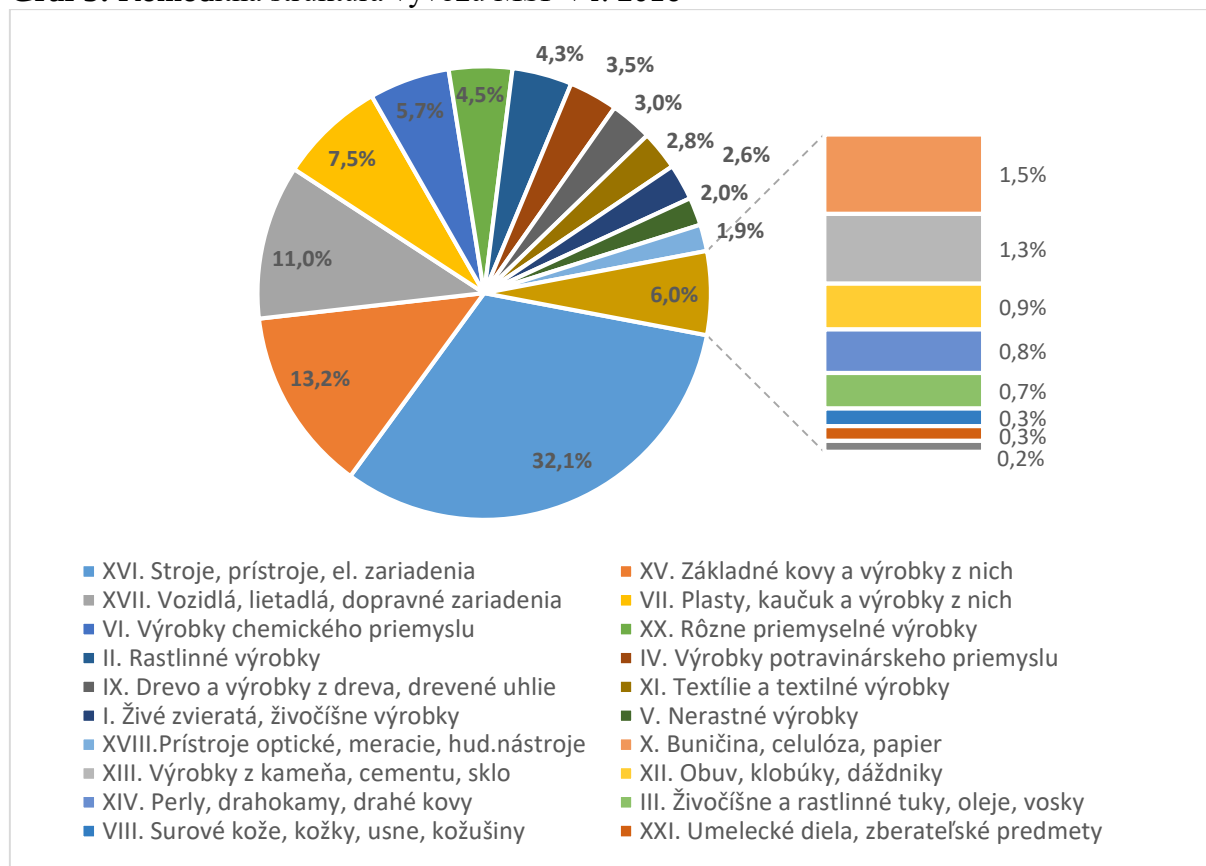
2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP

Z pohľadu komoditnej štruktúry vývozu malých a stredných podnikov (podľa tried Harmonizovaného systému) aj **v roku 2016 jasne dominoval vývoz strojov, prístrojov, elektronických zariadení, ktorý predstavoval takmer jednu tretinu (32,0 %, resp. 5 758,6 mil. Eur) z celkového vývozu MSP.**

Medzi ďalšie významné komodity vývozu MSP (graf č. 5) patrili:

- základné kovy a výrobky z nich s podielom 13,2 % (2 361,6 mil. Eur),
- vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia s podielom 11,0 % (1 975,2 mil. Eur),
- plasty, kaučuk a výrobky z nich s podielom 7,5 % (1 354,8 mil. Eur),
- výrobky chemického priemyslu s podielom 5,7 % (1 031,9 mil. Eur),
- rôzne priemyselné výrobky s podielom 4,5 % (811,1 mil. Eur),
- rastlinné výrobky s podielom 4,3 % (766,2 mil. Eur),
- výrobky potravinárskeho priemyslu s podielom 3,5 % (626,2 mil. Eur),
- drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie s podielom 3,0 % (539,9 mil. Eur).

Graf 5: Komoditná štruktúra vývozu MSP v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

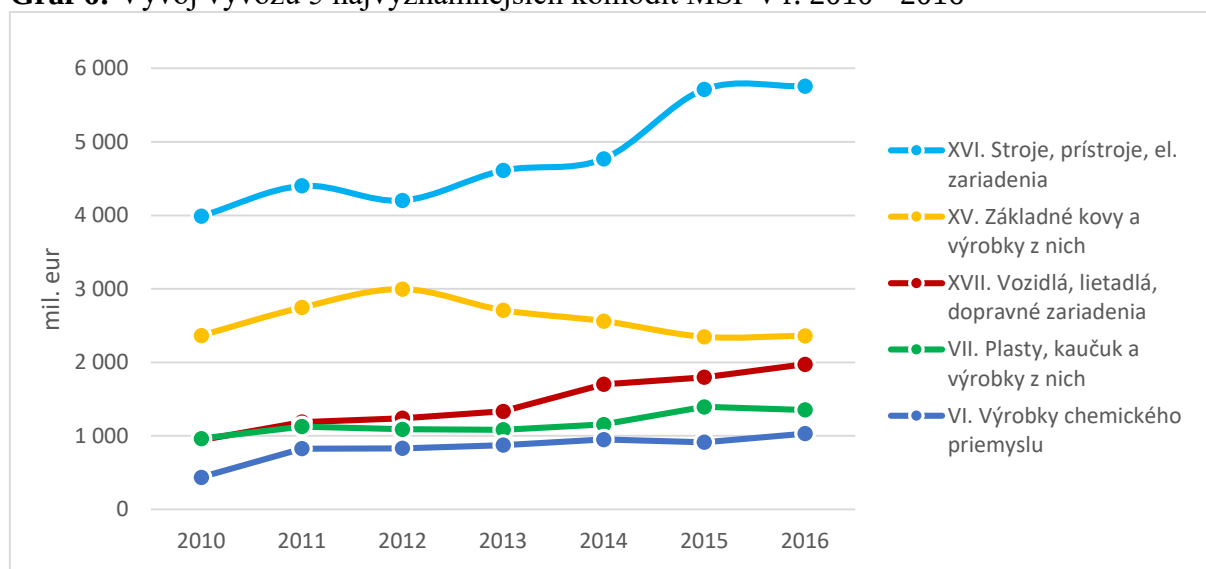
Komoditná štruktúra vývozu MSP sa v posledných štyroch rokoch vyznačuje každoročným rastom zastúpenia dvoch tried (podľa tried Harmonizovaného systému). Dominantnou je trieda strojov, prístrojov a elektronických zariadení. Z hľadiska vývozu MSP predstavuje čoraz významnejší prvok trieda vozidla, lietadlá, dopravné zariadenia. Trend stagnácie, resp. mierneho poklesu vývozu MSP možno v ostatných štyroch rokoch sledovať v triede základné kovy a výrobky z nich, čo dokumentuje aj graf č. 6. V prípade zastúpenia ostatných komodít je štruktúra pomerne stabilná a neprechádza výraznými zmenami.

Oproti roku 2015 sa v rámci komodít najvýraznejšie zvýšilo zastúpenie vozidiel, lietadiel, dopravných prostriedkov (o 1,0 p. b.). Naopak, znížilo sa najmä zastúpenie textílií a textilných výrobkov (o 1,0 p. b.). Medziročné zmeny vývozu ostatných komodít sa prejavili len minimálnej miere. V absolútnej hodnote sa v medziročnom porovnaní **najvýraznejšie zvýšil vývoz vozidiel, lietadiel, dopravných prostriedkov** (o 177,7 mil. Eur, resp. o 9,9 %), **výrobkov chemického priemyslu** (o 116,5 mil. Eur, resp. o 12,7 %), **strojov, prístrojov a elektrických zariadení** (o 44,1 mil. Eur, resp. o 0,9 %), výrobkov z kameňa, sadry, cementu (o 33,1 mil. Eur, resp. o 16,4 %).

Naopak, v absolútnej hodnote **najvýraznejšie medziročne poklesol vývoz textílií a textilných výrobkov** (o 182,8 mil. Eur, resp. o 26,7 %), obuvi, klobúkov, dáždnikov (o 92,0 mil. Eur, resp. o 37,4 %), plastov, kaučuku a výrobkov z nich (o 41,2 mil. Eur, resp. o 2,9 %) a živých zvierat a živočíšnych výrobkov (o 40,4 mil. Eur, resp. o 8,0 %).

V grafe č. 6 je znázornený vývoj vývozu piatich najvýznamnejších komodít MSP³ od roku 2010. V roku 2016 sa po období troch rokov **zastavil trend nárastu vývozu strojov, prístrojov a elektronických zariadení**. Aj naďalej však **pokračoval rast vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení** (o 9,9 %). Negatívny trend poklesu pri vývoze základných kovov a výrobkov z nich (každoročne evidovaný od roku 2012) sa v roku 2016 prerušil, pričom si pripísal mierny nárast na úrovni 0,6 %. Pokles vývozu bol zaznamenaný aj v prípade plastov, kaučuku a výrobkov z nich (o 2,9 %).

Graf 6: Vývoj vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2010 - 2016

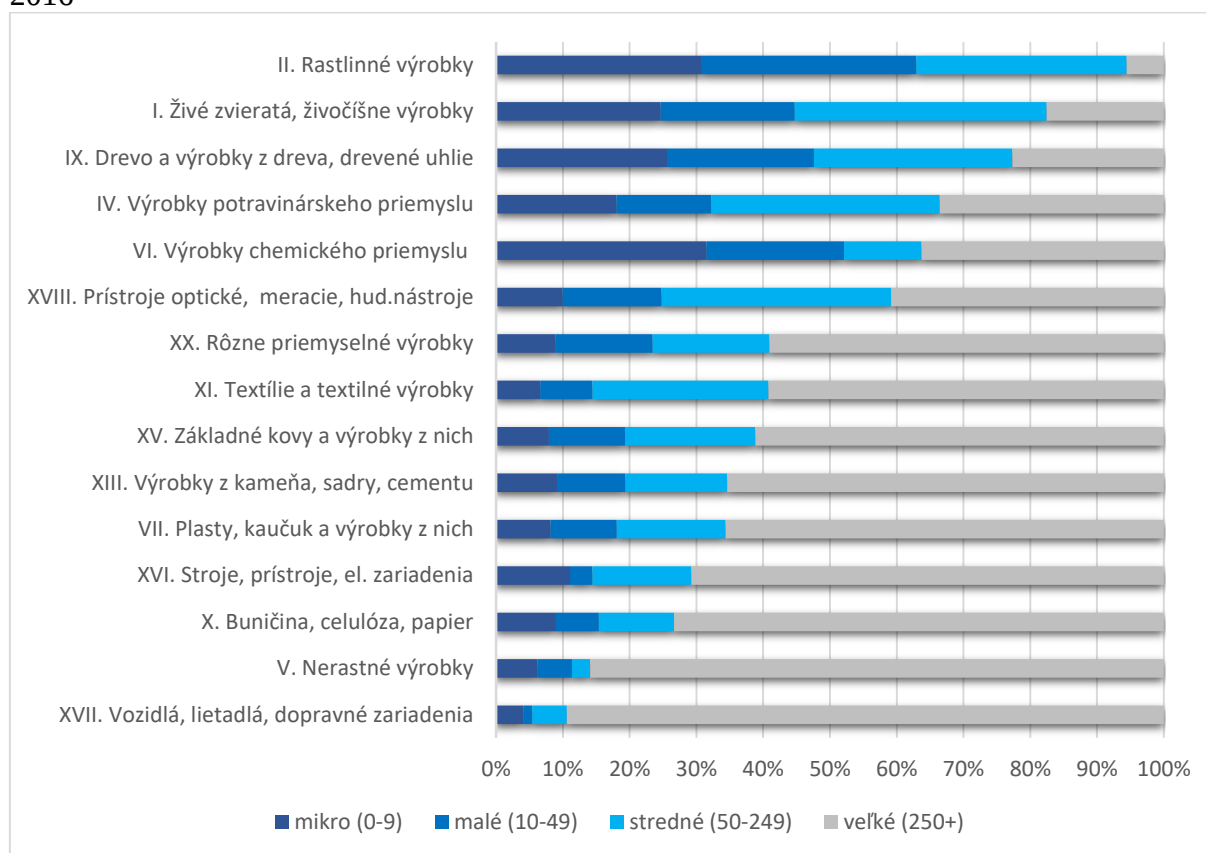
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

³ V roku 2016 tvorilo 5 najvýznamnejších komodít 70 % z celkového vývozu MSP.

Z hľadiska najvýznamnejších komodít v roku 2016 (graf č. 7)⁴ dosahovali malé a stredné podniky najvýraznejšie zastúpenie na vývoze rastlinných výrobkov (94,4 %), živých zvierat, živočíšnych výrobkov (82,5 %), dreva a výrobkov z dreva, dreveného uhlia (77,3 %), výrobkov potravinárskeho priemyslu (66,4 %), výrobkov chemického priemyslu (63,7 %), prístrojov optických, meracích, hud. nástrojov (59,2 %) a rôznych priemyselných výrobkov (40,9 %).

Dominantné postavenie veľkých podnikov sa prejavuje vo vývoze vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (podiel MSP dosiahol len 10,6 %), nerastných výrobkov (podiel MSP dosiahol 14,1 %), buničiny, celulózy, papiera (podiel MSP dosiahol 26,6 %) a strojov, prístrojov a elektronických zariadení (podiel MSP dosiahol 29,2 %).

Graf 7: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.1.1 Vývoz high-tech tovarov

Štatistické údaje o obchodnej výmene tovarov s vysokou technológiou (high-tech tovary) patria medzi ukazovatele, pomocou ktorých je možné hodnotiť úroveň znalostnej ekonomiky. Skupina high-tech tovarov sa posudzuje na základe Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev.4 a obsahuje technické produkty, ktorých výroba zahŕňa vysokú intenzitu výskumu a vývoja. Do tejto skupiny sa zaraďujú výrobky z nasledovných základných oblastí:

⁴ Najvýznamnejšie komodity uvedené v grafe č. 7 tvoria 96,8 % z celkového vývozu MSP.

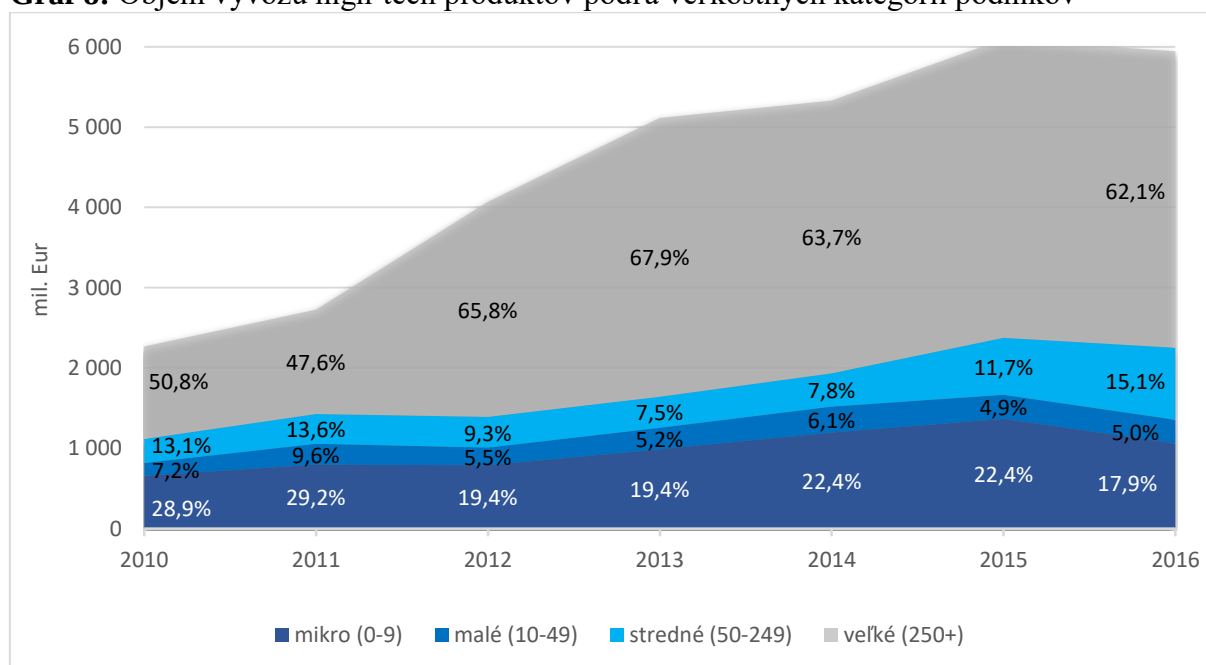
- Letecká technika
- Výpočtová technika
- Elektronika a telekomunikácie
- Chémia
- Farmácia
- Vedecké prístroje
- Elektrotechnika
- Neelektrické stroje⁵

Po predchádzajúcich rokoch rastu objemu vývozu high-tech produktov zo Slovenska, **došlo v roku 2016 k poklesu objemu vývozu high-tech tovarov medziročne o 2,5 %**. Objem vývozu tak dosahuje hodnotu 5 941,8 mil. Eur (bez započítania vývozných operácií zahraničných osôb). Ako možno sledovať aj na grafe č. 8, medziročné zníženie vývozu high-tech tovarov súviselo predovšetkým s poklesom objemu vývozu v sektore malých a stredných podnikov (o 5,3 %, resp. o 153,5 mil. Eur).

V medziročnom porovnaní vývozu high-tech tovarov bol **v rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP zaznamenaný rast len u stredných podnikov**. Vývoz stredných podnikov sa medziročne zvýšil o viac ako jednu štvrtinu (25,8 %, resp. o 183,8 mil. Eur). Naopak, **v roku 2016 bol zaznamenaný medziročný pokles vývozu high-tech tovarov najmä u mikro a malých podnikov**. Vývoz mikropodnikov sa v medziročnom porovnaní znížil o viac ako jednu pätinu (22,3 %, resp. o 304,7 mil. Eur) a malých podnikov o 1,4 % (resp. o 4,2 mil. Eur).

Na celkovom vývoze high-tech tovarov zo Slovenska sa MSP podieľali 37,9 % zastúpením s medziročným poklesom o 1,1 p. b. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahol podiel mikropodnikov 17,9 %, čo je najmenej za celé sledované obdobie od roku 2010. Zároveň však vzrástol podiel stredných podnikov na 15,1 % (o 3,4 p. b.). Podiel malých podnikov na vývoze high-tech tovarov sa v roku 2016 výraznejšie nemenil a predstavoval 5,0 %.

Graf 8: Objem vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

⁵ Podrobnejšie informácie o skupine high-tech tovarov podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4 prezentuje tabuľka č. 18 uvedená v prílohe.

2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Teritoriálna orientácia zahraničného obchodu každej krajiny je výsledkom širokej škály faktorov (ako napr. prírodné podmienky, surovinové a energetické možnosti, nedostatok domáceho kapitálu atď.). V teritoriálnej orientácii krajín sa zároveň premietajú aj krátkodobé i výhľadové ciele domácej ekonomiky spolu s ambíciami ďalšieho smerovania hospodárskych, spoločenských a politických záujmov.

Pri pohľade na teritoriálnu štruktúru vývozu MSP na Slovensku naďalej **zohráva rozhodujúcu rolu jednotný trh EÚ. V roku 2016 predstavoval objem vývozu do krajín EÚ 91,5 %** (resp. 16 425,6 mil. Eur) **z celkového vývozu MSP. V medziročnom porovnaní sa objem vývozu MSP do krajín EÚ zvýšil o 2,1 %.** Oproti predchádzajúcemu roku sa však **v roku 2016 znížil vývoz MSP do krajín mimo EÚ takmer o 24 %.** Vývoz do krajín mimo EÚ tak v sledovanom roku dosiahol podiel 8,5 % (1 523,1 mil. Eur) z celkového vývozu MSP.

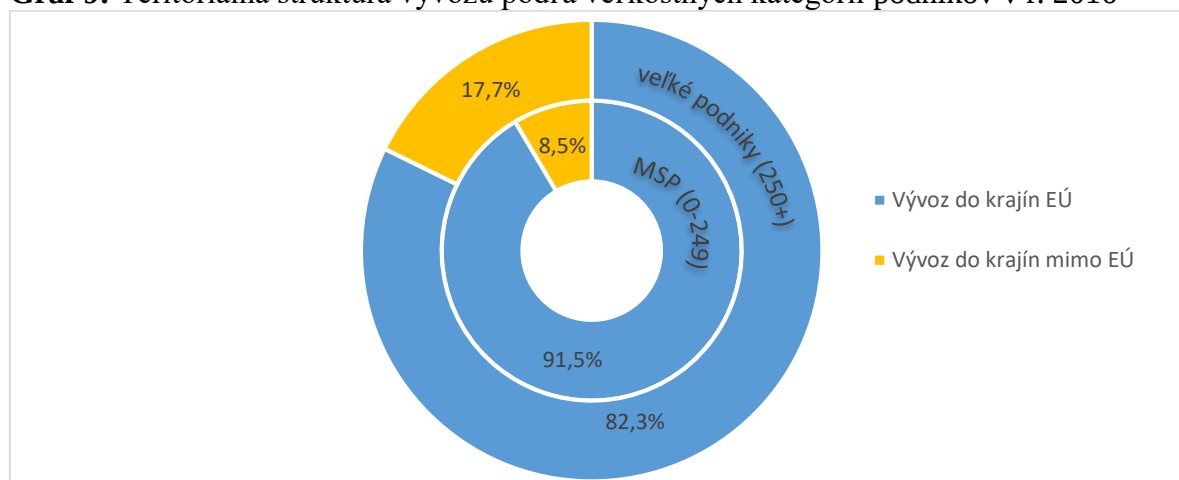
Tabuľka 2: Objem vývozu teritoriálnych oblastí v r. 2016

Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty (v mil. Eur)			Podiel v %		
	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu
mikro (0-9)	5 541,1	442,0	5 983,1	92,6%	7,4%	100,0%
malé (10-49)	3 548,8	255,5	3 804,3	93,3%	6,7%	100,0%
stredné (50-249)	7 335,7	834,6	8 170,3	89,8%	10,2%	100,0%
veľké (250+)	36 145,0	7 788,5	43 933,5	82,3%	17,7%	100,0%
MSP (0-249)	16 425,6	1 532,1	17 957,7	91,5%	8,5%	100,0%
Spolu	52 570,6	9 320,6	61 891,2	84,9%	15,1%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci jednotlivých kategórií MSP dosahuje vývoz do krajín mimo EÚ najvyšší podiel u kategórie stredných podnikov (10,2 %), následne u mikropodnikov (7,4 %) a najmenší v rámci malých podnikov (6,7 %). Ako vyplýva z grafu č. 9, veľké podniky dosahujú o viac ako polovicu vyšší podiel vývozu do krajín mimo EÚ (17,7 %) ako všetky veľkostné kategórie MSP spolu (8,5 %).

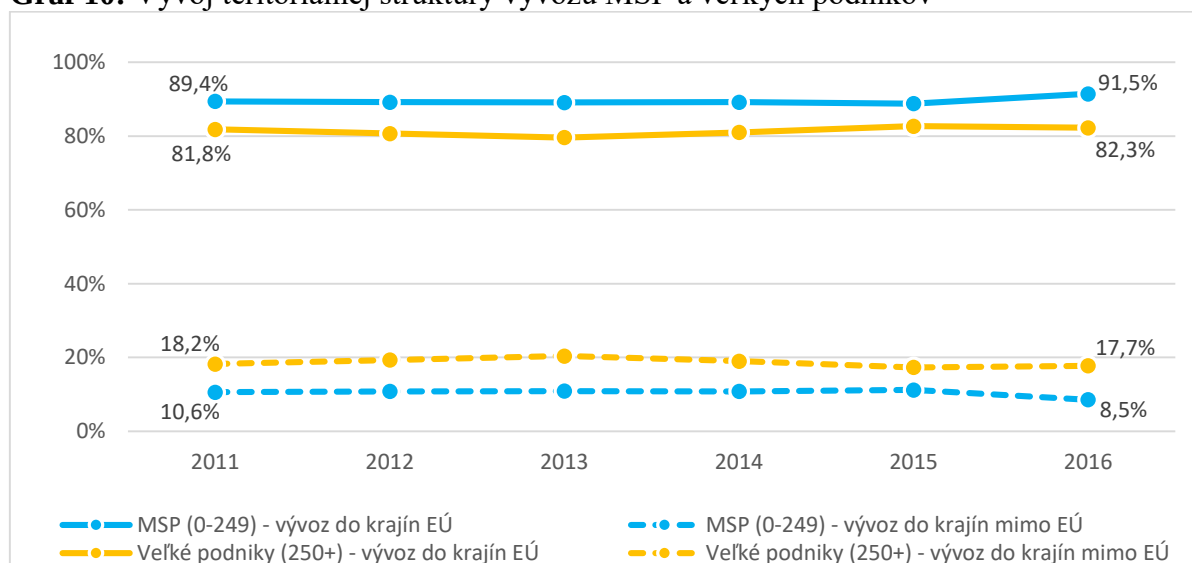
Graf 9: Teritoriálna štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Ako možno sledovať aj na grafe č. 10, oproti roku 2011 sa podiel vývozu MSP do krajín EÚ na celkovom vývoze MSP mierne zvýšil (o 1,1 p. b.). Pozorovaný nárast podielu spôsobuje predovšetkým výraznejší pokles vývozu MSP do krajín mimo EÚ v roku 2016. Za obdobie ostatných šiestich rokov vykazuje podiel vývozu veľkých podnikov do krajín EÚ na celkovom vývoze veľkých podnikov konštantné hodnoty, ktoré oscilujú okolo 82 %. V prípade vývozu veľkých podnikov mimo krajín EÚ sa hodnoty podielu pohybujú na hranici 18 %. Tempo rastu vývozu MSP do krajín EÚ vykazuje v období rokov 2011 až 2016 vyššiu dynamiku (11,9 %). Napriek tomu sa v tom istom období ešte dynamickejšie zvýšil vývoz veľkých podnikov. V prípade vývozu do krajín EÚ o jednu štvrtinu a do tretích krajín o 21,2 %.

Graf 10: Vývoj teritoriálnej štruktúry vývozu MSP a veľkých podnikov

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ

V roku 2016 predstavoval podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ 31,2 % (resp. 16 425,6 mil. Eur). V rámci jednotlivých kategórií MSP sa najviac na celkovom vývoze do krajín EÚ podieľali stredné podniky s podielom 14,0 %, v absolútnom vyjadrení 7 335,7 mil. Eur. Podiel mikropodnikov predstavoval 10,5 % (5 541,1 mil. Eur) z celkového vývozu do krajín EÚ a malé podniky sa na celkovom vývoze do krajín EÚ podieľali 6,8 % (3 548,8 mil. Eur).

Tabuľka 3: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

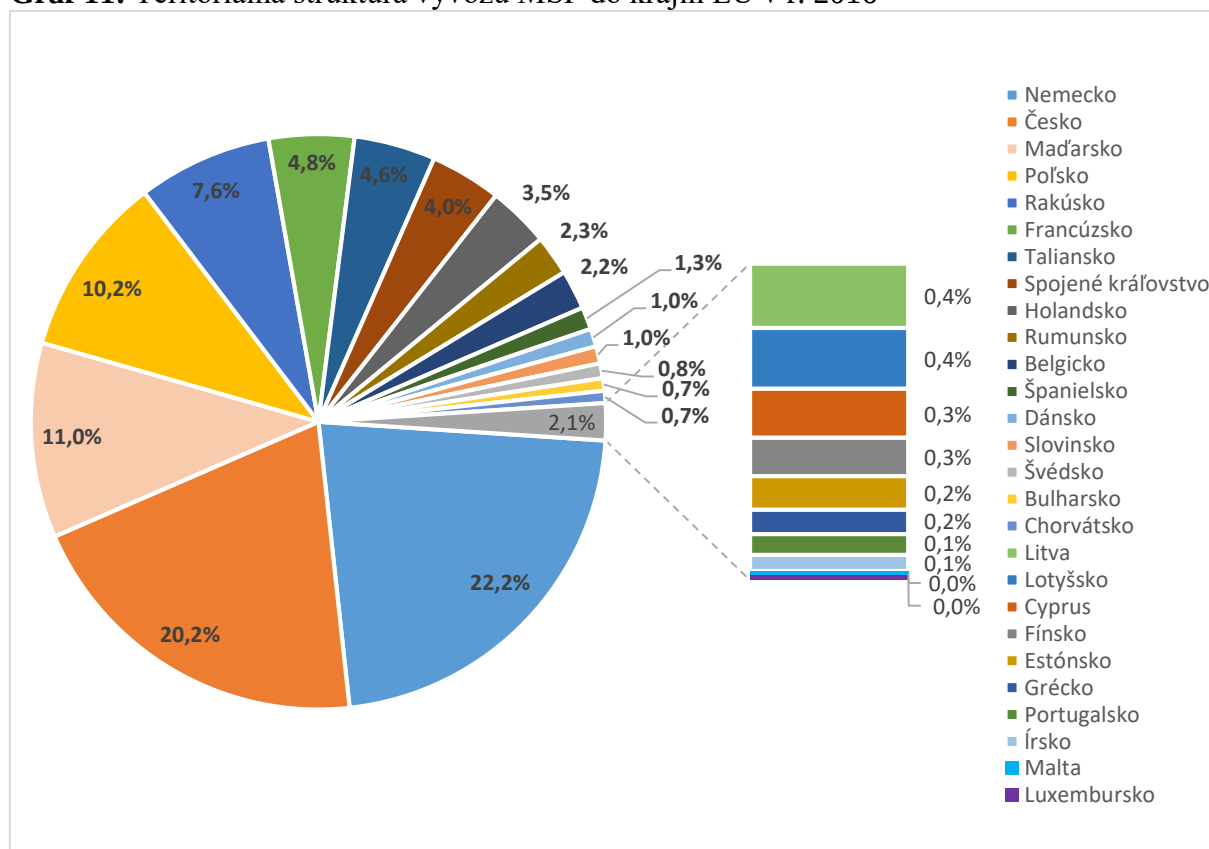
Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny EÚ			
	2015	2016		Index 2016/2015
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
mikropodniky (0-9)	5 439,5	5 541,1	10,5%	101,9
malé podniky (10-49)	3 428,3	3 548,8	6,8%	103,5
stredné podniky (50-249)	7 109,2	7 335,7	14,0%	103,2
veľké podniky (250+)	36 231,6	36 145,0	68,8%	99,8
MSP (0-249)	15 977,0	16 425,6	31,2%	102,8
Spolu	52 208,6	52 570,6	100,0%	100,7

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medzoročnom porovnaní bol v rámci jednotlivých kategórií MSP **zaznamenaný nárast vývozu do krajín EÚ vo všetkých kategóriách, pričom najväčší nárast evidujeme u malých podnikov** (o 3,5 %, resp. o 120,5 mil. Eur) **a stredných podnikov** (o 3,2 %, resp. 226,5 mil. Eur). **Celkovo sa vývoz MSP do krajín EÚ medzoročne zvýšil o 2,8 %, resp. o 448,6 mil. Eur.** V prípade veľkých podnikov sa vývoz do krajín EÚ medzoročne mierne znížil o 0,2 %, resp. o 86,6 mil. Eur.

V roku 2016 sa ešte viac zvýraznilo silné postavenie Nemecka v teritoriálnej štruktúre vývozu MSP, čím sa stalo najvýznamnejším vývozným teritóriom MSP v rámci krajín EÚ. Podľa grafu č. 11, do Nemecka smerovalo v sledovanom období 22,2 % z celkového vývozu MSP do krajín EÚ. K stúpajúcemu trendu vývozu MSP do Nemecka prispeli najmä rast ekonomiky Nemecka v roku 2016 spolu s pretrvávajúcou úzkou vzájomnou previazanosťou slovenskej a nemeckej ekonomiky. Významnú pozíciu si v teritoriálnej štruktúre vývozu MSP stále zachováva Česká republika. V roku 2016 smerovala **do Českej republiky viac ako jedna pätina (20,2 %) z celkového vývozu MSP do krajín EÚ.** Medzi ďalšie krajiny kde bol v roku 2016 zaznamenaný významnejší podiel vývozu MSP patria krajiny Vyšehradskej skupiny (V4): Maďarsko (11,0 %) a Poľsko (10,2 %). Ďalej, do Rakúska smerovalo 7,6 % vývozu MSP, do Francúzska 4,8 %, Talianska 4,6 % a Spojeného kráľovstva 4,0 %. Ostatné krajiny EÚ mali podiel nižší ako 4 %.

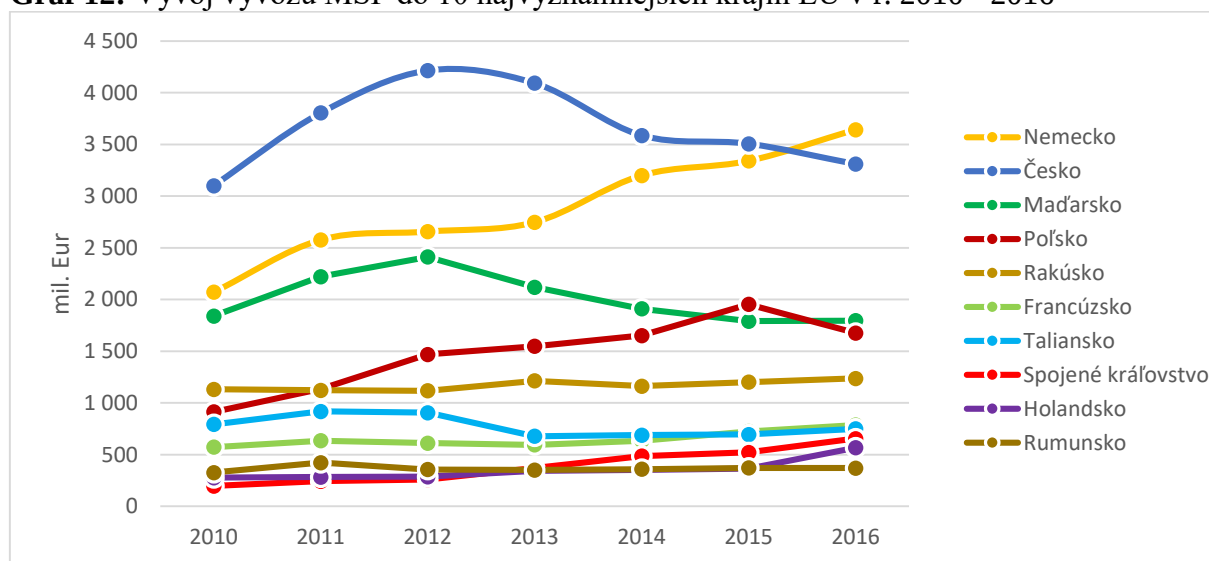
Graf 11: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci najvýznamnejších krajín EÚ⁶ sa vývoz MSP v posledných rokoch vyznačuje dvoma charakteristikami, **pretrvávajúcim poklesom vývozu do Českej republiky (oproti roku 2015 pokles o 5,6 %) a nárastom dynamiky vývozu MSP do Nemecka (medziročný 9,0 % nárast)**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 sa vývoz zvýšil aj do Spojeného kráľovstva (o 25,3 %) Holandska (o 55,6 %), Francúzska (o 8,5 %) a Talianska (o 7,8 %). Pozitívnym javom je prerušenie opakovaného poklesu vývozu do Maďarska (pozri graf č. 12) a jeho stabilizácia na hodnote 1 795,0 mil. Eur. Naopak, po dlhoročnom trende nárastu vývozu MSP do Poľska, dochádza v roku 2016 k poklesu oproti roku 2015 o 14,2 %. Dynamika vývozu do ostatných krajín EÚ je pomerne stabilná a bez väčších zmien.

Graf 12: Vývoj vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2010 - 2016

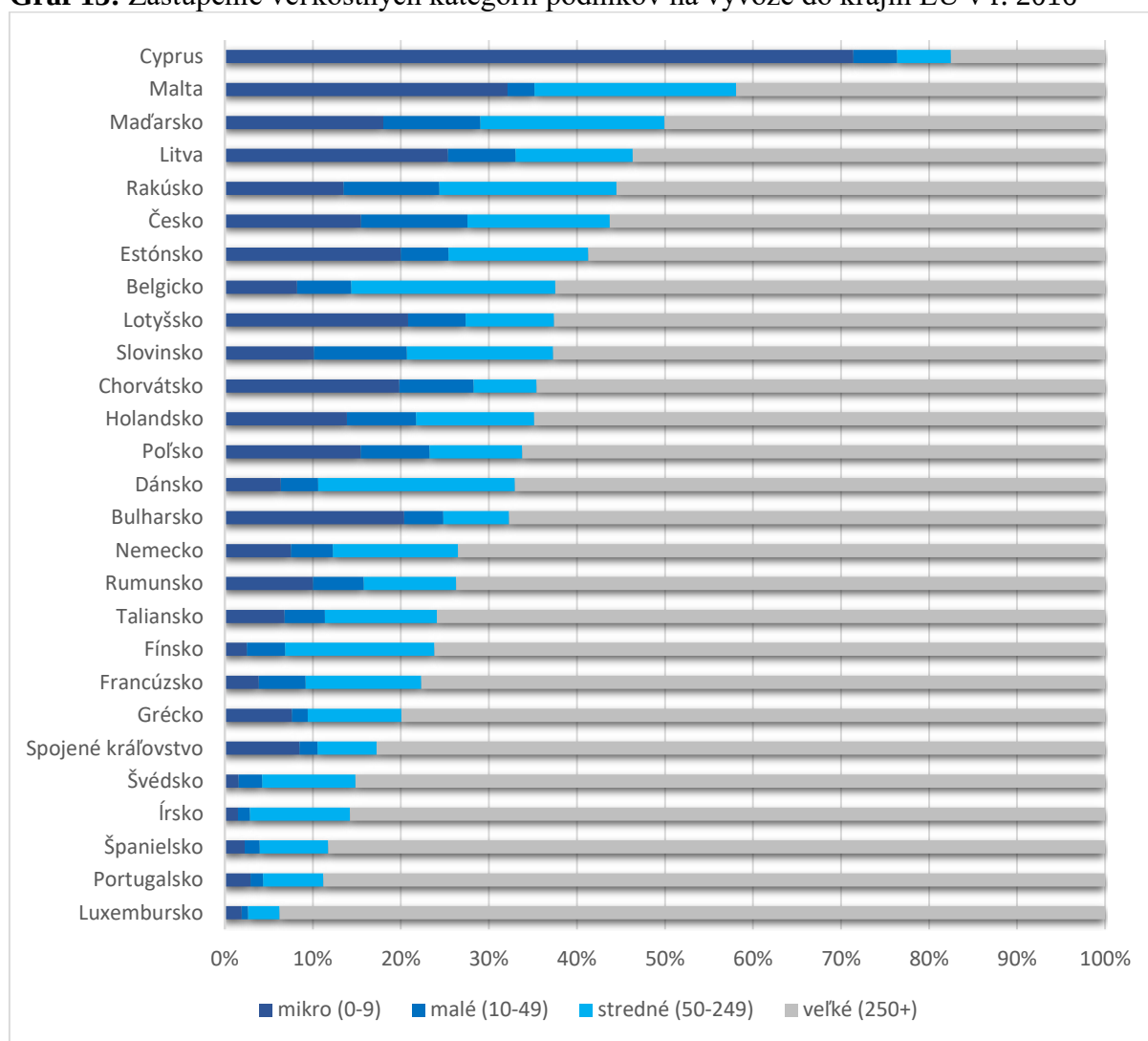

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu vývozu do krajín EÚ sa malé a stredné podniky výraznejšie presadzujú (oproti veľkým podnikom) najmä pri vývoze do troch krajín, a to **Cypru** (82,5 % podiel MSP), **Malty** (58,1 % podiel MSP) a **Maďarska** (50,0 % podiel MSP). Z grafu č. 13 je zrejmé, že pri vývoze do ostatných členských krajín EÚ dosahuje výraznejšie zastúpenie kategória veľkých podnikov. Dominancia veľkých podnikov je najzreteľnejšia pri vývoze do Luxemburska (6,2 % podiel MSP), Portugalska (11,2 % podiel MSP), Španielska (11,8 %), Írska (14,2 %), Švédska (14,9 %) a Spojeného kráľovstva (17,2 %).

Mikropodniky sa v roku 2016 výraznejšie podieľali najmä na vývoze do Cypru (71,4 %), Malty (32,1 %) a pobaltských krajín Litvy (25,3 %), Lotyšska (20,8 %) a Estónska (20,0 %). Malé podniky sa najviac podieľali na vývoze do susedných krajín: Česka (12,1 %), Maďarska (11,0 %) a Rakúska (10,9 %). Stredné podniky zohrávali v roku 2016 významnú úlohu najmä pri vývoze, ktorý smeroval do Belgicka (23,2 %), Malty (22,9 %), Dánska (22,4 %), či Maďarska (20,9 %).

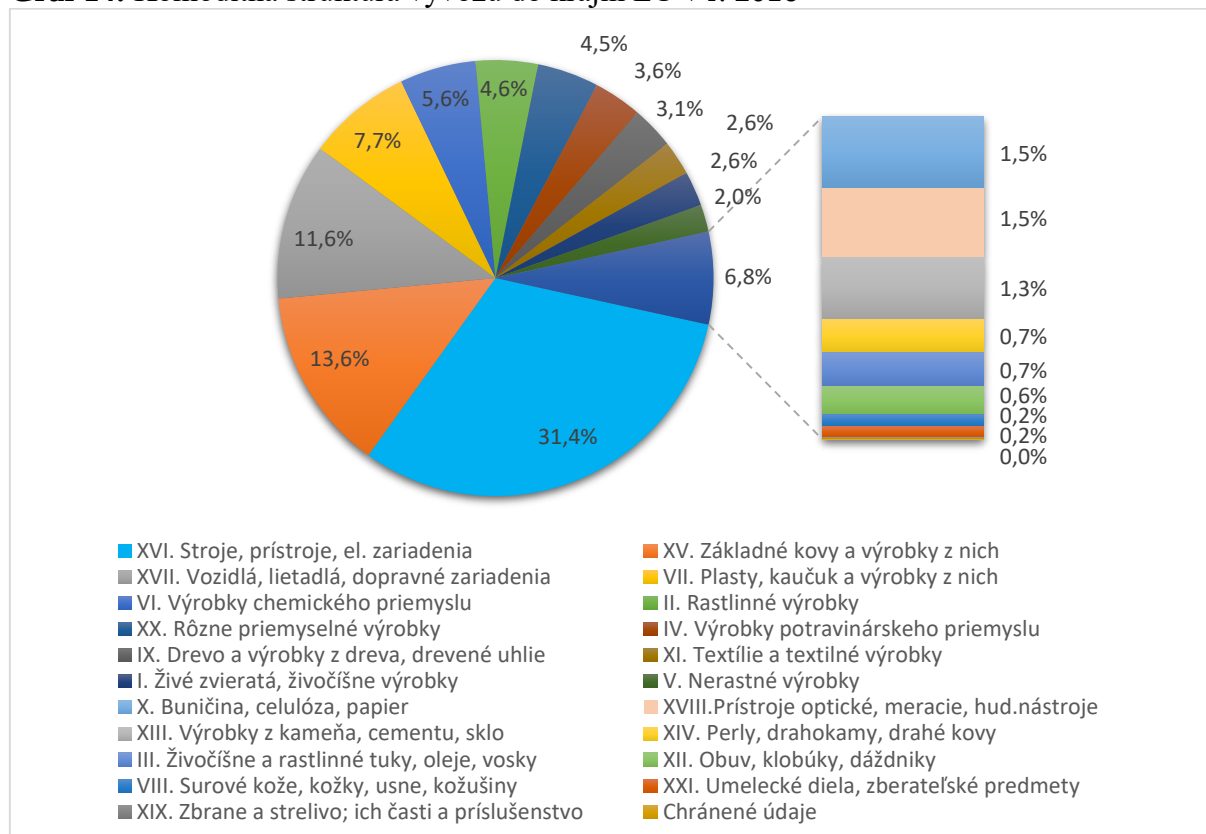
⁶ 10 najvýznamnejších krajín pokrýva 90,1 % z celkového vývozu MSP do EÚ

Graf 13: Zastúpenie veľkostných kategórii podnikov na vývoze do krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.1.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ

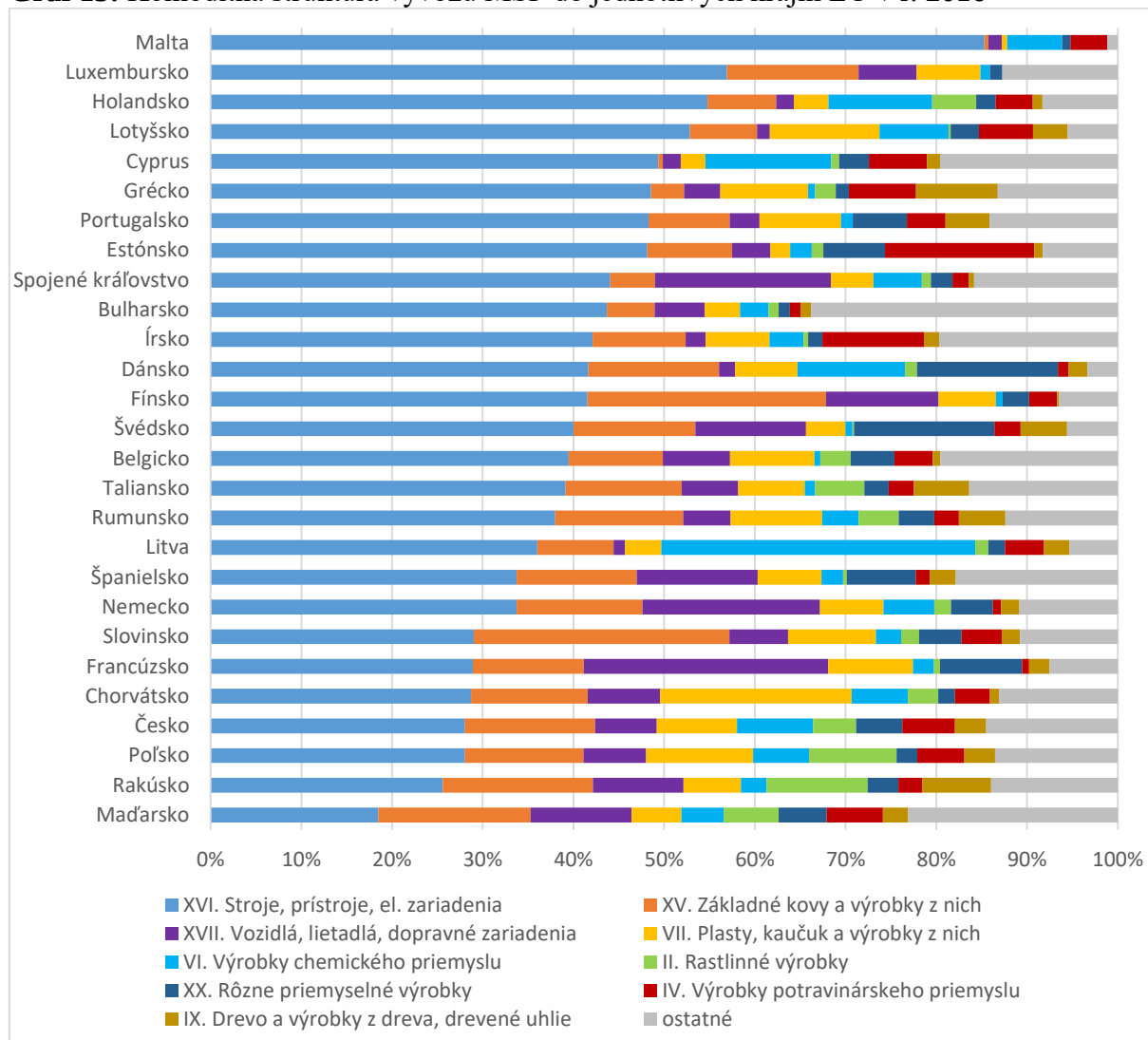
Z hľadiska komoditnej štruktúry vývozu MSP do krajín EÚ tvorili takmer jednu tretinu (31,4 %, resp. 5 158,4 mil. Eur) stroje, prístroje, elektronické zariadenia. Medzi ďalšie významné komodity vývozu MSP do EÚ patrili základné kovy a výrobky z nich s podielom 13,6 % (2 227,0 mil. Eur), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia s podielom 11,6 % (1 904,4 mil. Eur), plasty, kaučuk a výrobky z nich s podielom 7,7 % (1 271,7 mil. Eur), výrobky chemického priemyslu s podielom 5,6 % (927,4 mil. Eur), rastlinné výrobky s podielom 4,6 % (754,8 mil. Eur), rôzne priemyselné výrobky s podielom 4,5 % (746,5 mil. Eur).

Graf 14: Komoditná štruktúra vývozu do krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pri porovnaní komoditnej štruktúry vývozu MSP do krajín EÚ (graf č. 15) možno identifikovať určité špecifiká. Nižšie je uvedený prehľad vybraných komodít a ich najvýznamnejšieho zastúpenia pri vývoze do jednotlivých krajín:

- **Stroje, prístroje a elektronické zariadenia** dosahujú najvýznamnejšie zastúpenie na vývoze MSP do krajín ako Malta (85,3 %), Luxembursko (56,0 %), Holandsko (54,8 %) a Lotyšsko (52,8 %).
- **Základné kovy a výrobky z nich** zaznamenali najväčšie zastúpenie na vývoze do Slovenska (28,2 %), Fínska (26,3 %), a tiež do susedných krajín Maďarska (16,8 %) a Rakúska (16,6 %).
- **Vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia** predstavujú najväčší podiel na vývoze MSP do krajín, ktoré majú na Slovensku silné zastúpenie v automobilovom priemysle, ako: Francúzsko (26,9 %), Nemecko (19,6 %) a Spojené Kráľovstvo (19,4 %).
- **Plasty, kaučuk a výrobky z nich** majú silné zastúpenie najmä na vývoze MSP do Chorvátska (21,1 %), Lotyšska (12,1 %) a Poľska (11,8 %).
- **Výrobky chemického priemyslu** tvoria viac ako tretinový podiel na vývoze do Litvy (34,6 %). Významnú komoditu predstavujú aj pri vývoze MSP do Cypru (13,9 %) a Dánska (11,9 %).

Graf 15: Komoditná štruktúra vývozu MSP do jednotlivých krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Nasledujúca časť sa podrobnejšie venuje komoditnej štruktúre vývozu MSP do piatich najvýznamnejších krajín vývozu MSP na jednotnom trhu EÚ podľa objemu vyvezených tovarov.

1. Nemecko

Vývoz malých a stredných podnikov do Nemecka sa vyznačuje pomerne významným rastom, ktorý pretrváva už od roku 2010. V roku 2016 sa tak stalo najvýznamnejšou krajinou z pohľadu vývozu MSP zo Slovenska. Pre vývoz MSP do Nemecka je charakteristické významné zastúpením strojov, prístrojov a elektronických zariadení (33,7 %) a vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (19,6 %). Podiel základných kovov a výrobkov z nich dosiahol 13,9 %, podiel plastov, kaučuku a výrobkov z nich bol 9,3 %.

2. Česká republika

Viac ako jednu štvrtinu (28,0 %) vývozu malých a stredných podnikov do Českej republiky v roku 2016 tvorili stroje, prístroje a elektronické zariadenia, základné kovy a výrobky z nich predstavovali 14,3 %. S výraznejším odstupom nasleduje vývoz

plastov, kaučuku a výrobkov z nich (8,9 %), výrobkov chemického priemyslu (8,4 %) a vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (6,8 %). Pri ostatných komoditách podiel nepresiahol hodnotu šiestich percent.

3. Maďarsko

Aj pri vývoze MSP do Maďarska dominovali predovšetkým stroje, prístroje a elektronické zariadenia (18,5 %), základné kovy a výrobky z nich (16,8 %), vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia (11,1 %). Vývoz živých zvierat a živočíšnych výrobkov spolu s výrobkami potravinárskeho priemyslu dosahoval rovnaký podiel 6,2 %.

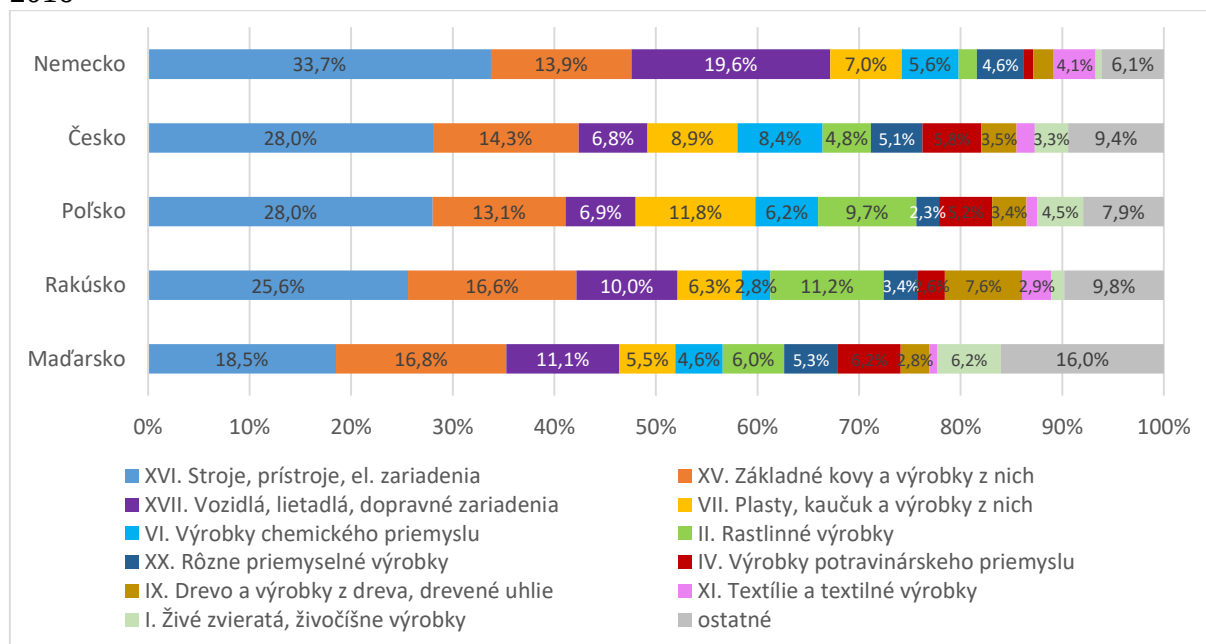
4. Poľsko

V prípade Poľska tvoril vývoz strojov, prístrojov a elektronických zariadení 28,0 % z celkového vývozu MSP do Poľska. S výraznejším odstupom nasledoval vývoz základných kovov a výrobkov z nich s podielom 13,1 %. Významnejšie zastúpenie bolo zaznamenané aj pri vývoze MSP v kategórii plastov, kaučuku a výrobkov z nich (11,8 %) a rastlinných výrobkov (9,7 %).

5. Rakúsko

Do Rakúska vyvážali MSP predovšetkým stroje, prístroje a elektronické zariadenia (25,6 %), základné kovy a výrobky z nich (16,6 %), rastlinné výrobky (11,2 %), vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia (10,0 %) a drevo a výrobky z dreva a drevené uhlie (7,6 %).

Graf 16: Komoditná štruktúra vývozu MSP do najvýznamnejších vývozných krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ

Doterajšie dominantné postavenie veľkých podnikov vo vývoze do krajín mimo EÚ sa počas roka 2016 ešte zvýšilo, pričom tvorili viac ako štyri pätiny (83,6 %) z celkového vývozu do krajín mimo EÚ. Z pohľadu jednotlivých kategórií MSP dosiahol podiel vývozu mikropodnikov 4,7 % (resp. 442,0 mil. Eur), malých podnikov 2,7 % (resp. 255,5 mil. Eur) a stredných podnikov 9,0 % (resp. 834,6 mil. Eur) z celkového vývozu mimo krajiny EÚ.

V medziročnom porovnaní, zobrazenom v tabuľke č. 4, sa celkový objem vývozu MSP do krajín mimo EÚ znížil o 23,7 %, čo predstavuje už významnejší medziročný pokles. Podiel malých a stredných podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ preto v roku 2016 predstavoval len 16,4 %. V absolútnom vyjadrení vývoz MSP do krajín mimo EÚ poklesol o 475,3 mil. Eur a dosiahol úroveň 1 532,1 mil. Eur.

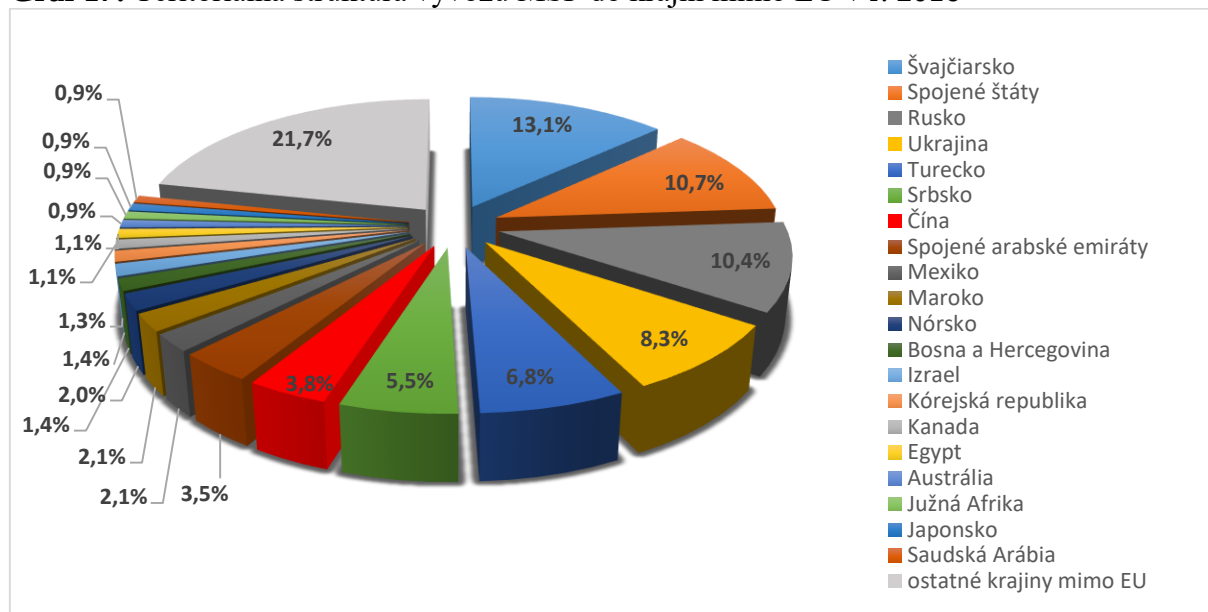
Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny mimo EÚ			
	2015	2016		Index 2016/2015
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
mikropodniky (0-9)	912,1	442,0	4,7%	48,5
malé podniky (10-49)	270,2	255,5	2,7%	94,6
stredné podniky (50-249)	825,1	834,6	9,0%	101,1
veľké podniky (250+)	7 573,90	7 788,5	83,6%	102,8
MSP (0-249)	2 007,40	1 532,1	16,4%	76,3
Spolu	9 581,30	9 320,6	100,0%	97,3

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

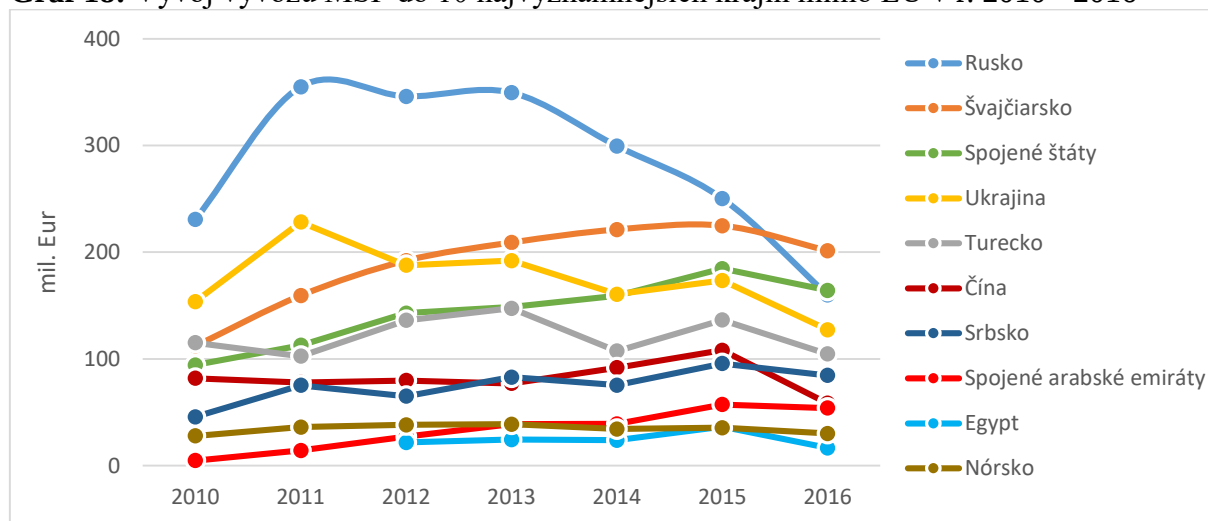
Dôvodom výraznejšieho poklesu vo vývoze MSP do krajín mimo EÚ je najmä medziročný pokles vývozu v kategórii mikropodnikov, ktorý dosiahol 51,5 %. V absolútnom vyjadrení to predstavuje hodnotu 470,1 mil. Eur. K miernemu poklesu vývozu došlo aj v kategórii malých podnikov o 5,4 % (resp. o 14,7 mil. Eur). Evidovaný medziročný pokles vývozu MSP do krajín mimo EÚ v roku 2016 súvisel predovšetkým s administratívnym spresnením údajov v Registri subjektov zahraničného obchodu Štatistického úradu SR. Stredné podniky, ako jediná kategória MSP, medziročne mierne zvýšili vývoz do krajín mimo EÚ o 1,1 %, čo predstavuje hodnotu nárastu o 9,5 mil. Eur. Pre porovnanie, vývoz veľkých podnikov oproti roku 2015 vzrástol o 2,8 % a dosiahol objem 7 788,5 mil. Eur.

Z teritoriálneho hľadiska vývozu MSP mimo členské krajiny EÚ patrí medzi **najvýznamnejšie krajiny vývozu: Švajčiarsko (13,1 %), Spojené štáty (10,7 %), Rusko (10,4 %), Ukrajina (8,3 %) a Turecko (6,8 %)**. Vývoz do týchto piatich krajín súhrnne predstavuje takmer polovicu (49,5 %) z celkového vývozu MSP mimo krajín EÚ. Vývoz MSP do ostatných krajín nepresahuje hranicu podielu 6 %.

Graf 17: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Vývoj vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín v rámci vývozu na trhy mimo EÚ (znázornený na grafe č. 18) poukazuje na **pokračujúci trend poklesu vývozu MSP najmä do Ruska**, kde bol v roku 2016 zaznamenaný medziročný pokles o 36,0 % čo v absolútnom vyjadrení predstavuje hodnotu 90,2 mil. Eur. Na základe dostupných údajov možno jasne sledovať vplyv zavedenia protisankcií na dovoz vybraných komodít do Ruska od roku 2014. **Pokles vývozu v porovnaní s rokom 2015 bol zaznamenaný aj do ďalších významných krajín vývozu mimo EÚ:** do Číny o 45,9 % (resp. 49,6 mil. Eur), Ukrajiny o 26,6 % (46,2 mil. Eur), Turecka o 23,3 % (31,9 mil. Eur) alebo Egypta o 54,2 % (19,8 mil. Eur). Po šesťročnom období neustáleho medziročného nárastu vývozu do Spojených štátov a Švajčiarska i tu dochádza v roku 2016 k poklesu vývozu MSP. V prípade Spojených štátov to predstavuje hodnotu poklesu o 11,1% a Švajčiarska o 10,4 %. Primárnym dôvodom poklesu vývozu MSP do vyššie uvedených krajín je zmena v štatistikách, ktorá je výsledkom administratívneho spresňovania údajov v Registri subjektov zahraničného obchodu Štatistického úradu SR.

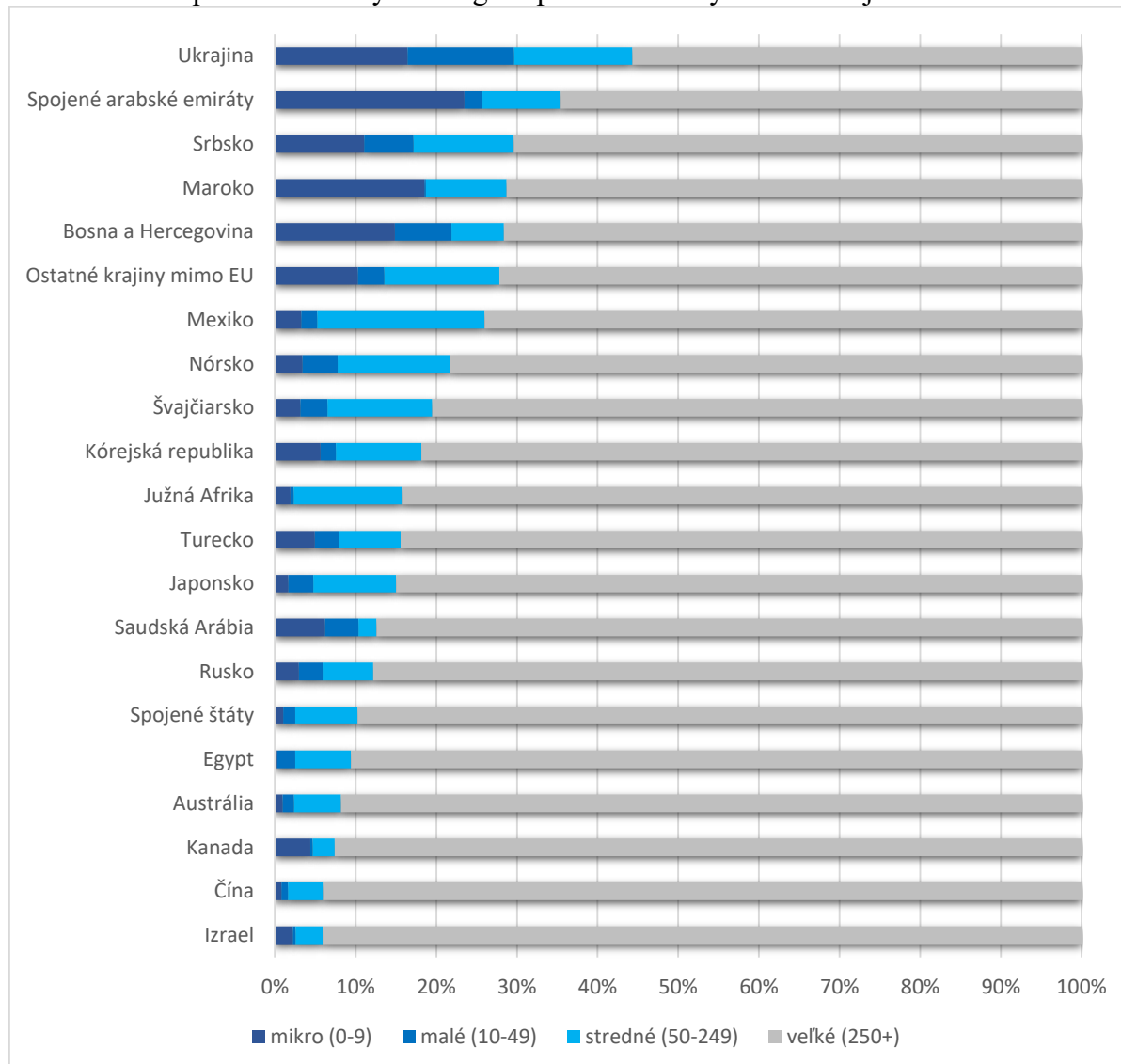
Graf 18: Vývoj vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2010 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Podľa zastúpenia veľkostných kategórií podnikov na vývoze do jednotlivých krajín mimo EÚ (zobrazené na grafe č. 19) majú **najvýznamnejšie postavenie malé a stredné podniky na vývoze do Ukrajiny (44,3 %), Spojených arabských emirátov (35,4 %), Srbska (29,6 %), Maroka (28,7 %), a Bosny a Hercegoviny (28,4 %)**. Naopak celkovo najnižší podiel zaznamenávajú MSP na vývoze do Izraelu (5,9 %), Číny (5,9 %), Kanady (7,4 %), Austrálie (8,2 %) a Egypta (9,4 %).

Mikropodniky sa výraznejšie podieľali najmä na celkovom vývoze do Spojených arabských emirátov (23,5 %), Maroka (18,5 %) a Ukrajiny (16,4 %). Malé podniky sa na vývoze do jednotlivých krajín mimo EÚ podieľali menším príspevkom, čo dokumentuje aj graf č. 19). Najväčší podiel malých podnikov na celkovom vývoze do jednotlivých krajín mimo EÚ pripadal na krajiny ležiace v priestore Európy: Ukrajinu (13,2 %), Bosnu a Hercegovinu (7,0 %) a Srbsko (6,1 %). Stredné podniky sa výraznejšie presadzujú aj pri vývoze do geograficky vzdialenejších krajín, konkrétne do Mexika, kde tvoria 20,8 % z celkového vývozu, ďalej do Ukrajiny (14,7 %), Nórska (14,0 %), Južnej Afriky (13,4 %) a Švajčiarska (13,0 %).

Graf 19: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

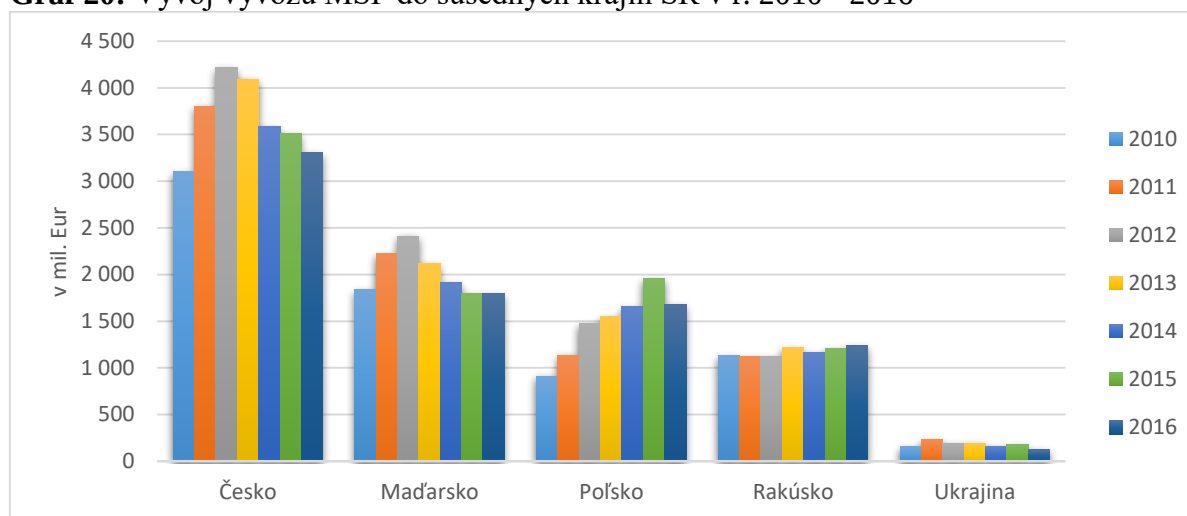
Vývoz MSP do susedných krajín SR

Z teritoriálneho hľadiska predstavoval **vývoz MSP do susedných krajín SR v roku 2016 takmer polovicu (45,4 %) z celkového vývozu MSP.**

Zo susedných krajín SR opätovne tvoril najväčší podiel na celkovom vývoze MSP vývoz do Českej republiky (18,4 %, resp. 3 310,4 mil. Eur). Vývoz MSP do Maďarska predstavoval podiel 10,0 % (resp. 1 795,9 mil. Eur), Poľska 9,3 % (resp. 1 676,3 mil. Eur), Rakúska 6,8 % (resp. 1 237,6 mil. Eur) a Ukrajiny 0,7 % (resp. 127,4 mil. Eur).

Aj v roku 2016 pokračoval klesajúci trend vývozu MSP do Českej republiky (o 5,6 %, resp. o 196,4 mil. Eur). Zároveň sa zastavil dlhoročný trend nárastu vývozu do Poľska, pričom v roku 2016 došlo k výraznejšiemu medziročnému poklesu, ktorý predstavoval 14,2 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje pokles o 277,9 mil. Eur. Medziročný pokles vývozu MSP bol zaznamenaný aj v prípade Ukrajiny, a to viac ako o jednu štvrtinu (26,6 %, resp. 46,2 mil. Eur). V prípade vývozu MSP do Maďarska možno sledovať zastavenie klesajúceho trendu vývozu z predchádzajúcich rokov a jeho stabilizáciu na úrovni 1 795 mil. Eur. Spomedzi susedných krajín Slovenska, v roku 2016 pokračoval len rast vývozu do Rakúska (o 2,9 %, resp. o 35,5 mil. Eur).

Graf 20: Vývoj vývozu MSP do susedných krajín SR v r. 2010 - 2016

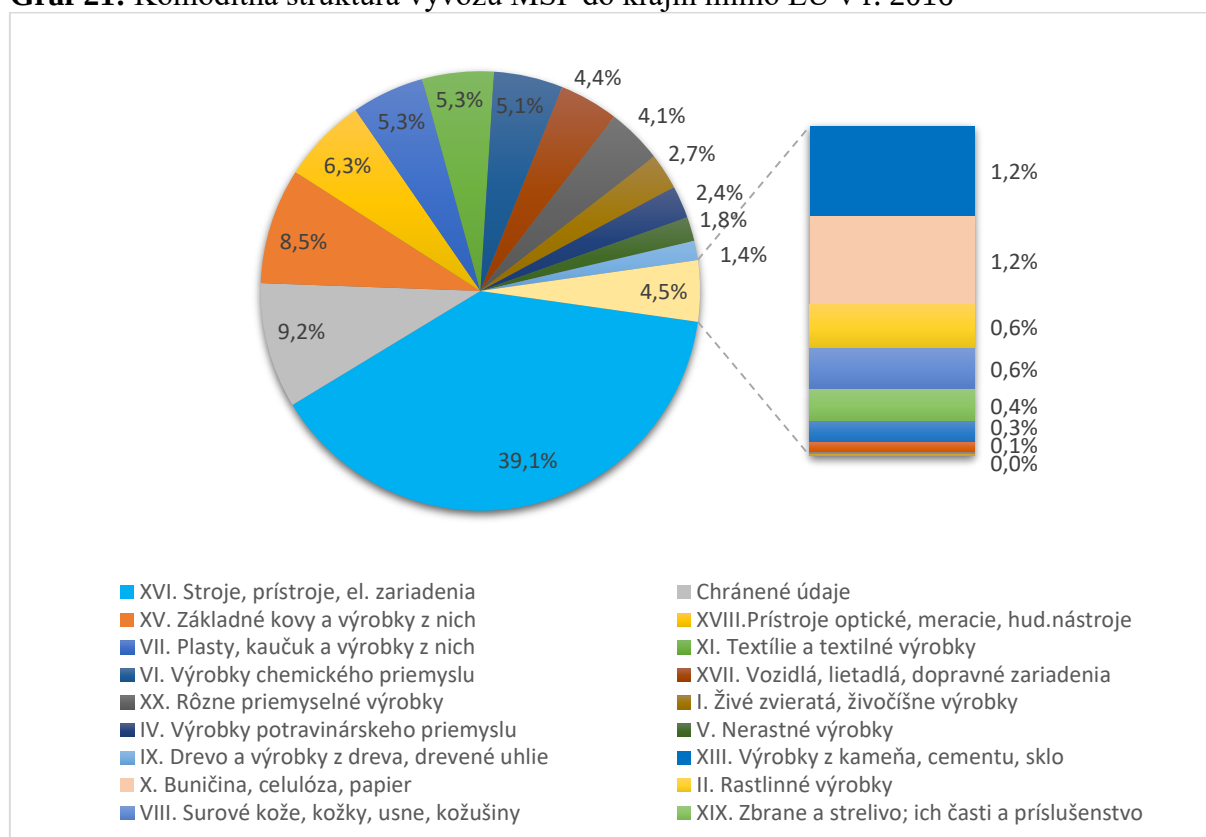
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ

V rámci komoditnej štruktúry vývozu MSP do tretích krajín tvorili stroje, prístroje, elektronické zariadenia až 39,1 % podiel (resp. 598,7 mil. Eur).

Medzi ďalšie významné komodity vývozu MSP v roku 2016 patrili základné kovy a výrobky z nich s podielom 8,5 % (130,7 mil. Eur), prístroje optické, meracie, hudobné nástroje s podielom 6,3 % (96,4 mil. Eur), plasty, kaučuk a výrobky z nich s podielom 5,3 % (81,9 mil. Eur), textilie a textilné výrobky s podielom 5,3 % (resp. 80,6 mil. Eur), výrobky chemického priemyslu s podielom 5,1 % (77,9 mil. Eur). Pri ostatných komoditách nepresiahol vývoz MSP hladinu piatich percent. Na základe údajov spracovaných v grafe č. 21 bol v roku 2016 evidovaný aj významnejší podiel chránených údajov⁷, ktorý predstavoval 9,2 %.

Graf 21: Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2016

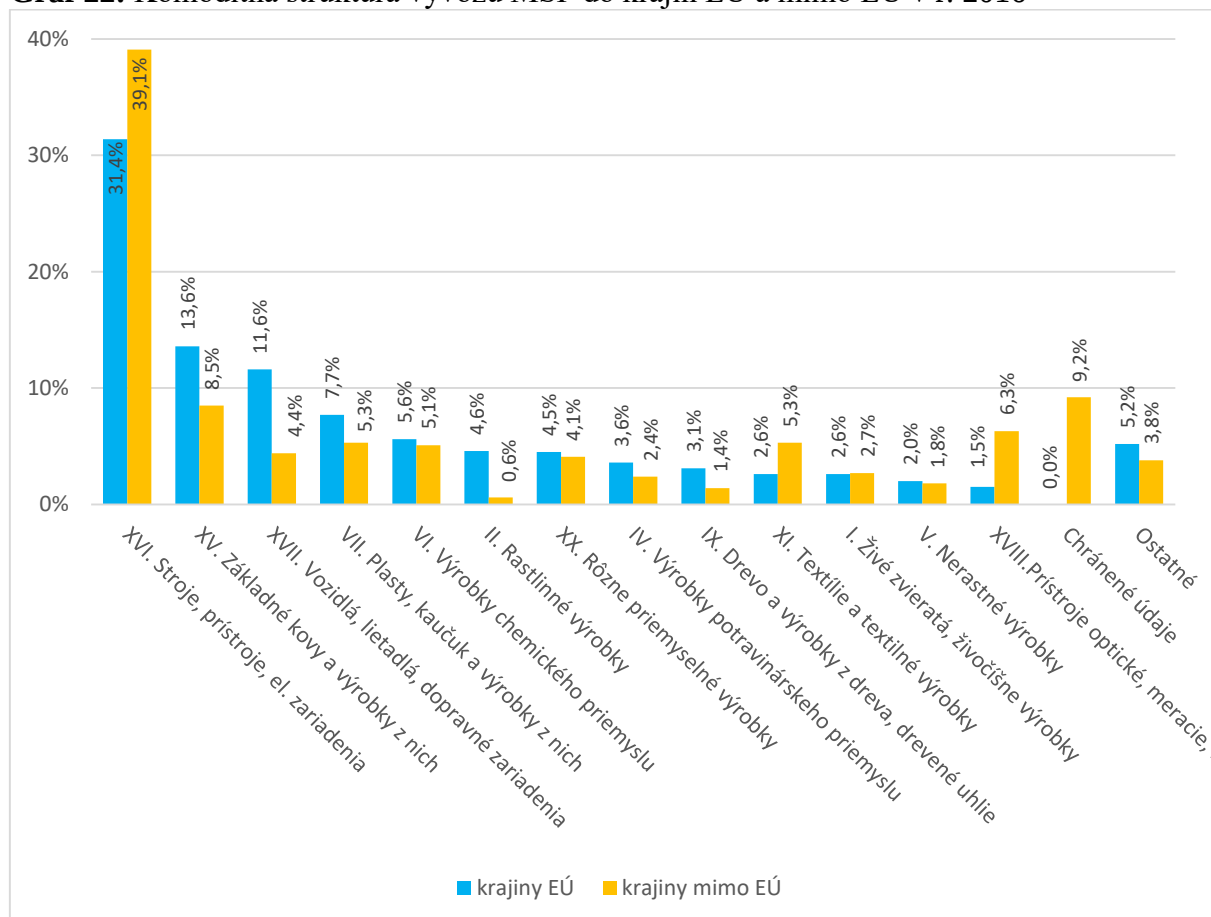
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Komoditná štruktúra vývozu MSP do tretích krajín sa v porovnaní so štruktúrou vývozu MSP do krajín EÚ (graf č. 22) vyznačuje najmä výraznejším zastúpením strojov, prístrojov a elektronických zariadení. Vyšší podiel dosahuje aj v prípade vývozu textílií a textilných výrobkov a tiež optických, meracích prístrojov.

⁷ Chráneným údajom sa pre potreby analýzy myslí dôverný štatistický údaj, ktorý je charakterizovaný podľa § 2 písmeno f) zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike.

Naopak, do krajín EÚ MSP výraznejšie vyvážajú základné kovy a výrobky z nich spolu s vozidlami, lietadlami a dopravnými zariadeniami, či rastlinnými výrobkami. Mierne vyšší podiel dosahujú aj pri vývoze plastov, kaučuku a výrobky z nich, výrobkoch chemického priemyslu, výrobkoch potravinárskeho priemyslu, rôznych priemyselných výrobkov, dreva a výrobkov z dreva.

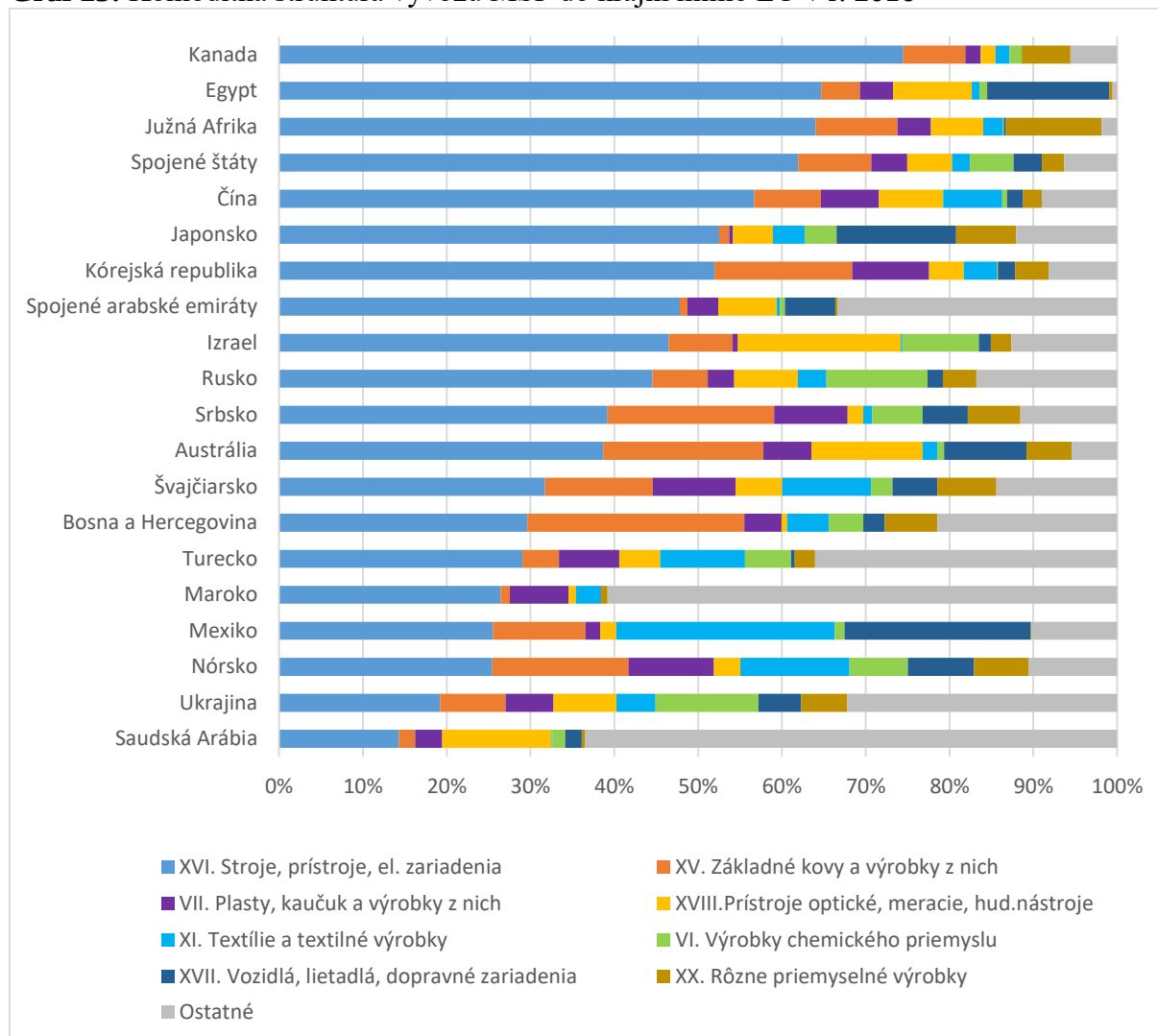
Graf 22: Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín EÚ a mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Podrobnejšia komoditná štruktúra vývozu MSP do jednotlivých krajín mimo EÚ je prezentovaná v grafe č. 23, kde možno sledovať najvýznamnejšie zastúpenie strojov, prístrojov a elektronických zariadení pri vývoze do Kanady (74,5 %), Egyptu (64,7 %), Južnej Afriky (64,0 %), Spojených štátov (61,9 %) a Číny (56,7 %).

Základné kovy a výrobky z nich majú najvýznamnejšie zastúpenie na vývoze do Bosny a Hercegoviny (21,3 %), Srbska (19,9 %) a Austrálie (19,1 %). Prístroje optické, meracie, hudobné nástroje predstavujú významnú komoditu v prípade vývozu MSP do Izraela (19,4 %) a Austrálie (13,3 %). V prípade vývozu textílií a textilných výrobkov sú pre významné najmä krajiny ako Mexiko a Nórsko s podielom 26,1 %, resp. 13,0 % z celkového vývozu MSP do týchto krajín. Vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia dosahujú najvyšší podiel na vývoze MSP do Mexika (22,2 %), Egyptu (14,6 %) a Japonska (14,3 %). Pri niektorých krajinách (napr. Saudská Arábia, Maroko) možno sledovať aj významný podiel kategórie „Ostatné“, ktorý je z časti spôsobený započítaním hodnôt chránených údajov do tejto kategórie. V prípade Saudskej Arábie tvoria chránené údaje 98,2 % a v prípade Maroka 96,6 % z kategórie „Ostatné“.

Graf 23: Komoditná štruktúra vývozu MSP do krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Na základe už identifikovaných najvýznamnejších krajín vývozu MSP mimo EÚ, sa nasledujúca časť bude podrobnejšie zaoberať komoditnou štruktúrou vývozu MSP do týchto piatich krajín:

1. Spojené štáty

Dominantnou komoditou s väčšinovým podielom 61,9 % vývozu MSP do Spojených štátov tvoria stroje, prístroje a elektronické zariadenia. So značným odstupom nasleduje vývoz základných kovov a výrobkov z nich, ktorý predstavuje 8,7 %. Nad úroveň piatich percent z celkového vývozu do Spojených štátov sa pohybuje aj vývoz optických a meracích prístrojov (5,3 %) a výrobkov chemického priemyslu (5,2 %).

2. Rusko

Na vývoze MSP do Ruska tvoria 44,5 % podiel stroje, prístroje a elektronické zariadenia. Druhý najvýznamnejší podiel 12,1 % predstavuje vývoz výrobkov chemického priemyslu. Významnejšie zastúpenie na vývoze do Ruska ešte zastávajú optické a meracie prístroje (7,6 %) a základné kovy a výrobky z nich (6,6 %).

3. Švajčiarsko

Z pohľadu objemu vývozu predstavovalo Švajčiarsko najvýznamnejšiu krajinu vývozu mimo členských krajín EÚ. Necelú jednu tretinu (31,7 %) vývozu MSP do Švajčiarska tvorili v roku 2016 stroje, prístroje a elektronické zariadenia. Medzi ďalšie významné komodity patria už dlhodobo základné kovy a výrobky z nich (12,8 %), textilie a textilné výrobky (10,6 %) a plasty, kaučuk a výrobky z nich (9,9 %).

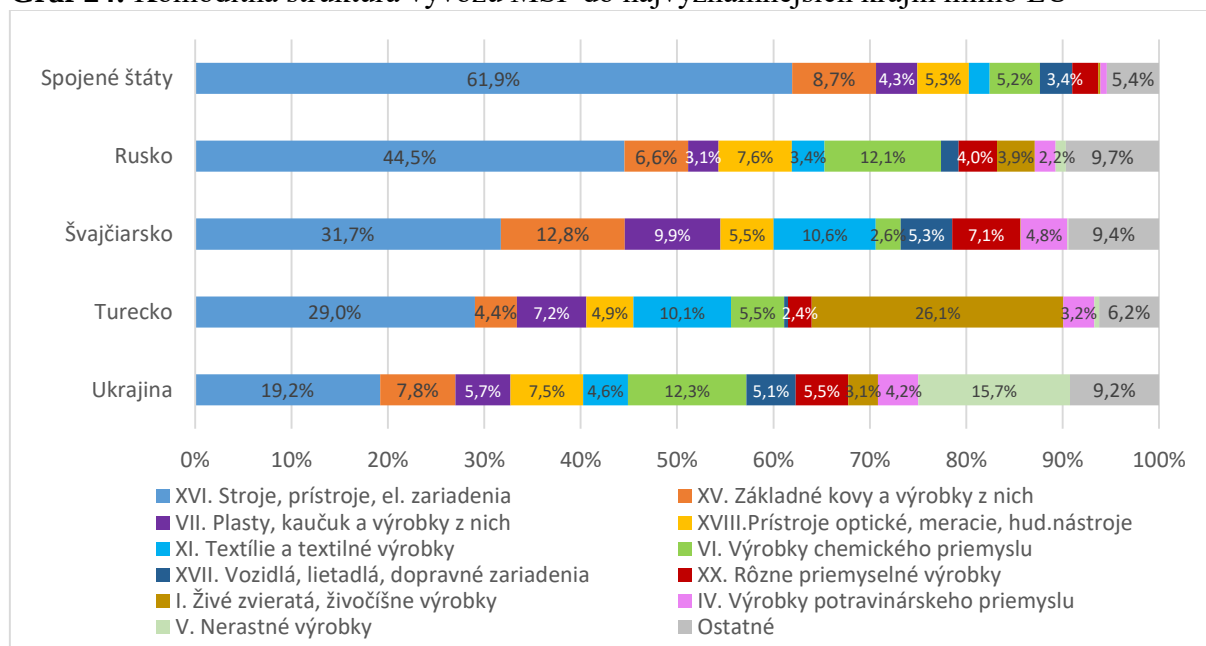
4. Turecko

Aj v prípade vývozu MSP do Turecka tvorili v roku 2016 takmer jednu tretinu (29,0 %) stroje, prístroje a elektronické zariadenia. Významné zastúpenie tiež dosiahol vývoz živých zvierat a živočíšnych výrobkov s podielom 26,1 %, ku ktorému prispel najmä nárast vývozu živého hovädzieho dobytku. Vývoz textílií a textilných výrobkov dosiahol v rovnakom období podiel 10,1 %.

5. Ukrajina

Stroje, prístroje a elektronické zariadenia mali v roku 2016 najväčší podiel na vývoze MSP do Ukrajiny. Už dlhodobo patria medzi najvýznamnejšie komodity vývozu MSP do Ukrajiny aj nerastné výrobky s aktuálnym podielom 15,7 %. Ďalej nasleduje vývoz výrobkov chemického priemyslu, ktorý sa na celkovom vývoze MSP do Ukrajiny podieľa 12,3 % a základných kovov a výrobkov z nich so 7,8 %.

Graf 24: Komoditná štruktúra vývozu MSP do najvýznamnejších krajín mimo EÚ

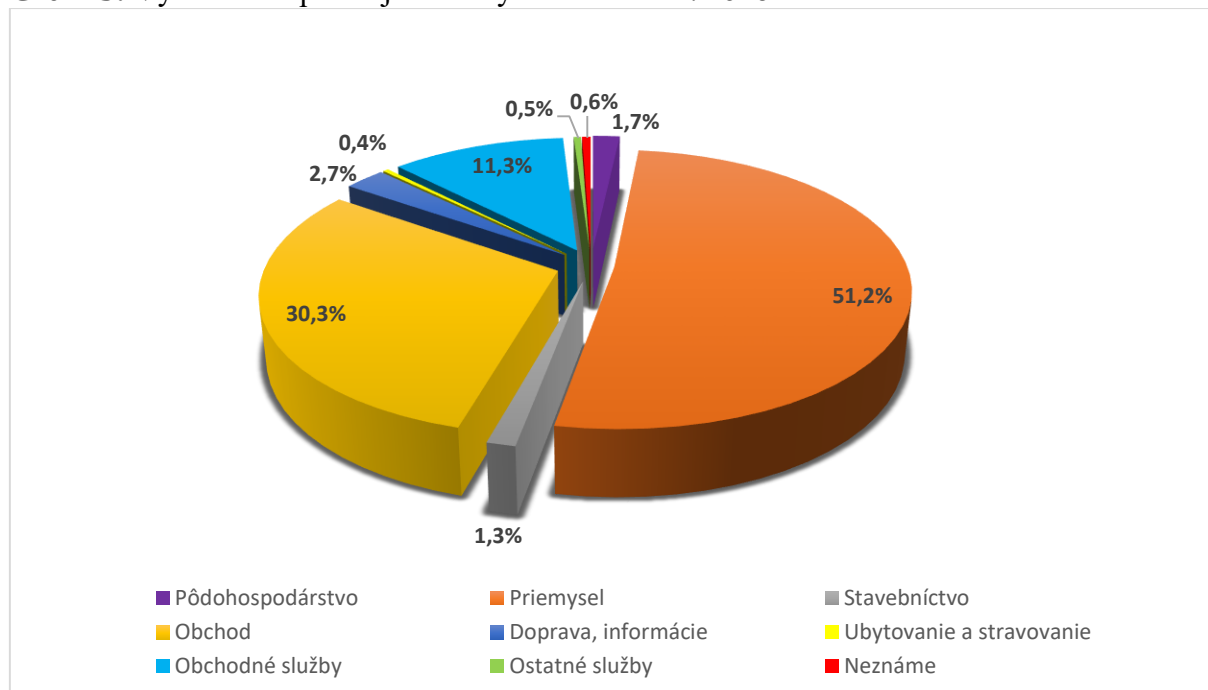

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP

V roku 2016 zrealizovali malé a stredné podniky v oblasti priemyslu a obchodu dovedna až 81,5 % z celkového vývozu MSP (podľa hrubšieho členenia odvetví SK NACE). Z pohľadu odvetvového členenia vývozu MSP, ktorý znázorňuje graf č. 25, predstavuje najväčší význam vývoz v odvetví priemyslu. Ten vytvára viac ako polovicu z celkového vývozu MSP (51,2 %). Druhou najvýznamnejšou oblasťou vývozu MSP je obchod, s podielom 30,3 %.

Graf 25: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci ostatných významnejších odvetví podľa hrubšieho členenia SK NACE dosiahol podiel odvetvia obchodných služieb na celkovom vývoze MSP 11,3 %, dopravy a informačných činností 2,7 % a pôdohospodárstva 1,7 %. Oproti roku 2015 sa zvýšil podiel najvýznamnejších odvetví. Podiel vývozu MSP v priemysle medziročne vzrástol o 2,4 p. b. a podiel v obchode vzrástol ešte výraznejšie o 3,4 p. b.

Najvyšší podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých odvetviach bol v roku 2016 zaznamenaný prevažne v odvetviach s nižším celkovým vývozom MSP. Podľa údajov spracovaných v tabuľke č. 5 sa jedná o odvetvia ako: administratívne a podporné služby, odborné, vedecké a technické činnosti, alebo ubytovacie a stravovacie služby (zhodný podiel 99,7 %), ďalej finančné a poisťovacie služby (99,0 %) a stavebníctvo (98,2 %).

V opačnej pozícii, s najmenším podielom MSP na celkovom vývoze v jednotlivých odvetviach, boli v roku 2016 odvetvia ako: doprava a skladovania (4,3 %), dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (17,2 %), alebo priemyselná výroba (20,4 %). Nasledujúca časť sa bude podrobnejšie zaoberať vývozom MSP v odvetví priemyselnej výroby a jeho sektorov.

Tabuľka 5: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový vývoz MSP		Podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. EUR	v %	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	311,8	1,7%	97,8%
Ťažba a dobývanie	Priemysel	43,2	0,2%	94,3%
Priemyselná výroba		8 967,7	49,9%	20,3%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		132,4	0,7%	17,2%
Dodávka vody		56,9	0,3%	92,8%
Stavebníctvo	Stavebníctvo	241,9	1,3%	98,2%
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	5 439,5	30,3%	79,8%
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	299,7	1,7%	4,3%
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	65,9	0,4%	99,7%
Informácie a komunikácia	Doprava, informácie	181,2	1,0%	86,4%
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	52,3	0,3%	99,0%
Činnosti v oblasti nehnuteľností		88,7	0,5%	84,3%
Odborné, vedecké a technické činnosti		989,6	5,5%	99,7%
Administratívne a podporné služby		901,2	5,0%	99,7%
Ostatné	Ostatné služby	85,4	0,5%	96,9%
Neznáme	Neznáme	100,2	0,6%	99,9%
Spolu		17 957,7	100,0%	29,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z údajov Štatistického úradu SR spracovaných v tabuľke č. 6 vyplýva, že najvýznamnejším sektorom priemyselnej výroby (8 967,7 mil. Eur) v rámci vývozu MSP je sektor kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (17,5 %). Sektor výroby strojov a zariadení dosiahol podiel 14,6 %, sektor výroby motorových vozidiel, návesov a prívesov dosiahol podiel 10,8 %, sektor výrobkov z gumy a plastu 9,3 %, sektor výroby elektronických zariadení 7,7 % a sektor výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov 6,2 %. Ostatné sektory dosiahli podiel na vývoze MSP menej ako 6 %.

Malé a stredné podniky v rámci vývozu v sektorech priemyselnej výroby dominujú v sektore výroby tabakových výrobkov (100 %), v sektore výroby textilu (81,2 %), v sektore spracovania dreva a výroby výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (70,9 %). Významný podiel predstavujú aj na vývoze v sektore opráv a inštalácie strojov a prístrojov (61,4 %), v sektore kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (61,2 %), v sektore výroby potravín (57,1 %), v sektore výroby odevov (55,0 %), a v sektore výroby nápojov (47,9 %).

Tabuľka 6: Vývoz MSP podľa sektorov priemyselnej výroby v r. 2016

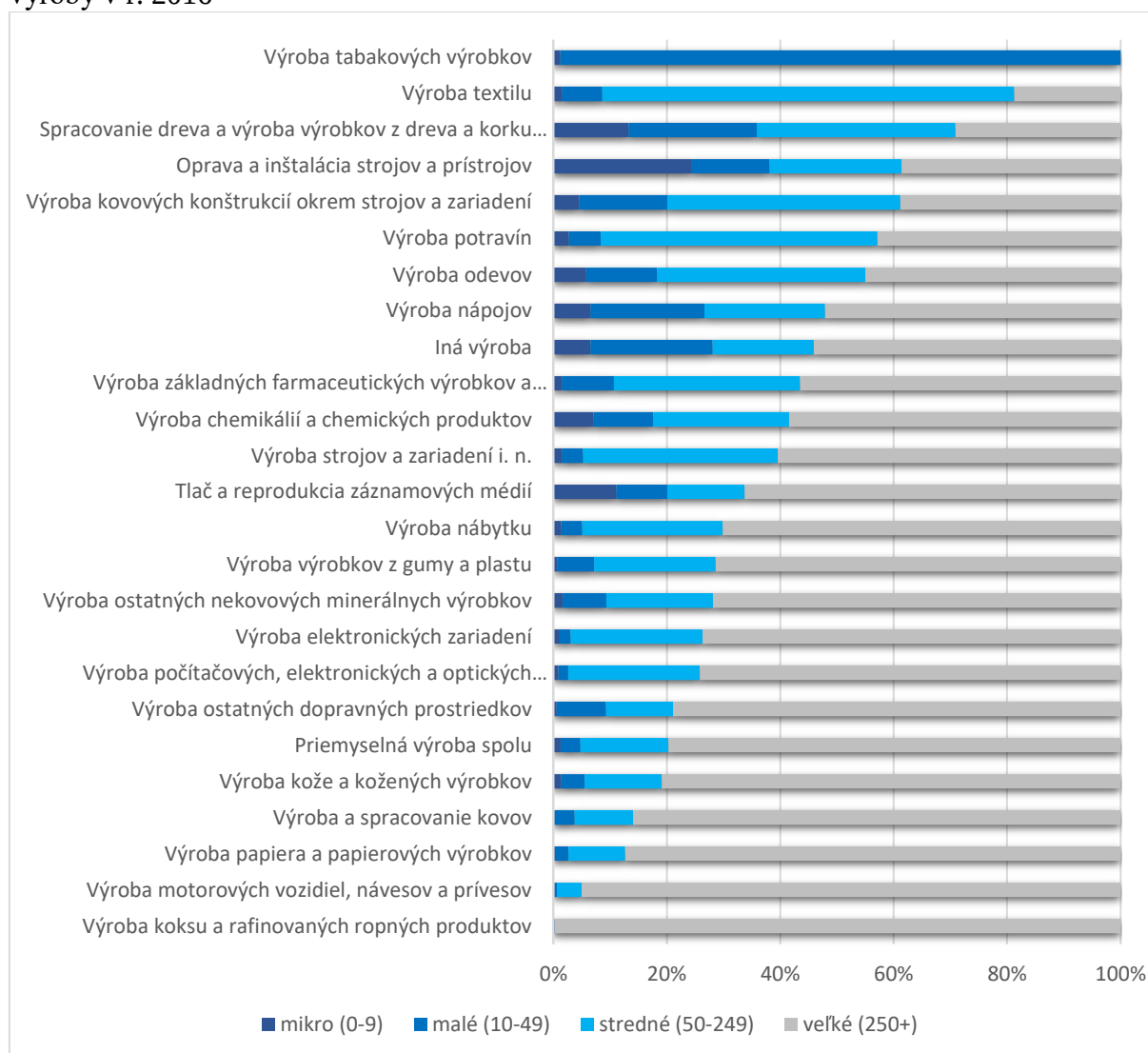
Sektory priemyselnej výroby	Vývoz MSP v sektoroch priemyselnej výroby		Podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých sektoroch priemyselnej výroby
	v mil. EUR	v %	
Výroba potravín	506,5	5,6%	57,1%
Výroba nápojov	58,4	0,7%	47,9%
Výroba tabakových výrobkov	0,9	0,0%	100,0%
Výroba textilu	292,2	3,3%	81,2%
Výroba odevov	146,9	1,6%	55,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	60,0	0,7%	19,1%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	324,8	3,6%	70,9%
Výroba papiera a papierových výrobkov	103,3	1,2%	12,7%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	48,8	0,5%	33,7%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	4,3	0,0%	0,2%
Výroba chemikálií a chemických produktov	405,0	4,5%	41,5%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	37,0	0,4%	43,5%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	834,7	9,3%	28,6%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	193,3	2,2%	28,1%
Výroba a spracovanie kovov	434,2	4,8%	14,0%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 567,8	17,5%	61,2%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	557,9	6,2%	25,8%
Výroba elektronických zariadení	690,0	7,7%	26,3%
Výroba strojov a zariadení i. n.	1 311,2	14,6%	39,6%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	969,9	10,8%	5,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	39,1	0,4%	21,1%
Výroba nábytku	183,8	2,1%	29,9%
Iná výroba	118,1	1,3%	45,9%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	79,9	0,9%	61,4%
Priemyselná výroba spolu	8 967,7	100,0%	20,3%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Dominancia veľkých podnikov a nízke zastúpenie MSP sa prejavuje najmä v sektoroch, kde sú už dlhodobo dobre etablované veľké firmy. Prioritne sa jedná o sektor výroby koksu a rafinovaných ropných produktov (podiel vývozu MSP tu predstavuje len 0,2 %), sektor výroby motorových vozidiel, návesov a prívesov, kde sa MSP na vývoze podieľa 5,0 % a možno sem zaradiť aj sektor výroby papiera a papierových výrobkov s podielom MSP 12,7 %. V roku 2016 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k poklesu podielu MSP na celkovom vývoze v sektore výroby a spracovania kovov o 15,1 p. b. (podiel MSP v roku 2016 14,0 %). Pozitívnym javom je medziročný nárast podielu vývozu MSP, ktorý bol zaznamenaný v sektore výroby kože a kožených výrobkov na úroveň 19,1 %, ďalej v sektore výroby chemikálií a chemických produktov 41,5 % (nárast o 6,3 p. b.) a v sektore výroby základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov 43,5 % (nárast o 6,1 p. b.).

Z pohľadu zastúpenia jednotlivých kategórií MSP sa na celkovom vývoze v sektoroch priemyselnej výroby v roku 2016 najmenšou mierou podieľali mikropodniky s 1,3 %. Vyšší podiel dosiahli malé podniky s 3,5 % a stredné podniky s 15,5 %. Ako vyplýva z grafu č. 26, mikropodniky predstavovali významnejší prvok hlavne pri vývoze v dvoch sektoroch priemyselnej výroby: v sektore opráv a inštalácie strojov a prístrojov (24,4 %), a v sektore spracovania dreva a výroby výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (13,2 %). Malé podniky jasne dominovali v sektore výroby tabakových výrobkov (98,8 %)⁸, v sektore spracovania dreva a výroby výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (22,7 %) a v sektore výroby nápojov (20,1 %). Stredné podniky predstavujú významný prvok pri vývoze v sektoroch výroby textilu (72,6 %), výroby potravín (48,8 %) a výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (41,1 %).

Graf 26: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze v sektoroch priemyselnej výroby v r. 2016

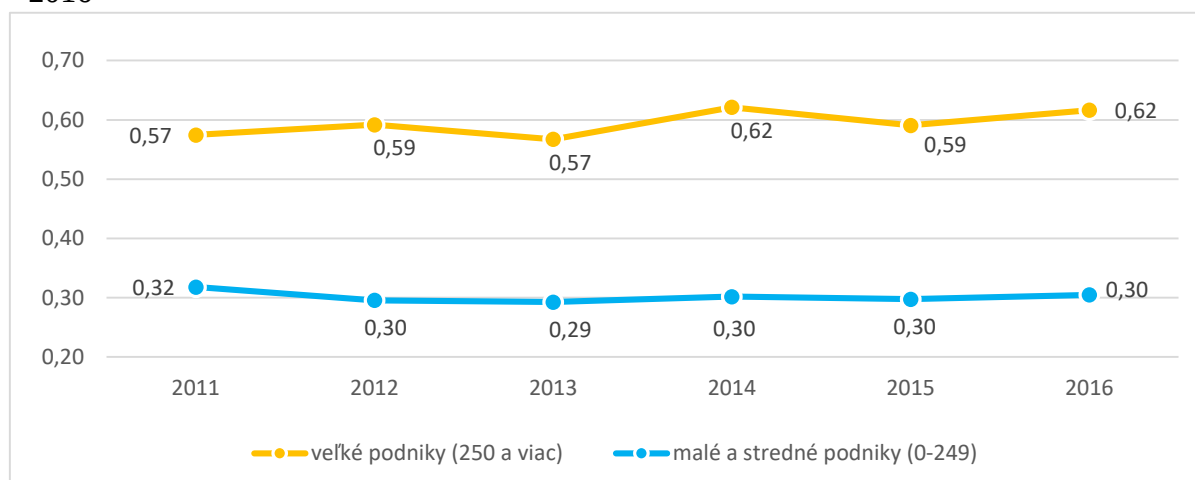
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

⁸ V roku 2016 dosiahol celkový vývoz v sektore výroby tabakových výrobkov hodnotu 877,9 tis. Eur, čo predstavuje 0,02 % z celkového vývozu v priemyselnej výrobe.

Index exportnej schopnosti MSP vyjadrujúci pomer tržieb MSP z vyvezeného tovaru do zahraničia k celkovým tržbám MSP v odvetví priemyslu je prezentovaný v grafe č. 27. **V roku 2016 dosiahol index exportnej schopnosti MSP hodnotu 0,30.** Podiel tržieb zo zahraničia dosahuje v prípade MSP takmer jednu tretinu z celkových realizovaných tržieb v odvetví priemyslu. Najvyššiu hodnotu (0,32) dosiahol index exportnej schopnosti MSP v roku 2011. Od roku 2012 sa už hodnoty uvedeného indexu výrazne nemenia a oscilujú na hodnote 0,30.

V prípade veľkých podnikov dosiahol index exportnej schopnosti v roku 2016 hodnotu 0,62. Z hodnoty indexu tak vyplýva, že z celkových tržieb veľkých podnikov v priemysle dosahujú tržby zo zahraničia takmer dvoj tretinový podiel.

Graf 27: Index exportnej schopnosti MSP a veľkých podnikov v odvetví priemyslu v r. 2011 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

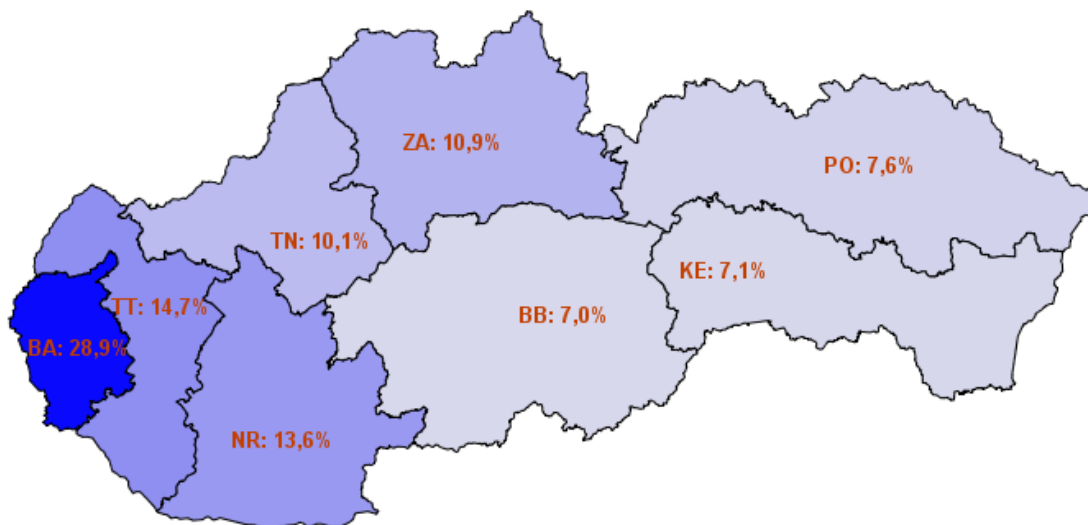
2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP

Regionálna štruktúra celkového vývozu malých a stredných podnikov na úrovni NUTS 3 (ďalej len kraje SR) je už dlhodobo charakteristická značnou variabilitou. Ako možno sledovať aj na obrázku č. 1, **viac ako jednu štvrtinu (28,9 %) z celkového vývozu MSP, ktorý mal známy regionálny pôvod v roku 2016 realizovali MSP sídlia v Bratislavskom kraji.**

Vo vývoze zaostávali MPS sídlia v Trnavskom kraji (realizovali 14,7 % vývozu) a v Nitrianskom kraji kde MSP realizovali 13,6 % vývozu. Ešte výraznejšie zaostávali MSP sídlia v Žilinskom a Trenčiansky kraj, ktoré dosahovali 10,9 %, resp. 10,1 % z celkového vývozu MSP na Slovensku. Najnižší podiel vývozu dosahovali MSP sídlia v Prešovskom kraji (7,6 %), MSP sídlia v Košickom kraji (7,1 %) a MSP sídlia v Banskobystrickom kraji (7,0 %). Vyššie uvedené hodnoty kvantifikujúce regionálnu štruktúru vývozu MSP do značnej miery odzrkadľujú regionálne disparity a celkovú socioekonomickú úroveň krajov Slovenska.

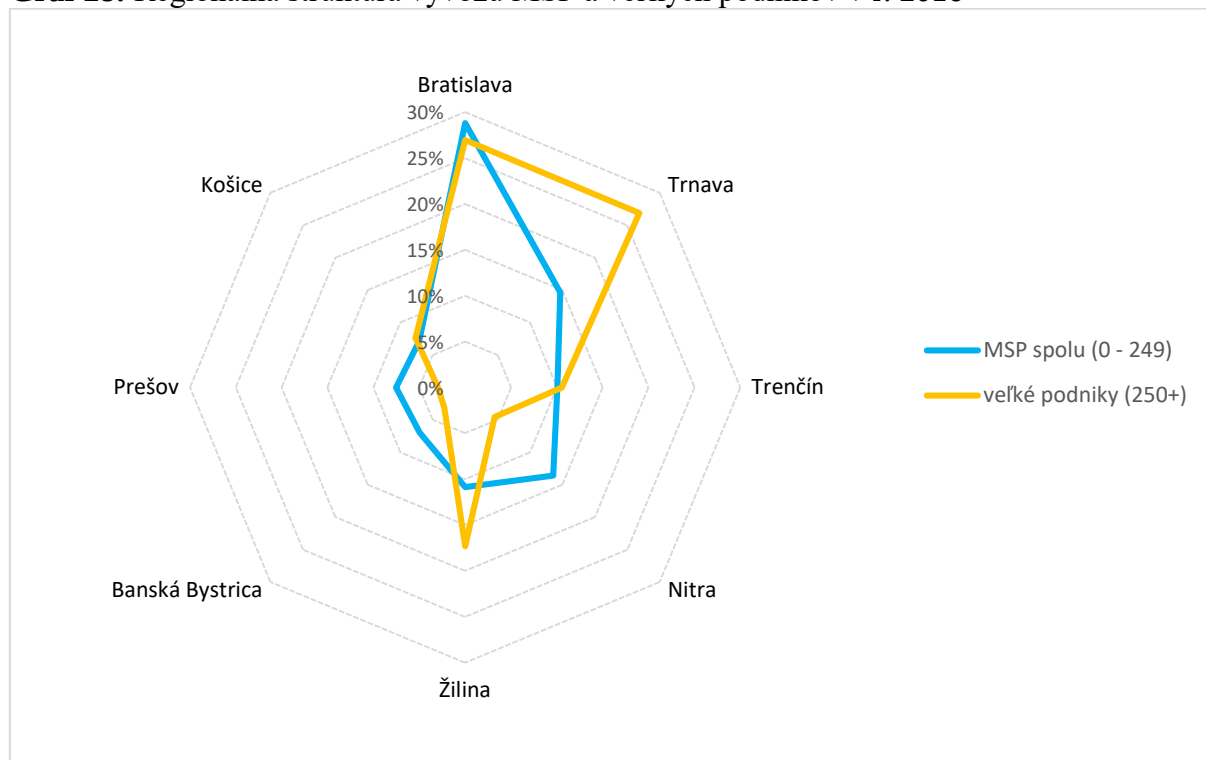
V medziročnom porovnaní sa regionálna štruktúra vývozu MSP zásadným spôsobom nezmenila. Aj naďalej ostáva vyššie zastúpenie krajov geograficky ležiacich v západnej časti Slovenska a nižšie zastúpenie krajov Východného Slovenska. Mierna zmena nastala len v prípade Bratislavského kraja, kde podiel vývozu MSP vzrástol o 2,1 p. b., čím dosiahol hodnoty podielu z roku 2014.

Obrázok 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v r. 2016

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.

Zaujímavé výsledky vyplývajú z porovnania regionálnej štruktúry vývozu MSP a veľkých podnikov, ktoré znázorňuje graf č. 28. Z pohľadu jednotlivých krajov dosahuje v prípade MSP vyššie zastúpenie predovšetkým Nitriansky, Prešovský a Banskobystrický kraj. U veľkých podnikov je zreteľné výraznejšie zastúpenie regiónov, v ktorých sú etablovaní veľkí automobiloví výrobcovia spolu so skupinami subdodávateľov. Prioritne sa jedná sa o Trnavský a Žilinský kraj.

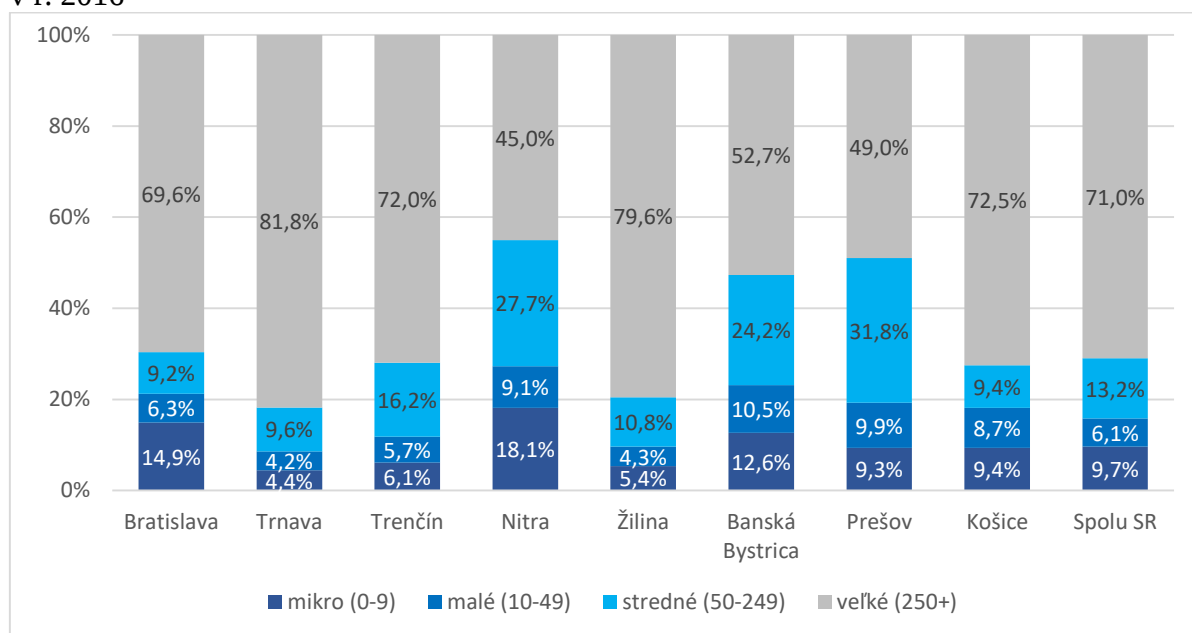
Graf 28: Regionálna štruktúra vývozu MSP a veľkých podnikov v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pri pohľade na štruktúru celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR (znázornená v grafe č. 29) možno pozorovať nasledujúce charakteristiky. Najvyšší podiel na celkovom vývoze dosahujú malé a stredné podniky prirodzene v regiónoch, v ktorých sú etablovaní významní exportéri v menšej miere.

Najvyššie zastúpenie dosiahli malé a stredné podniky v Nitrianskom kraji (55,0 %), v Prešovskom kraji (51,0 %) a v Banskobystrickom kraji (47,3 %). V uvedených krajoch dosiahol podiel MSP na celkovom vývoze vyššie hodnoty ako podiel MSP na celkovom vývoze v rámci SR (29,0 %). V medziročnom porovnaní sa podiel MSP znížil najvýraznejšie v Prešovskom kraji o 8,5 p. b. Naopak, pozitívnym prvkom z pohľadu štruktúry vývozu MSP v krajoch SR je dynamickejší nárast podielu MSP na celkovom vývoze oproti roku 2015 v Nitrianskom kraji o 6,9 p. b., Banskobystrickom kraji o 4,2 p. b. a v Bratislavskom kraji o 3,0 p. b.

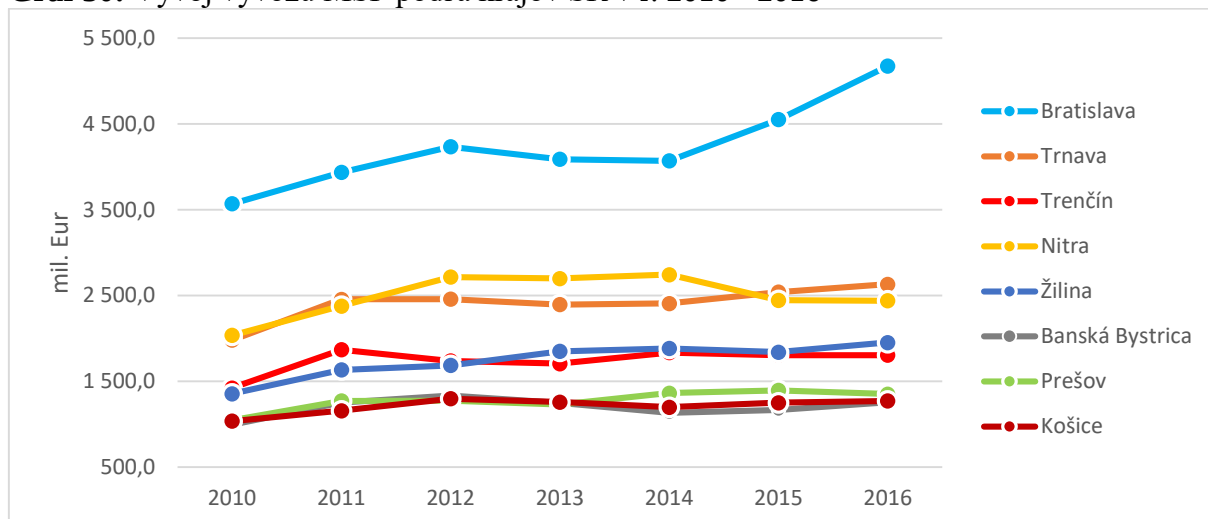
V krajoch, kde sa na celkovom vývoze najviac podieľajú MSP (čiže Nitriansky, Prešovský a Banskobystrický) možno v rámci veľkostných kategórií MSP sledovať najvýznamnejšie zastúpenie vyvážajúcich stredných podnikov. Tie sa na celkovom vývoze podnikov sídlacích v daných krajoch podieľajú takmer štvrtinovým až tretinovým podielom. Presné hodnoty sú zobrazené v grafe č. 29. Malé podniky sa na vývoze vo všetkých krajoch SR podieľajú najmenšou mierou. Výnimku predstavuje len Prešovský kraj s najnižším vývozom kategórie mikropodnikov. Pri celkovom vývoze predstavujú práve mikropodniky dôležitú kategóriu vyvážajúcich podnikov v Nitrianskom a Bratislavskom kraji s podielom 18,1 %, resp. 14,9 %.

Graf 29: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z hodnotového hľadiska bol v roku 2016 najvyšší objem vývozu MSP dosiahnutý v Bratislavskom kraji (5 175,1 mil. Eur). Na základe údajov spracovaných v grafe č. 30 možno v sledovanom časovom intervale pozorovať istú podobnosť vo vývoji vývozu MSP v jednotlivých krajoch. **Podľa hodnotového hľadiska vývozu MSP tak možno ostatné kraje SR (okrem už vyššie uvedeného Bratislavského kraja) začleniť do troch skupín.** Prvú skupinu predstavuje Trnavský kraj s hodnotou vývozu MSP v roku 2016 na úrovni 2 631,4 mil. Eur spolu s Nitrianskym krajom (2 439,4 mil. Eur), ktoré spolu s Bratislavským krajom vytvárajú silný región vývozu MSP. Podľa grafu č. 30 možno do druhej skupiny zaradiť Žilinský a Trenčiansky kraj s podobným vývojom objemu vývozu MSP a aktuálnou hodnotou 1 953,0 mil. Eur (Žilina), resp. 1 805,2 mil. Eur (Trenčín). Tretiu skupinu reprezentujú tri kraje s dlhodobo najnižším objemom vývozu MSP. Sú to Prešovský kraj s objemom vývozu MSP v roku 2016 na úrovni 1 351,2 mil. Eur, Košický kraj (1 252,2 mil. Eur) a Banskobystrický kraj (1 254,7 mil. Eur).

V medziročnom porovnaní poklesol vývoz MSP v absolútnom vyjadrení len v Prešovskom kraji o 42,9 mil. Eur (3,1 %) a v Nitrianskom kraji o 5,1 mil. Eur (0,2 %). Minimálny medziročný pokles bol zaznamenaný v Trenčianskom kraji o 0,6 mil. Eur. V ostatných krajoch bol zaznamenaný medziročný rast nasledovne: **najväčší nárast dosiahol vývoz MSP v Bratislavskom kraji o 624,4 mil. Eur (resp. o 13,7 %)**, v ostatných krajoch bol rast miernejší, pričom v Žilinskom kraji predstavoval nárast objemu vývozu MSP 112,0 mil. Eur (6,1 %), v Trnavskom kraji 90,5 mil. Eur (3,6 %), Banskobystrickom 88,0 mil. Eur (7,5 %) a v Košickom 19,8 mil. Eur (1,6 %).

Graf 30: Vývoj vývozu MSP podľa krajov SR v r. 2010 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

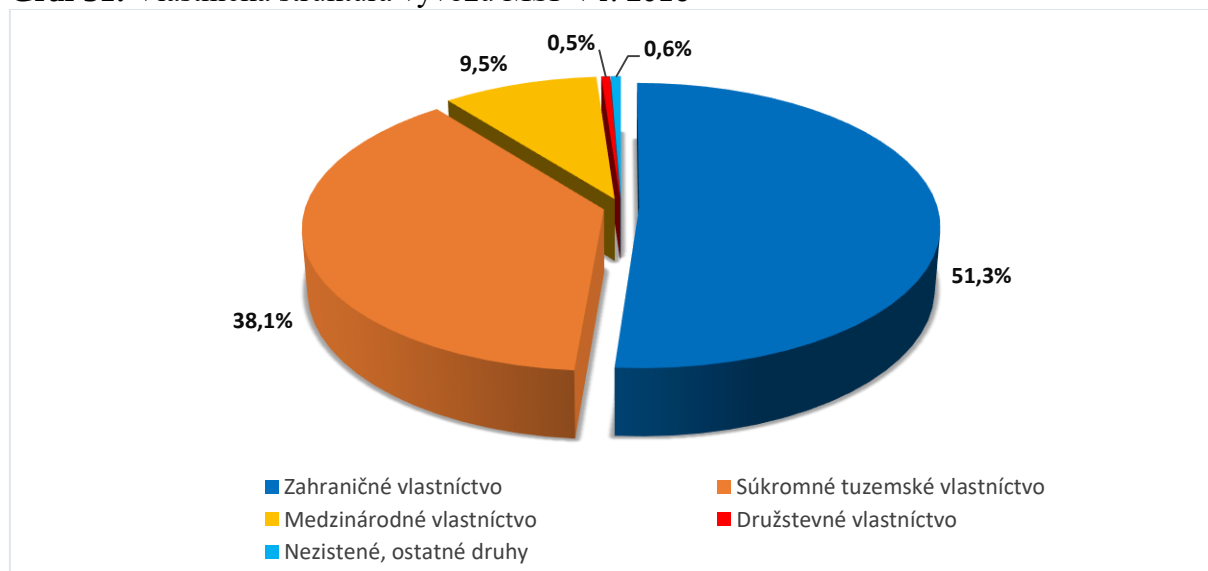
2.5 Vlastnícka štruktúra vývozu MSP

V roku 2016 bola viac ako polovica (51,3 %, resp. 9 205,8 mil. Eur) vývozu MSP výsledkom činnosti subjektov so zahraničným kapitálom. Pri uvedenom druhu vlastníctva sa jedná o subjekty založené a kontrolované zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou - podnikateľom. **Subjekty s medzinárodným vlastníctvom realizovali 9,5 %** (resp. 1 705,9 mil. Eur) vývozu MSP. Tento druh vlastníctva predstavujú subjekty, ktoré boli založené spoločne domácou a zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou - podnikateľom.

Značný podiel na vývoze MSP (38,1 %, resp. 6 838,7 mil. Eur) v roku 2016 predstavovali činnosti tuzemských subjektov súkromného vlastníctva. Ako dokumentuje graf č. 31, MSP s družstevným vlastníctvom tvorili v sledovanom období len 0,5 % (resp. 95, 8 mil. Eur) vývozu MSP. Nezistené a ostatné formy vlastníctva spolu činili 0,6 % (resp. 111,5 mil. Eur) vývozu MSP, pričom zastúpenie kategórie nezistených predstavovalo 0,4 % a ostatných druhov vlastníctva (kam začleňujeme: štátne, vlastníctvo územnej samosprávy a vlastníctvo združení, politických strán a cirkví) 0,2 %.

V porovnaní s MSP sa vlastnícka štruktúra vývozu veľkých podnikov podstatne líši. Charakteristická je najmä dominantným zastúpením zahraničného vlastníctva. Veľké podniky so zahraničným vlastníctvom zrealizovali viac ako tri štvrtiny (77,9 %) vývozu veľkých podnikov. Subjekty s medzinárodným vlastníctvom tvorili 16,1 % vývozu veľkých podnikov. Len 4,5 % vývozu veľkých podnikov realizovali subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom.

Graf 31: Vlastnícka štruktúra vývozu MSP v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

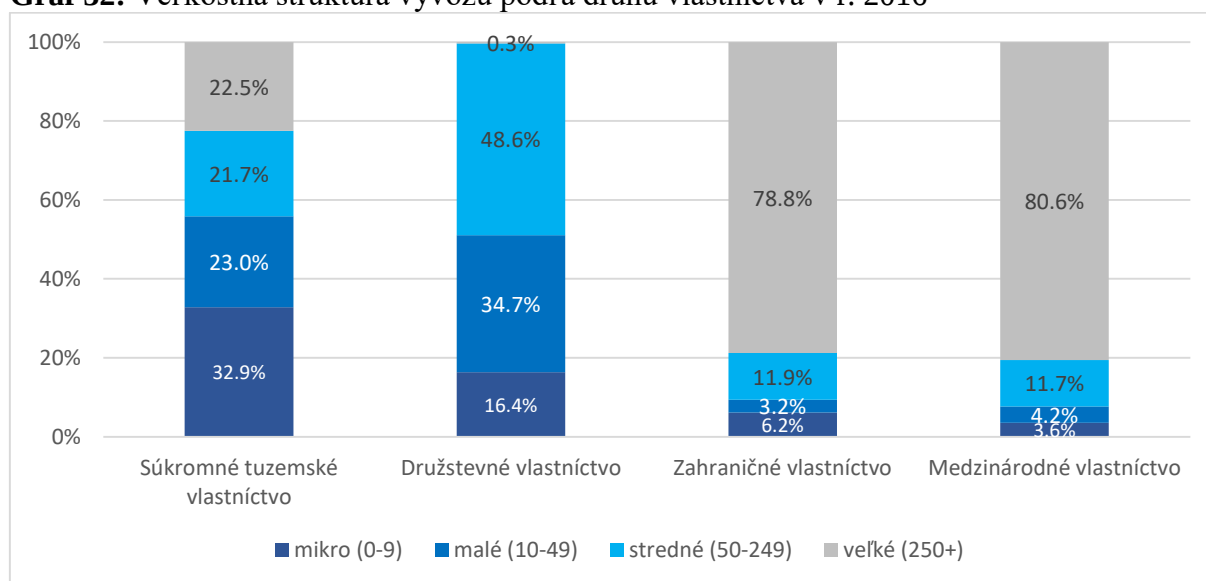
Ďalšie výsledky ponúka detailnejší pohľad na štruktúru vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov a jednotlivých druhov vlastníctva v roku 2016, ktorá je znázornená na grafe č. 32. Na celkovom objeme vyvezeného tovaru subjektami zahraničného vlastníctva sa podieľali malé a stredné podniky 21,2 %, pričom zastúpenie mikropodnikov (0-9) predstavovalo 6,2 %, malých podnikov (10-49) 3,2 % a stredných podnikov (50-249) 11,9 %. Dominantným zastúpením až 78,8 % sa prezentovala kategória veľkých podnikov.

O niečo nižšie zastúpenie (19,4 %) mali malé a stredné podniky aj na vývoze subjektov medzinárodného vlastníctva. Ako dokumentuje graf č. 32, zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií na celkovom vývoze týchto subjektov kopíruje už vyššie popísané rozloženie subjektov v zahraničnom vlastníctve s ešte výraznejším zastúpením veľkých podnikov na úrovni 80,6 %.

V prípade vývozu subjektov súkromného tuzemského vlastníctva je zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií podnikov vyváženejšie s podielom malých a stredných podnikov 77,5 %. Takmer jednu tretinu (32,9 %) vývozu subjektov tuzemského vlastníctva realizovali mikropodniky. Na základe spracovaných porovnaní je tak kategória mikropodnikov najvýznamnejšia pri vyvážajúcich podnikoch so súkromným tuzemským vlastníctvom. Zastúpenie kategórie malých podnikov dosiahlo 23,0 % a stredných podnikov 21,7 %. Veľké podniky tvorili podiel 22,5 %.

Malé a stredné podniky zastávajú výnimočné postavenie pri vývoze subjektov družstevného vlastníctva. V roku 2016 MSP realizovali až 99,7 % z celkového vývozu subjektov s družstevným vlastníctvom. Podiel veľkých podnikov tak dosiahol len 0,3 %. Z pohľadu veľkostných kategórií MSP tvorili najmenší podiel (16,4 %) mikropodniky. Zastúpenie sa ďalej zvyšovalo s rastúcou veľkostnou kategóriou MSP, pričom malé podniky predstavovali 34,7 % a stredné podniky 48,6 %.

Graf 32: Veľkostná štruktúra vývozu podľa druhu vlastníctva v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.6 Početnosť vyvážajúcich MSP

Podľa dostupných údajov a metodiky Štatistického úradu SR v roku 2016 vykonávalo vývoz tovaru zo Slovenska celkovo 29 992 subjektov, ktoré možno zaradiť do skupiny malých a stredných podnikov. Na celkovom počte vyvážajúcich subjektov (30 424) predstavovali malé a stredné podniky podiel 98,6 %. Najväčšie zastúpenie na celkovom počte vyvážajúcich subjektov dosiahli mikropodniky s viac ako trojštvrťinovým podielom 76,0 % (23 132 podnikateľských subjektov) zo všetkých vývozcov tovaru na Slovensku. Malé podniky dosiahli zastúpenie 17,0 % (5 165 podnikateľských subjektov) a stredné podniky 5,6 % (1 695 podnikateľských subjektov).

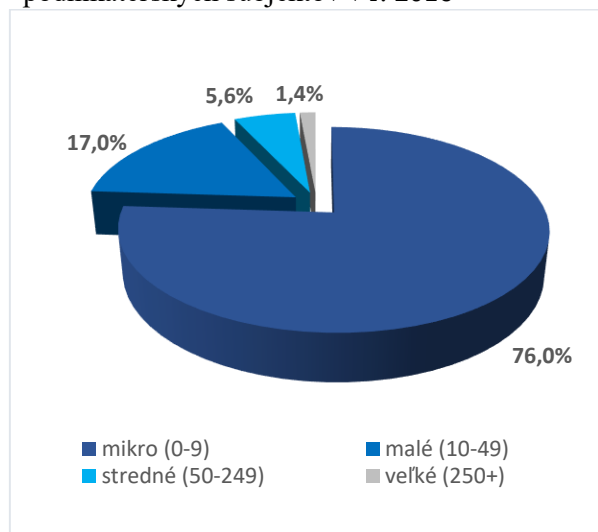
Tabuľka 7: Početnosť vývozcov tovaru v r. 2015 a 2016

Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			
	2015	2016		Index 2016/2015
	abs. počet	abs. počet	Podiel v %	
mikropodniky (0-9)	22 638	23 132	76,0%	102,2
malé podniky (10-49)	5 167	5 165	17,0%	100,0
stredné podniky (50-249)	1 690	1 695	5,6%	100,3
veľké podniky (250+)	428	432	1,4%	100,9
MSP (0-249)	29 495	29 992	98,6%	101,7
Spolu	29 923	30 424	100,0%	101,7

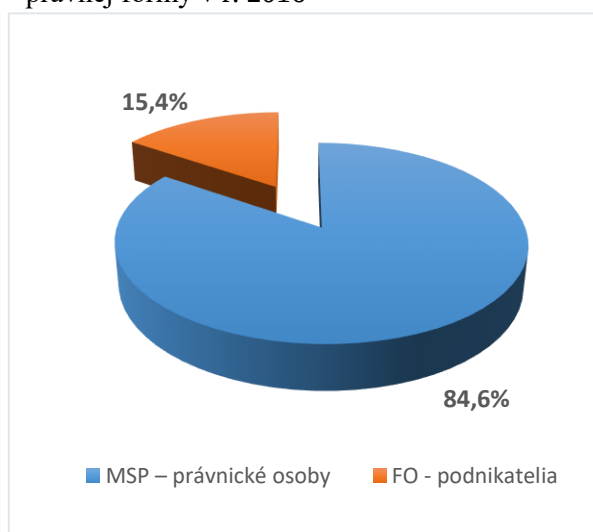
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní sa počet vyvážajúcich malých a stredných podnikov zvýšil len nepatrne o 1,7 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast o 497 subjektov. Z pohľadu veľkostných kategórií, oproti roku 2015, najviac vzrástol počet vyvážajúcich mikropodnikov o 2,2 %. (resp. o 494 subjektov). Podľa sumarizačnej tabuľky č. 7 sa počet vyvážajúcich subjektov v ostatných veľkostných kategóriách MSP takmer nezmenil. Z hľadiska právnej formy majú v štruktúre vyvážajúcich MSP jednoznačne dominantné postavenie MSP právnické osoby (84,6 %, resp. 25 370 subjektov). Fyzické osoby - podnikatelia dosiahli podiel 15,4 % (resp. 4 622 subjektov).

Graf 33: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2016

Graf 34: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP

V odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP podľa hrubšieho členenia SK NACE prevládajú subjekty z odvetvia obchodu (38,0 %), priemyslu (20,9 %) a obchodných služieb (16,9 %). Na rozdiel od odvetvovej štruktúry celkového vývozu MSP v odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP dominuje skôr odvetvie obchodu ako priemyslu.

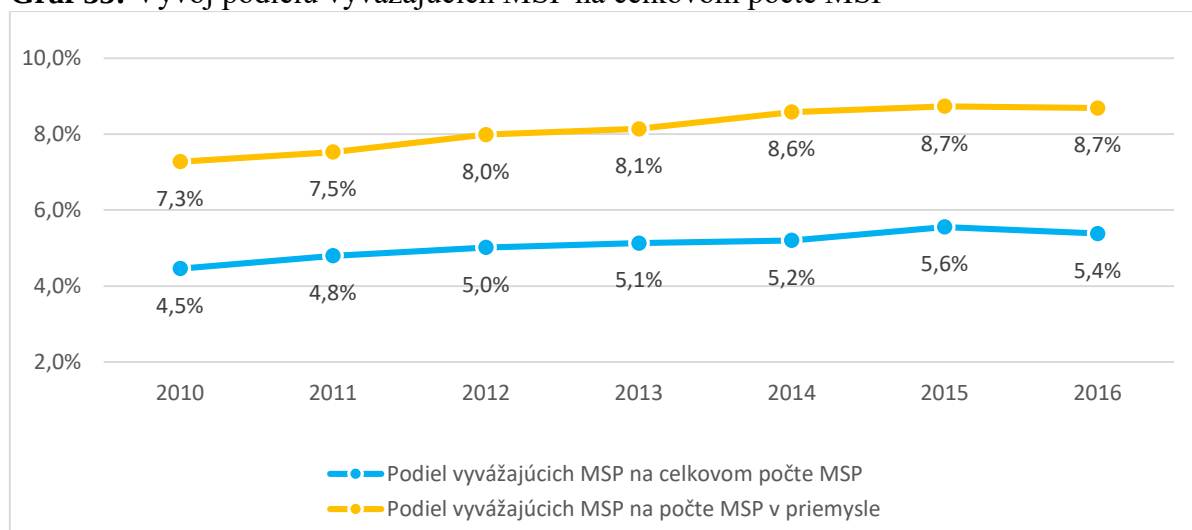
Tabuľka 8: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2016

Odvetvie podľa SK NACE – hrubšie členenie	Početnosť vyvážajúcich MSP		Podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP
	Počet	v %	
pôdohospodárstvo	1 574	5,3%	6,3%
priemysel	6 270	20,9%	8,7%
stavebníctvo	1 731	5,8%	1,9%
obchod	11 392	38,0%	8,7%
doprava, informácie	2 734	9,1%	6,6%
ubytovanie a stravovanie	371	1,2%	1,9%
obchodné služby	5 077	16,9%	3,8%
ostatné služby	624	2,1%	1,5%
neznáme	219	0,7%	0,0%
Spolu	29 992	100,0%	5,4%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) vykonávalo v roku 2016 vývoz tovarov 5,4 % MSP. V porovnaní s rokom 2014 sa podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP mierne znížil o 0,2 p. b. (nárast oproti roku 2010 o 0,9 p. b.). V odvetví priemyslu dosahuje uvedený podiel 8,7 %, pričom oproti roku 2010 sa zvýšil o 1,4 p. b.

Graf 35: Vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov a metodiky Štatistického úradu SR

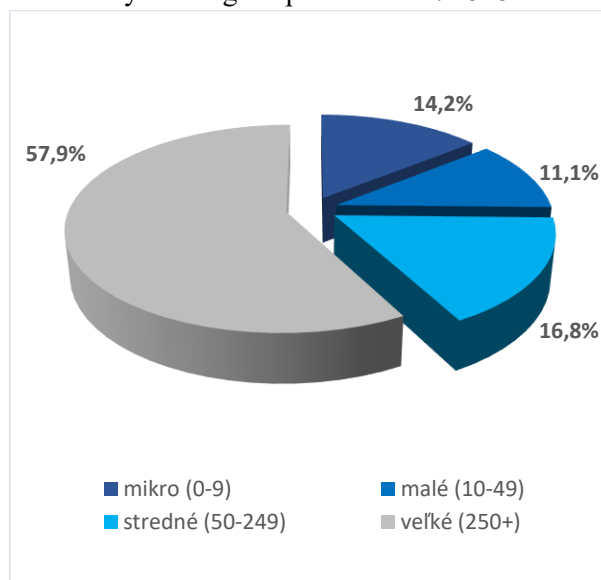
3 Vývoj dovozu v roku 2016 z pohľadu MSP

V roku 2016 bol podľa údajov Štatistického úradu SR evidovaný **nárast celkového objemu dovezeného tovaru malých a stredných podnikov, ktorý v medziročnom porovnaní predstavoval 2,8 %** (resp. nárast o 691,4 mil. Eur) a dosiahol novú úroveň **25 554,7 mil. Eur. Malé a stredné podniky sa na celkovom dovoze v roku 2016 spolu podieľali 42,1 %**, pričom oproti roku 2015 sa ich podiel zvýšil len veľmi mierne o 0,1 p. b.

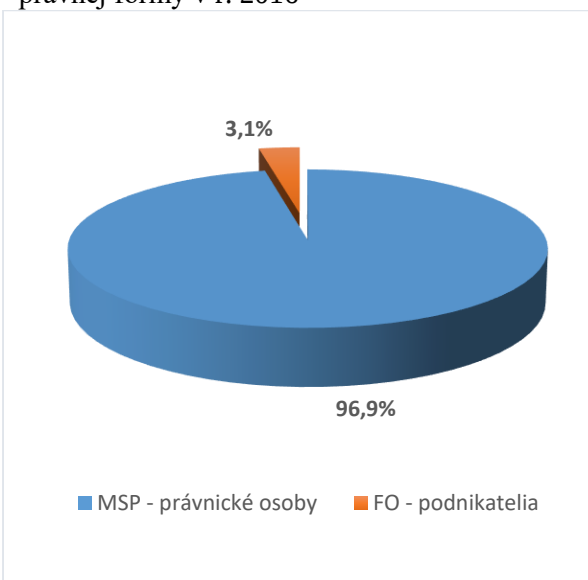
Z pohľadu veľkostných kategórii MSP sa na celkovom objeme dovozu v roku 2016 najväčšou mierou podieľali stredné podniky (50 - 249 zamestnancov) so 16,8 %, v absolútnom vyjadrení 10 181,8 mil. Eur. Druhou najvýznamnejšou kategóriou sú mikropodniky (0 - 9 zamestnancov), pričom ich podiel na celkovom objeme dovozu v roku 2016 predstavoval 14,2 %, v absolútnom vyjadrení 8 637,5 mil. Eur. Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom dovoze podieľali 11,1 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 6 735,4 mil. Eur. Ako možno sledovať aj na grafe č. 36, najväčší podiel z celkového dovozu tovarov na Slovensko tvorili veľké podniky s 57,9 %, čo činí 35 140,7 mil. Eur.

Z celkovej hodnoty dovozu malých a stredných podnikov tvorili rozhodujúci podiel právnické osoby – podniky (96,9 %). Podiel dovozu fyzických osôb – podnikateľov predstavoval 3,1 % z celkového objemu dovozu MSP.

Graf 36: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Graf 37: Objem celkového dovozu MSP podľa právnej formy v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

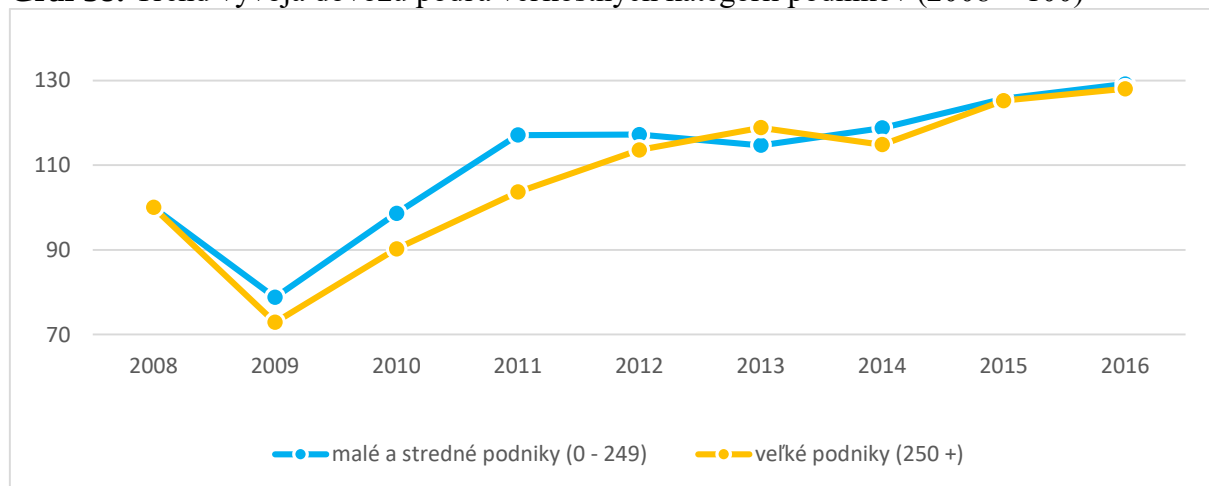
Oproti roku 2015 vzrástol dovoz vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Najdynamickejší medziročný rast bol zaznamenaný v kategórii mikropodnikov, a to o 5,0 % (resp. o 411,6 mil. Eur). V prípade stredných podnikov vzrástol objem dovozu o 2,3 % (231,1 mil. Eur). Medziročne najmenej vzrástol objem dovozu v kategórii malých podnikov, ktorý predstavoval len 0,7 %. Okrem medziročného nárastu v objeme dovozu MSP vrástol aj dovoz veľkých podnikov, a to o 2,2 %, čo v absolútnom vyjadrení činí 772,6 mil. Eur.

Tabuľka 9: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu (bez zahraničných osôb)			
	2015	2016		Index 2016/2015
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
mikropodniky (0-9)	8 225,9	8 637,5	14,2%	105,0
malé podniky (10-49)	6 686,7	6 735,4	11,1%	100,7
stredné podniky (50-249)	9 950,7	10 181,8	16,8%	102,3
veľké podniky (250+)	34 368,1	35 140,7	57,9%	102,2
MSP spolu (0-249)	24 863,3	25 554,7	42,1%	102,8
Spolu	59 231,4	60 695,3	100,0%	102,5
Celkový objem dovozu v roku 2016 vrátane zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	66 386,30		38,5%	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Grafické znázornenie štruktúry celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov vrátane zahraničných osôb je prezentované v prílohe, v grafe č. 72.

Trend vývoja dovozu tovarov podľa veľkostných kategórií podnikov od roku 2008 znázorňuje graf č. 38. Počas sledovaného obdobia zaznamenali malé a stredné podniky výraznejší medziročný prepád dovozu len v roku 2009, kedy vrcholilo obdobie hospodárskej krízy v Európe a Spojených štátoch. V predmetnom roku bol zaznamenaný medziročný prepád dovozu MSP o 21,2 % a veľkých podnikov o 27,1 %. V nasledujúcich dvoch rokoch dynamika dovozu MSP rástla rýchlejšie ako dovoz veľkých podnikov. V roku 2012 sa však medziročná dynamika rastu dovozu MSP takmer zastavila (rast 0,1 %), pričom veľké podniky si rastovú tendenciu zachovali až do roku 2013. Pokles dovozu MSP z roku 2013 bol nasledovaný aj poklesom dovozu veľkých podnikov v nasledujúcom roku o 3,4 %. K opätovnému nárastu dovozu MSP došlo v roku 2014 o 3,6 %. V roku 2016 tak evidujeme nárast dovozu MSP už tretí rok po sebe. V prípade veľkých podnikov sa dovoz tovarov vrátil k dynamickému rastu v roku 2015, kedy medziročný dosiahol nárast o 9 %. Tempo rastu dovozu MSP a veľkých podnikov sa aktuálne pohybuje na približne rovnakej úrovni.

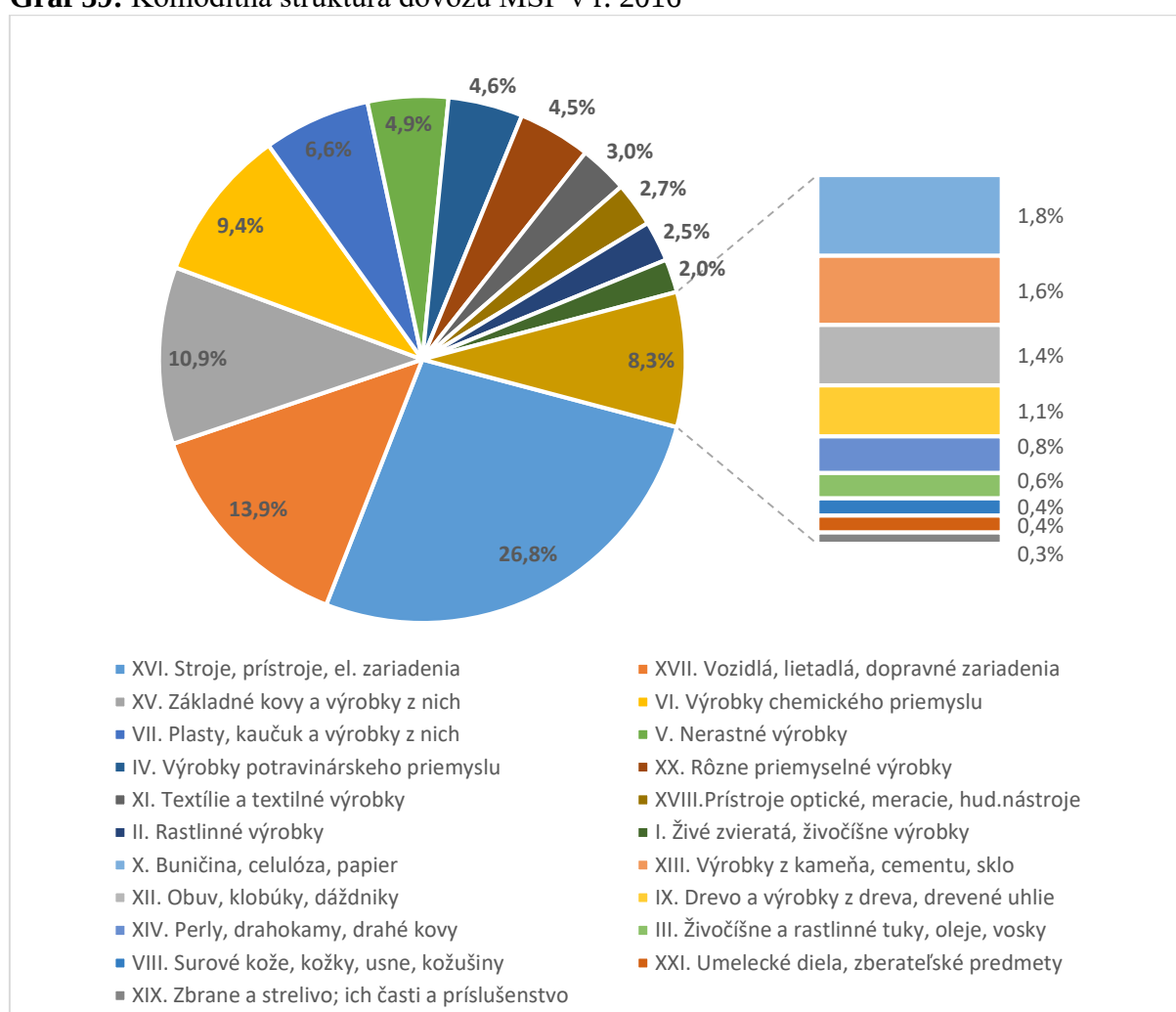
Graf 38: Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP

Z pohľadu komoditnej štruktúry celkového dovozu malých a stredných podnikov v roku 2016, ktorú zobrazuje graf č. 39, patrili medzi najvýznamnejšie komodity dovozu (podľa tried Harmonizovaného systému) **stroje, prístroje, elektronické zariadenia s podielom 26,8 %** (6 851,9 mil. Eur). S výraznejším odstupom nasledoval dovoz tovarov začlenených do triedy **vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia s podielom 13,9 %** (3 542,5 mil. Eur), **základné kovy a výrobky z nich s podielom 10,9 %** (2 776,6 mil. Eur), výrobky chemického priemyslu s podielom 9,4 % (2 404,9 mil. Eur) a plasty, kaučuk a výrobky z nich s podielom 6,6 % (1 678,6 mil. Eur). V prípade ostatných komodít predstavovalo ich zastúpenie na celkovom dovoze menej ako 5 %. Podrobnejšie informácie o veľkosti podielu jednotlivých komodít na celkovom dovoze MSP za rok 2016 ponúka graf č. 39.

Graf 39: Komoditná štruktúra dovozu MSP v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

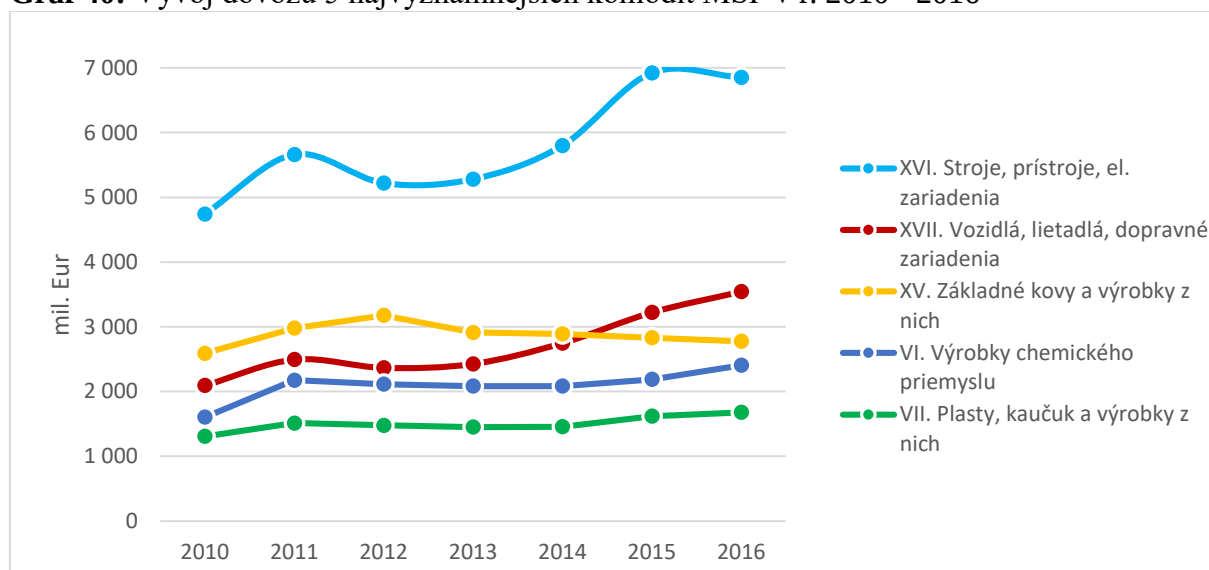
V komoditnej štruktúre dovozu malých a stredných podnikov sa na prvých miestach umiestňujú identické tovary ako na vývoze MSP, čo indikuje vysoký podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovej obchodnej výmene MSP. Komoditná štruktúra dovozu MSP sa obdobne ako v prípade vývozu v posledných štyroch rokoch vyznačuje každoročným rastom zastúpenia

triedy vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení a naopak poklesom zastúpenia triedy základných kovov a výrobkov z nich.

Pri komparácii s predchádzajúcim rokom 2015 sa v rámci dovozu komodít najvýraznejšie zvýšilo zastúpenie vozidiel, lietadiel, dopravných prostriedkov o 0,9 p. b a výrobkov chemického priemyslu o 0,6 p. b. Znížilo sa najmä zastúpenie triedy strojov, prístrojov a elektrických zariadení o 1,0 p. b. spolu s nerastnými výrobkami o 0,6 p. b. V absolútnej hodnote sa v medzročnom porovnaní dovozu MSP **najvýraznejšie zvýšil dovoz vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení** (o 321,4 mil. Eur, resp. o 10,0 %), výrobkov chemického priemyslu (o 218,6 mil. Eur, resp. o 10,0 %) a rôznych priemyselných výrobkov (o 182,6 mil. Eur, resp. o 19,1 %). **Najvýraznejší pokles dovozu v absolútnej hodnote bol zaznamenaný v prípade dovozu nerastných výrobkov** (o 105,7 mil. Eur, resp. o 7,3 %), **strojov, prístrojov, elektrických zariadení** (o 70,4 mil. Eur, resp. o 1,0 %) **a obuvi, klobúkov, dáždnikov** (o 54,4 mil. Eur, resp. o 13,6 %).

Pre vývoj dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP⁹, znázornený na grafe č. 40, bola v roku 2016 charakteristická pokračujúca rastúca dynamika dovozu vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (nárast v roku 2016 o 10,0 %). Opätovný rast zaznamenal aj dovoz výrobkov chemického priemyslu (nárast o 10,0 %) a plastov, kaučuku a výrobkov z nich (nárast o 3,6 %). V roku 2016 zároveň došlo k zastaveniu rastúceho trendu v dovoze strojov, prístrojov a elektrických zariadení, ktorý bol evidovaný od roku 2013. Dovoz MSP v tejto triede zaznamenal medzročný pokles o 1,0 %. Pretrvávajúci pokles dovozu je zreteľný v prípade základných kovov a výrobkov z nich (pokles v roku 2016 o 1,9 %).

Graf 40: Vývoj dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v r. 2010 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu zastúpenia jednotlivých veľkostných kategórií podnikov na celkovom dovoze najvýznamnejších komodít v roku 2016¹⁰, ktoré je prezentované v grafe č. 41, **MSP zohrávali významnú úlohu najmä pri dovoze obuvi, klobúkov a dáždnikov (67,7 %), výrobkov potravinárskeho priemyslu (65,3 %), rastlinných výrobkov (65,1 %), výrobkov chemického priemyslu (61,8 %), živých zvierat, živočíšnych výrobkov (59,6 %), rôznych**

⁹ 5 najvýznamnejších komodít tvorí 67,5 % z celkového dovozu MSP.

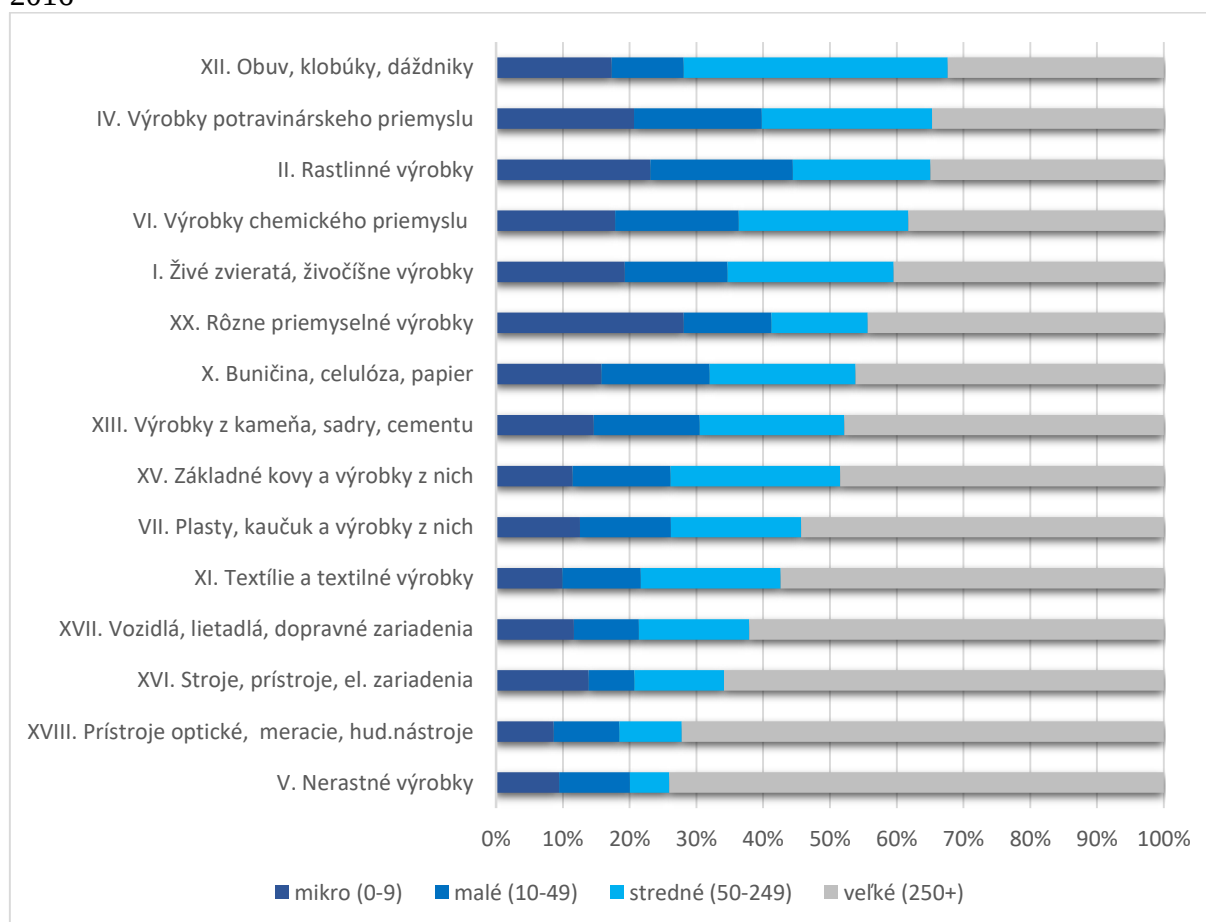
¹⁰ Najvýznamnejšie komodity uvedené v grafe č. 41 tvoria 97,8 % z celkového dovozu.

priemyselných výrobkov (55,7 %), buničiny, celulózy a papiera (53,9 %), výrobkov z kameňa, sadry a cementu (52,2 %) a dovozu základných kovov a výrobkov z nich (51,6 %).

Naopak, nevýrazné zastúpenie MSP a značná dominancia veľkých podnikov sa prejavuje hlavne na dovoze nerastných surovín (podiel MSP dosiahol 25,9 %), prístrojov optických, meracích, hudobných nástrojov (podiel MSP 27,8 %), strojov, prístrojov a elektronických zariadení (podiel MSP 34,1 %) a dovoze vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (podiel MSP 37,9 %). Oproti roku 2015 sa zastúpenie MSP zvýšilo najmä v prípade dovozu výrobkov chemického priemyslu (o 2,6 p. b.), rôznych priemyselných výrobkov (o 2,5 p. b.) a buničiny, celulózy a papiera (o 2,4 p. b.). Zastúpenie MSP naopak pokleslo v prípade dovozu textílií a textilných výrobkov (o 3,0 p. b.), výrobkov z kameňa, sadry, cementu (o 2,4 p. b.) a živých zvierat a živočíšnych výrobkov (o 2,3 p. b.).

Mikropodniky sa v roku 2016 najviac podieľali na dovoze rôznych priemyselných výrobkov (28,1 %) a rastlinných výrobkov (23,1 %). Malé podniky predstavovali dôležitú kategóriu podnikov v prípade dovozu rastlinných výrobkov, kde realizovali 21,4 % z celkového dovozu a výrobkov potravinárskeho priemyslu s podielom 19,1 %. Stredné podniky boli v roku 2016 s podielom 39,6 % najaktívnejšie v dovoze obuvi, klobúkov a dáždnikov. Vyrovnané zastúpenie dosahovali pri dovoze výrobkov potravinárskeho priemyslu (25,5 %), živých zvierat a živočíšnych výrobkov (25,4 %) a základných kovov a výrobkov z nich (25,4 %).

Graf 41: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

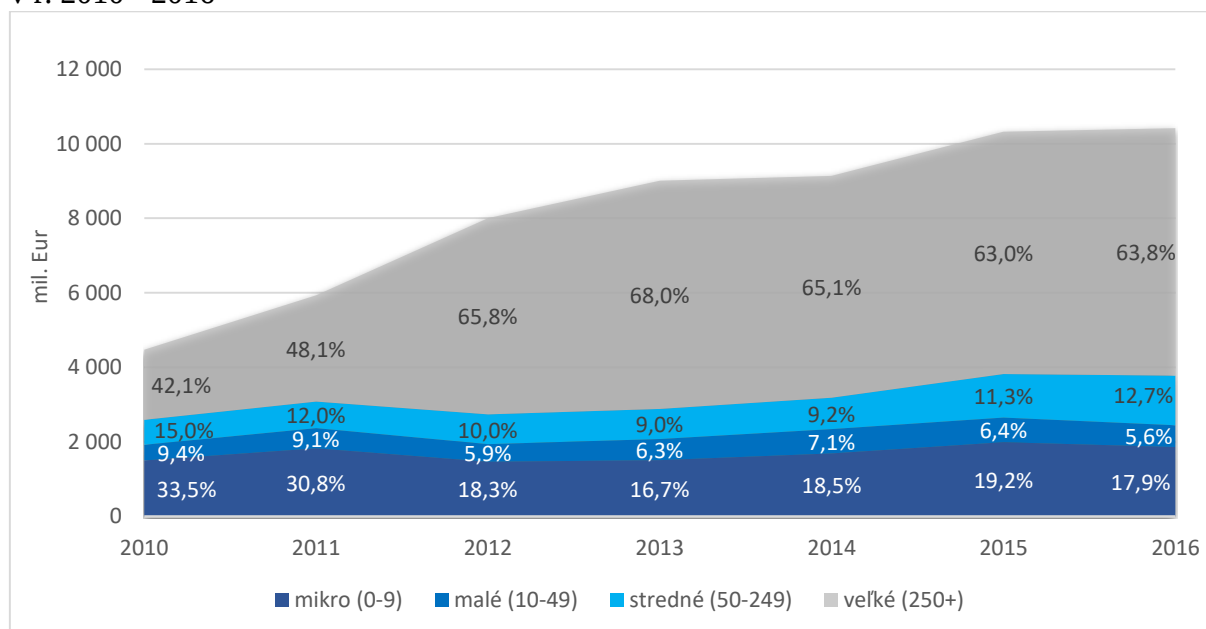
3.1.1 Dovoz high-tech tovarov

Celkový dovoz high-tech tovarov na Slovensko pokračoval v rastúcom trende. Od roku 2010 dosiahol celkový dovoz high-tech tovarov nové maximum práve v roku 2016 s hodnotou **10 417,0 mil. Eur**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom to predstavuje mierny rast o 0,9 %. Vývoj dovozu high-tech produktov na Slovensko možno podrobnejšie sledovať na grafe č. 42.

Napriek evidencii medziročného nárastu celkového objemu dovozu high-tech produktov, došlo medzi rokmi 2015 a 2016 k miernemu poklesu v dovoze high-tech tovarov u malých a stredných podnikov o 1,2% (resp. o 46,2 mil. Eur). V roku 2016 tak podiel skupiny MSP predstavoval 36,2 % na celkovom dovoze high-tech tovarov. K medziročnému nárastu dovozu týchto druhov tovarov prispeli najmä veľké podniky, pri ktorých bol zaznamenaný rast oproti roku 2015 o 2,2 % (resp. o 141,0 mil. Eur). Podiel veľkých podnikov na dovoze high-tech produktov tak v roku 2016 predstavoval 63,8%.

V rámci veľkostných kategórií MSP sa medziročne znížil dovoz high-tech produktov v kategórii mikropodnikov o 6,3 % (resp. o 125,5 mil. Eur). V roku 2016 sa mikropodniky na celkovom dovoze high-tech tovarov podieľali 17,9 %. Ešte výraznejší pokles bol zaznamenaný pri dovoze malých podnikov, ktorý predstavoval 11,9 % (resp. 79,3 mil. Eur). Podiel 5,6 % na celkovom dovoze high-tech tovarov predstavuje najnižší podiel dovozu v kategórii malých podnikov počas celého sledovaného obdobia. Z MSP medziročne vzrástol len dovoz high-tech produktov u stredných podnikov o 13,6 % (resp. o 158,6 mil. Eur), čím dosiahol v aktuálnom roku podiel 12,7 % z celkového dovozu.

Graf 42: Vývoj objemu dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2010 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Zo spracovaných údajov vyplýva určitá podobnosť v orientácii malých a stredných podnikov pri vývoze a dovoze, kde v oboch prípadoch zohráva dôležitú úlohu jednotný trh EÚ. **V roku 2016 predstavoval dovoz malých a stredných podnikov z krajín EÚ viac ako tri štvrtiny (77,7 %, resp. 19 866,7 mil. Eur) z celkového dovozu MSP.** Oproti predchádzajúcemu roku 2015 sa znížil podiel dovozu z krajín EÚ o 0,6 p. b. V prípade veľkých podnikov predstavovalo zastúpenie dovozu z krajín EÚ 58,9 %, resp. 20 698,2 mil. Eur.

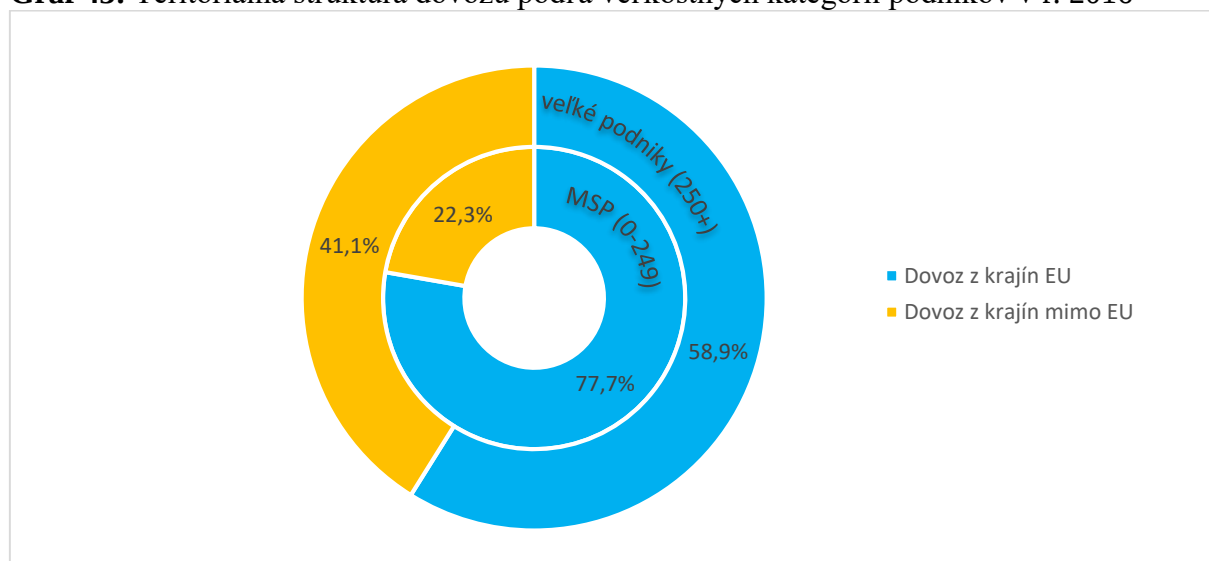
Tabuľka 10: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v r. 2016

Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty (v mil. Eur)			Podiel v %		
	Dovoz z krajín EU	Dovoz z krajín mimo EU	Dovoz spolu	Dovoz z krajín EU	Dovoz z krajín mimo EU	Dovoz spolu
mikro (0-9)	7 198,8	1 438,6	8 637,5	83,3%	16,7%	100,0%
malé (10-49)	5 227,8	1 507,6	6 735,4	77,6%	22,4%	100,0%
stredné (50-249)	7 440,1	2 741,7	10 181,8	73,1%	26,9%	100,0%
veľké (250+)	20 698,2	14 442,4	35 140,7	58,9%	41,1%	100,0%
MSP (0-249)	19 866,7	5 688,0	25 554,7	77,7%	22,3%	100,0%
Spolu	40 564,9	20 130,4	60 695,3	66,8%	33,2%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Najvyššie zastúpenie dovozu z krajín EÚ je zreteľné v kategórii mikropodnikov. Tie v roku 2016 zrealizovali spolu 83,3 % (resp. 7 198,8 mil. Eur) dovozu z členských krajín EÚ. Dominantné postavenie spoločného trhu EÚ sa potvrdzuje aj v prípade ďalších dvoch kategórií podnikov. Pri malých podnikoch predstavoval podiel dovozu z krajín EÚ 77,6 %, čo v absolútnom vyjadrení činí 5 227,8 mil. Eur. V prípade stredných podnikov tvorí dovoz z krajín EÚ takmer tri štvrtiny, čiže 73,5 % (resp. 7 440,1 mil. Eur). Z jednotlivých kategórií MSP dosiahli najvyšší podiel dovozu z krajín mimo EÚ práve stredné podniky s podielom 26,7 %. Na základe sumárnych hodnôt usporiadaných v tabuľke č. 10 možno pozorovať postupný nárast podielu dovozu z krajín mimo EÚ v súlade s jednotlivými veľkostnými kategóriami MSP.

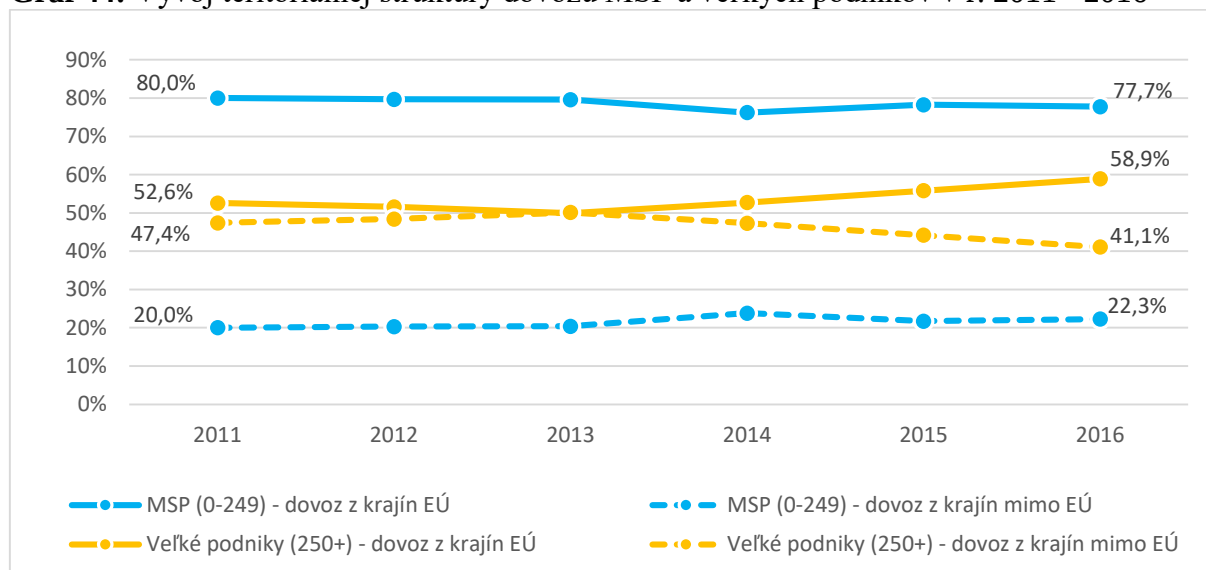
Graf 43: Teritoriálna štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Teritoriálna štruktúra dovozu MSP a veľkých podnikov vykazuje z dlhodobého hľadiska podobné tendencie ako v prípade vývozu. **Oproti roku 2011 sa podiel dovozu MSP z krajín mimo EÚ na celkovom dovoze MSP mierne zvýšil** (o 2,3 p. b.). Na základe dlhodobých výsledkov vývoja teritoriálnej štruktúry dovozu MSP, znázornených na grafe č. 44, možno pozorovať konštantný trend vývoja bez výraznejších výkyvov so stabilne nižším podielom dovozu MSP z krajín mimo EÚ. V prípade teritoriálnej štruktúry dovozu veľkých podnikov možno pozorovať iné vývojové tendencie, kde v priebehu posledných troch rokov dochádza k poklesu podielu dovozu z trhov tretích krajín o 9,0 p. b. Pri dovoze veľkých podnikov tak zohráva vnútorný trh EÚ čoraz významnejšiu úlohu.

Graf 44: Vývoj teritoriálnej štruktúry dovozu MSP a veľkých podnikov v r. 2011 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2.1 Dovozy MSP z krajín EÚ

Dovoz malých a stredných podnikov v roku 2016 predstavoval takmer polovicu (49,0 %) z celkového dovozu z krajín EÚ, čo v absolútnom vyjadrení znamená 19 866,7 mil. Eur. **Súhrnne sa dovoz MSP z krajín EÚ medziročne mierne zvýšil o 2,1 %** (resp. o 405,4 mil. Eur).

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahol podiel mikropodnikov 17,8 %, v absolútnom vyjadrení 7 198,8 mil. Eur. **Spomedzi všetkých veľkostných kategórií MSP práve mikropodniky zaznamenali v medziročnom porovnaní najväčší nárast objemu dovezeného tovaru z krajín EÚ, a to o 3,4 %, resp. o 239,8 mil. Eur.** Dovoz malých podnikov z jednotného trhu EÚ sa medziročne zvýšil len nepatrne o 0,8 %, resp. o 41,9 mil. Eur. V roku 2016 tak podiel malých podnikov na celkovom dovoze z krajín EÚ dosiahol 12,9 %, v absolútnom vyjadrení 5 227,8 mil. Eur. Medziročný nárast dovozu vo výške 1,7 % (resp. 123,7 mil. Eur) zaznamenala aj kategória stredných podnikov. Tie sa na celkovom dovoze z vnútorného trhu EÚ podieľali 18,3 %, čo predstavuje hodnotu 7 440,1 mil. Eur.

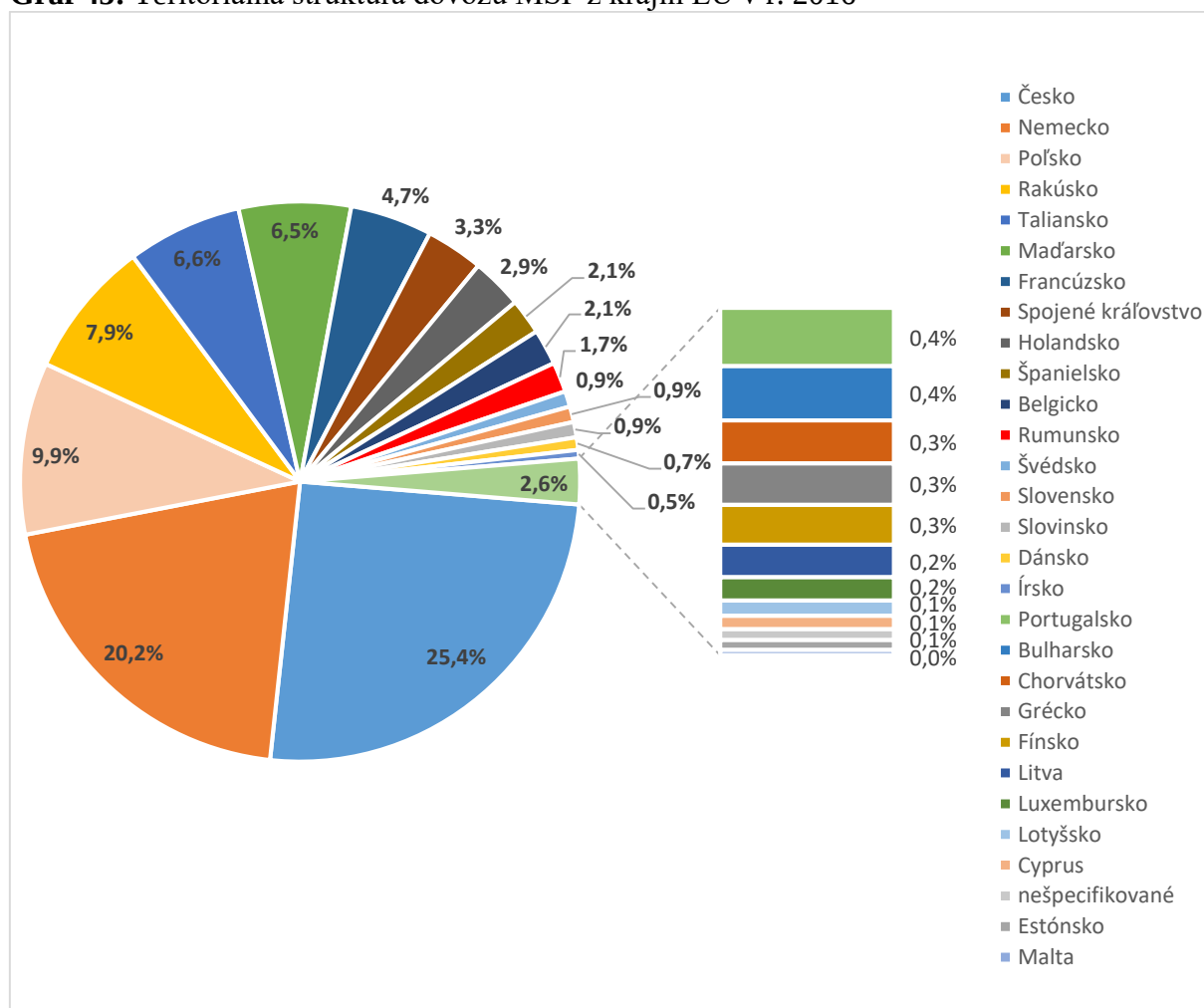
V medziročnom porovnaní dovozu z krajín EÚ rástli ešte dynamickejšie veľké podniky s nárastom dovezeného tovaru o 1 517,4 mil. Eur, teda 7,9 %. Práve dynamický rast dovozu spôsobil zvýšenie podielu veľkých podnikov na celkovom dovoze z jednotného trhu EÚ, ktorý v roku 2016 dosiahol 51,0 %, resp. v absolútnom vyjadrení hodnotu 20 698,2 mil. Eur.

Tabuľka 11: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny EÚ			
	2015	2016		Index 2016/2015
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	mil. Eur
mikropodniky (0-9)	6 959,0	7 198,8	17,8%	103,4
malé podniky (10-49)	5 185,9	5 227,8	12,9%	100,8
stredné podniky (50-249)	7 316,4	7 440,1	18,3%	101,7
veľké podniky (250+)	19 180,8	20 698,2	51,0%	107,9
MSP (0-249)	19 461,3	19 866,7	49,0%	102,1
Spolu	38 642,2	40 564,9	100,0%	105,0

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu teritoriálnej štruktúry dovozu MSP z krajín EÚ sa na prvých troch miestach umiestňujú identické krajiny ako v prípade vývozu: **Česká republika, Nemecko a Poľsko**. Dovoz z Českej republiky tvoril 25,4 % z celkového dovezeného tovaru MSP (podľa krajiny pôvodu tovaru), 20,2 % tvoril dovoz z Nemecka a 9,9 % z Poľska. Dovoz MSP z ďalších členských krajín EÚ predstavuje menší podiel vo veľkosti 7,9 % z Rakúska, 6,6 % z Talianska a 6,5 % z Maďarska. Ako sumarizuje graf č. 45, ostatné krajiny dosahovali podiel nižší ako 5%.

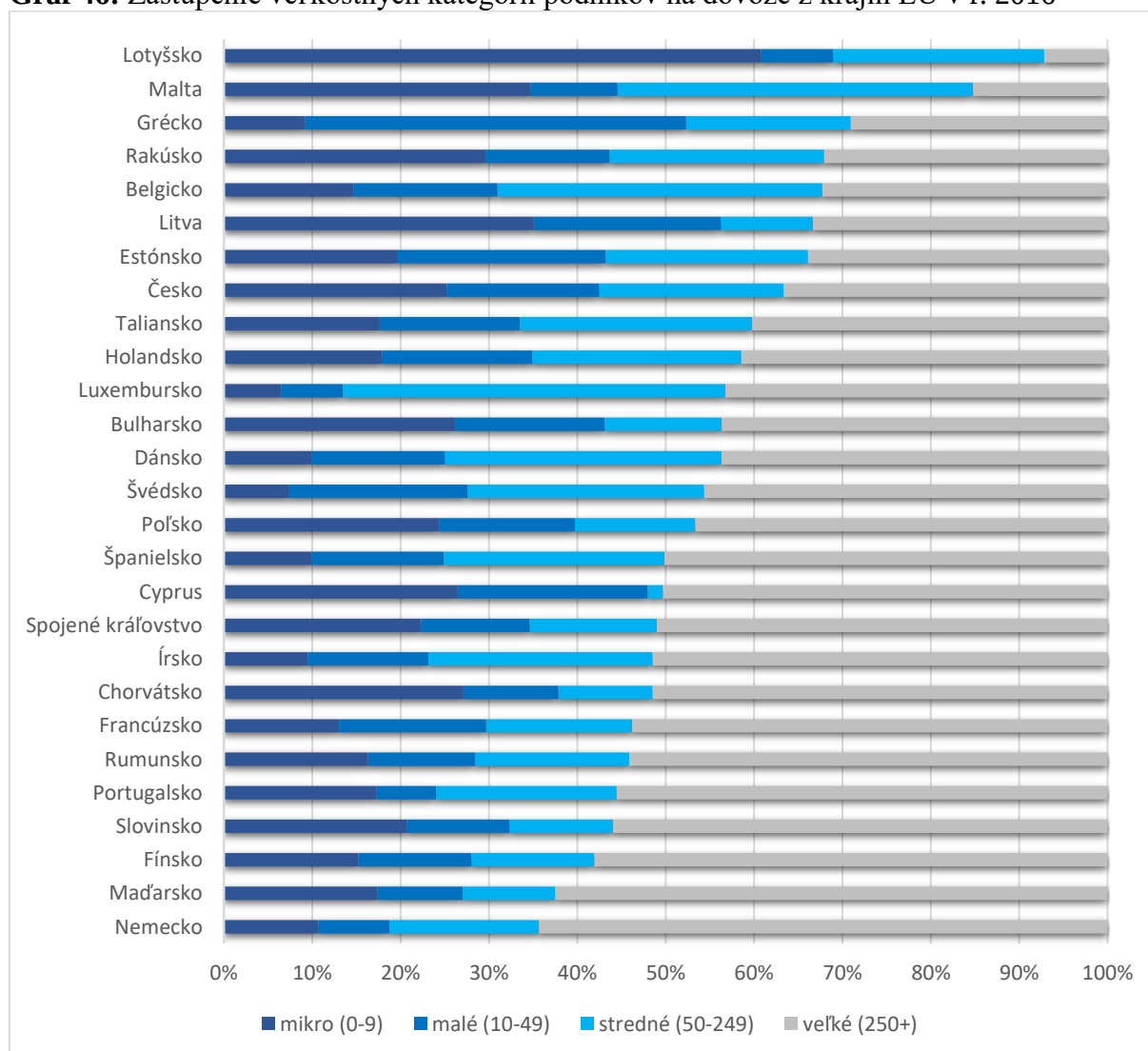
Graf 45: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Malé a stredné podniky mali celkovo najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z krajín ako Lotyšsko (92,8 %), Malta (84,8 %), Grécko (70,9 %), Rakúsko (67,9 %), Belgicko (67,7 %), Litva (66,7 %), Estónsko (66,1 %) alebo Česká republika (63,3 %). Naopak, jasná dominancia veľkých podnikov sa prejavuje najmä v prípade dovozu z Nemecka, kde podiel MSP predstavuje 35,6 %. Menej ako polovičné zastúpenie dosiahli MSP aj v prípade dovozu z krajín ako: Maďarsko (37,5 %), Fínsko (41,9 %), Slovinsko (44,0 %), Portugalsko (44,5 %), Rumunsko (45,9 %), Francúzsko (46,2 %), Španielsko (47,9 %), Chorvátsko (48,5 %) alebo Írsko (48,5 %).

Pri dezagregácii údajov o objeme dovozu z jednotlivých členských krajín EÚ podľa veľkostných kategórií dovážajúcich MSP možno pozorovať významné zastúpenie mikropodnikov na celkovom dovoze z pobaltských krajín: Lotyšska (60,8 %) a Litvy (35,1 %), ďalej z Malty (34,7 %), Rakúska (29,6 %), Chorvátska (27,1 %), Cypru (26,4 %), či Bulharska (26,2 %). Malé podniky boli spomedzi kategórií MSP významnejšie pri dovoze z Grécka, kde realizovali 43,1 % z celkového dovozu a Estónska s podielom 23,6 %. Z kategórií MPS mali stredné podniky prevahu najmä pri dovoze z krajín západnej Európy ako: Belgicko (36,7 %), Dánsko (31,3 %), Švédsko (26,8 %), Taliansko (26,3 %), a pri dovoze z menších krajín s celkovo nižším objemom dovozu Luxembursko (43,3 %) a Malta (40,2 %).

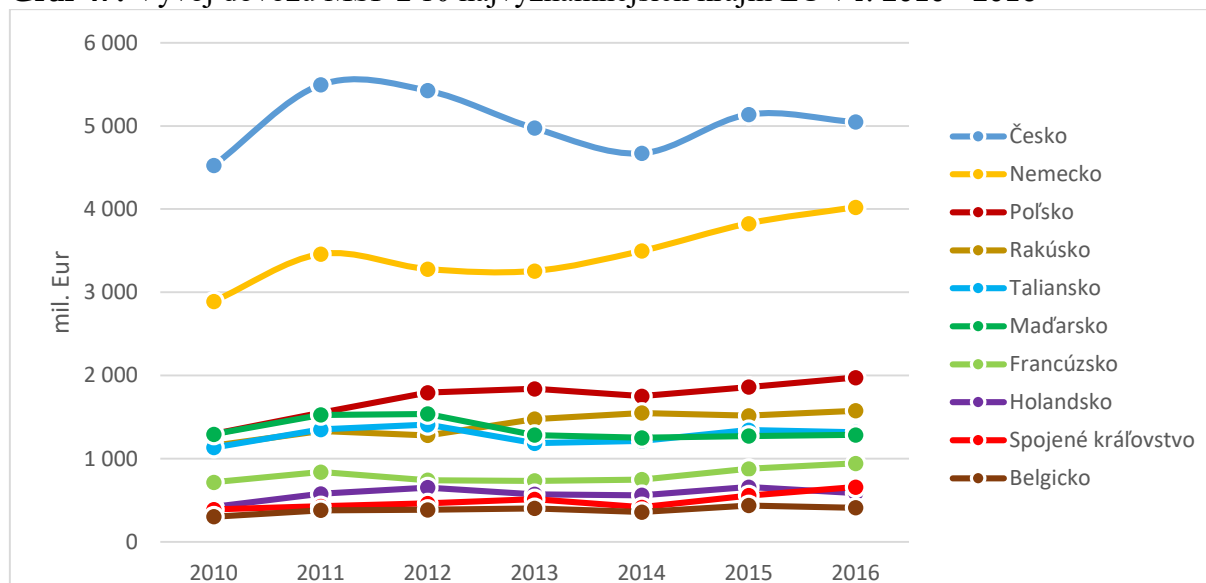
Graf 46: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Vývoj dovozu MSP v rámci 10 najvýznamnejších krajín¹¹ od roku 2010 je znázornený v nižšie uvedenom grafe č. 47. Počas celého sledovaného obdobia si z pomedzi krajín EÚ významnú pozíciu zachoval dovoz MSP z Českej republiky a Nemecka. Pokým sa vývoj dovozu MSP z Českej republiky vyznačuje kolísavým trendom (oproti roku 2015 pokles o 1,8 %), dovoz z Nemecka počas posledných troch rokov konštantne rastie priemerným ročným tempom o 7,3 %. V prípade ostatných významných krajín taktiež došlo k nárastu dovozu. V medziročnom porovnaní došlo k poklesu len v prípade dovozu MSP z Holandska o 11,1 % a Belgicka o 6,4 %.

Graf 47: Vývoj dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2010 - 2016

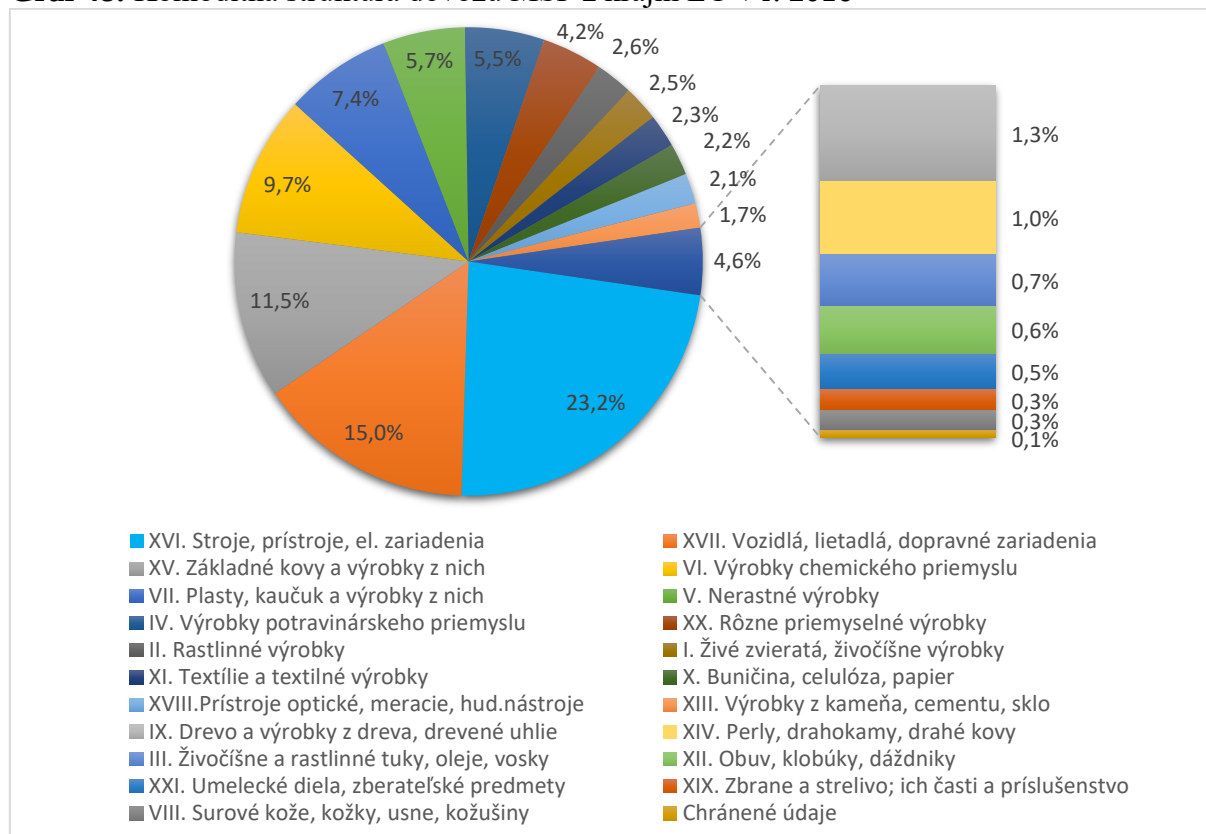
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

¹¹ 10 najvýznamnejších krajín pokrýva 89,7 % z celkového dovozu MSP z krajín EÚ

3.2.1.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ

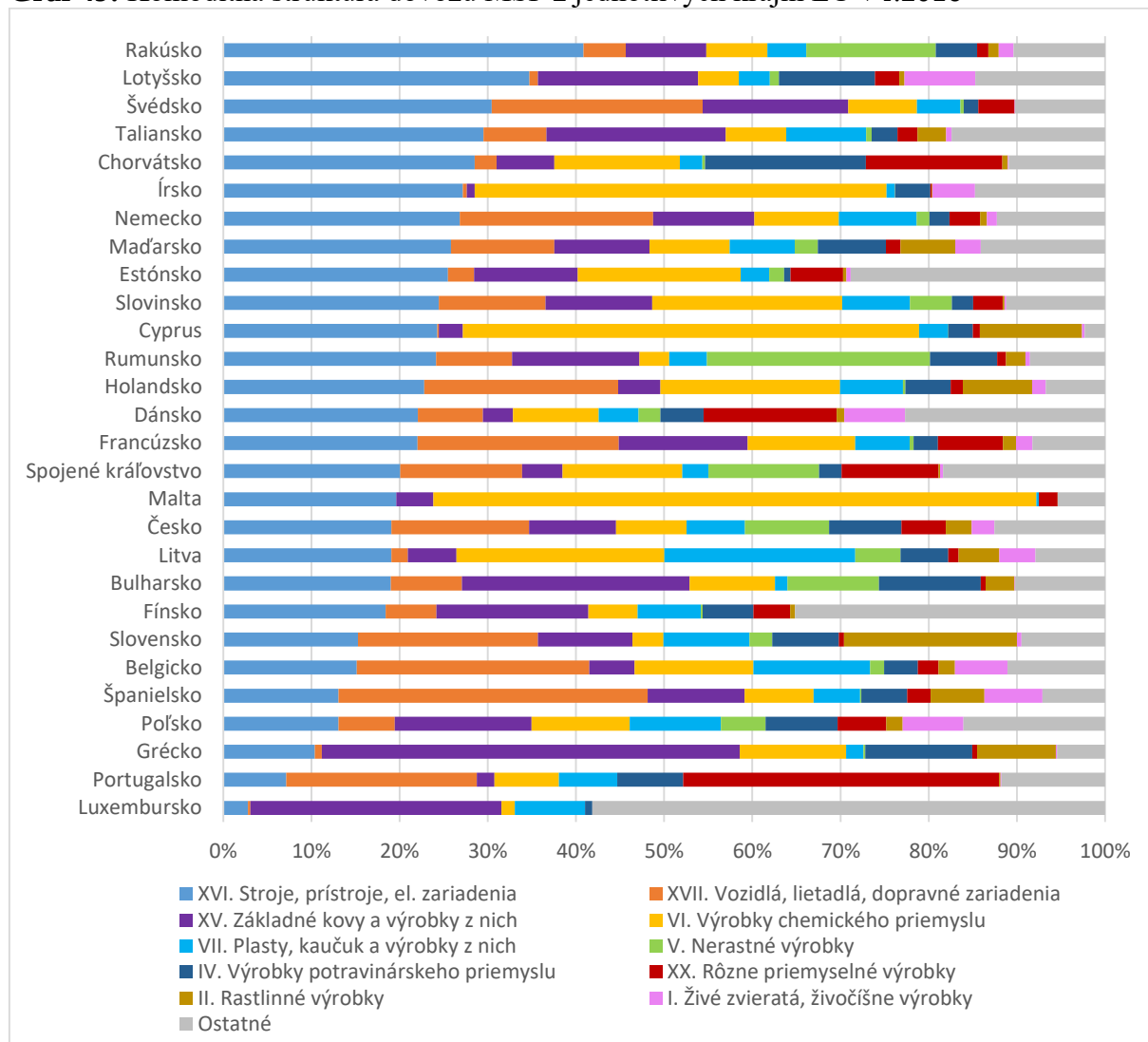
Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ obsahuje v roku 2016 na prvých miestach identické komodity ako celková štruktúra dovozu MSP (graf č. 48). Medzi najvýznamnejšie komodity patria stroje, prístroje, elektronické zariadenia s podielom 23,2 %, ďalej sú to vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia s podielom 15,0 %, základné kovy a výrobky z nich s podielom 11,5 %, výrobky chemického priemyslu s podielom 9,7 % a plasty, kaučuk a výrobky z nich s podielom 7,4 %. Úroveň piatich percent ešte presahuje dovoz nerastných výrobkov (5,7 %) a výrobkov potravinárskeho priemyslu (5,5 %).

Graf 48: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Podrobnejší pohľad na komoditnú štruktúru dovozu MSP podľa jednotlivých členských krajín EÚ je prezentovaný nižšie na grafe č. 50. Najvyššie zastúpenie strojov, prístrojov, a elektronických zariadení je zaznamenané na dovoze z Rakúska (40,9 %), Lotyšska (34,7 %) a Švédska (30,4 %). Dovozy vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení predstavuje významnú komoditu v prípade krajín ako: Španielsko (35,1 %), Belgicko (26,4 %) a Švédsko (23,9 %). Základné kovy a výrobky z nich majú najväčšie zastúpenie na dovoze MSP z Grécka (47,4 %), Luxemburska (28,5 %), Bulharska (25,8 %) a Talianska (20,3 %). Výrobky chemického priemyslu dosiahli dominantný podiel na dovoze MSP z Malty (68,4 %), Cypru (51,8 %), Írska (46,7 %) a Litvy (23,6 %). Nerastné výrobky majú najvyšší podiel na dovoze z Rumunska (25,3 %).

Graf 49: Komoditná štruktúra dovozu MSP z jednotlivých krajín EÚ v r.2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Nasledujúca časť sa podrobnejšie venuje komoditnej štruktúre dovozu MSP z piatich najvýznamnejších krajín (podľa objemu dovezených tovarov) v rámci jednotného trhu EÚ.

1. Česká republika

Takmer jednu pätinu (19,1 %) dovozu MSP z Českej republiky tvorili v roku 2016 stroje, prístroje, elektronické zariadenia. Nasledoval dovoz vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení s 15,6 % a k úrovni desiatich percent sa približovali aj komodity: základne kovy a výrobky z nich (9,9 %) a nerastné výrobky (9,6 %). Podobné hodnoty dosiahol dovoz výrobkov potravinárskeho (8,2 %) a chemického priemyslu (8,0 %).

2. Nemecko

Dovoz MSP z Nemecka je z pohľadu komoditnej štruktúry charakteristický prevahou dvoch komodít: strojov, prístrojov a elektrických zariadení s podielom 26,8 % a vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení s podielom 21,9 %. S výraznejším odstupom nasleduje dovoz základných kovov a výrobkov z nich (11,5 %) a výrobkov

chemického priemyslu (9,3 %). Dovoz plastov, kaučuku a výrobkov z nich tvoril na celkovom dovoze MSP z Nemecka 8,8 %.

3. Poľsko

Pre dovoz MSP z Poľska je naopak charakteristické pomerne rovnomerné zastúpenie jednotlivých komodít. S podielom 15,5 % dosiahol dovoz základných kovov a výrobkov z nich najväčšie zastúpenie. V porovnaní s dovozom MSP z iných krajín EÚ, komodita stroje, prístroje a elektronické zariadenia predstavovala len 11,9 % (pozri graf č. 49). Medzi dôležité komodity dovozu MSP možno zaradiť aj výrobky chemického priemyslu (11,1 %) a plasty, kaučuk a výrobky z nich (10,3 %). Stabílную pozíciu si na celkovom dovoze MSP z Poľska udržiava dovoz výrobkov potravinárskeho priemyslu s 8,2 %.

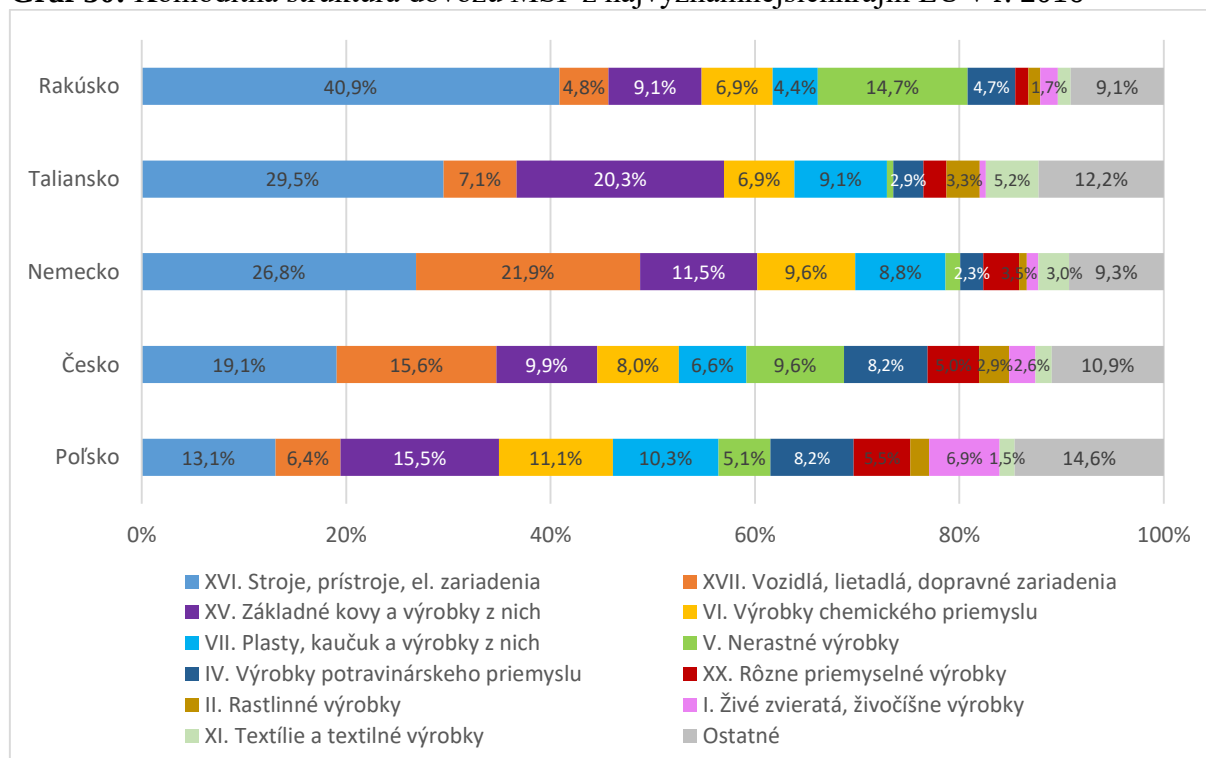
4. Rakúsko

Dovoz MSP z Rakúska sa vyznačuje pomerne významným zastúpením strojov, prístrojov a elektronických zariadení (40,9 %). Spomedzi jednotlivých komodít dosiahli v roku 2016 vyšší podiel aj nerastné výrobky (14,7 %) a základne kovy a výrobky z nich (9,1 %).

5. Taliansko

Takmer jednu tretinu (29,5 %) dovozu MSP z Talianska tvorili stroje, prístroje, elektronické zariadenia a jednu štvrtinu (20,3 %) dosiaholo zastúpenie základných kovov a výrobkov z nich. Už menšou mierou sa na dovoze MSP z Talianska podieľali komodity ako: plasty, kaučuk a výrobky z nich (9,1 %) alebo vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia s podielom 7,1 %.

Graf 50: Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

3.2.2 Dovozy MSP z krajín mimo EÚ

Viac ako jednu štvrtinu (28,3 %, resp. 5 688,0 mil. Eur) z celkového dovozu z trhov tretích krajín v roku 2016 tvoril dovoz malých a stredných podnikov. Podiel mikropodnikov dosiahol 7,1 %, v absolútnom vyjadrení 1 438,6 mil. Eur, malých podnikov 7,5 %, v absolútnom vyjadrení 1 507,6 mil. Eur a stredných podnikov 13,6 %, v absolútnom vyjadrení 2 741,7 mil. Eur. Podiel veľkých podnikov na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ predstavoval 71,7 %, v absolútnom vyjadrení 14 442,4 mil. Eur.

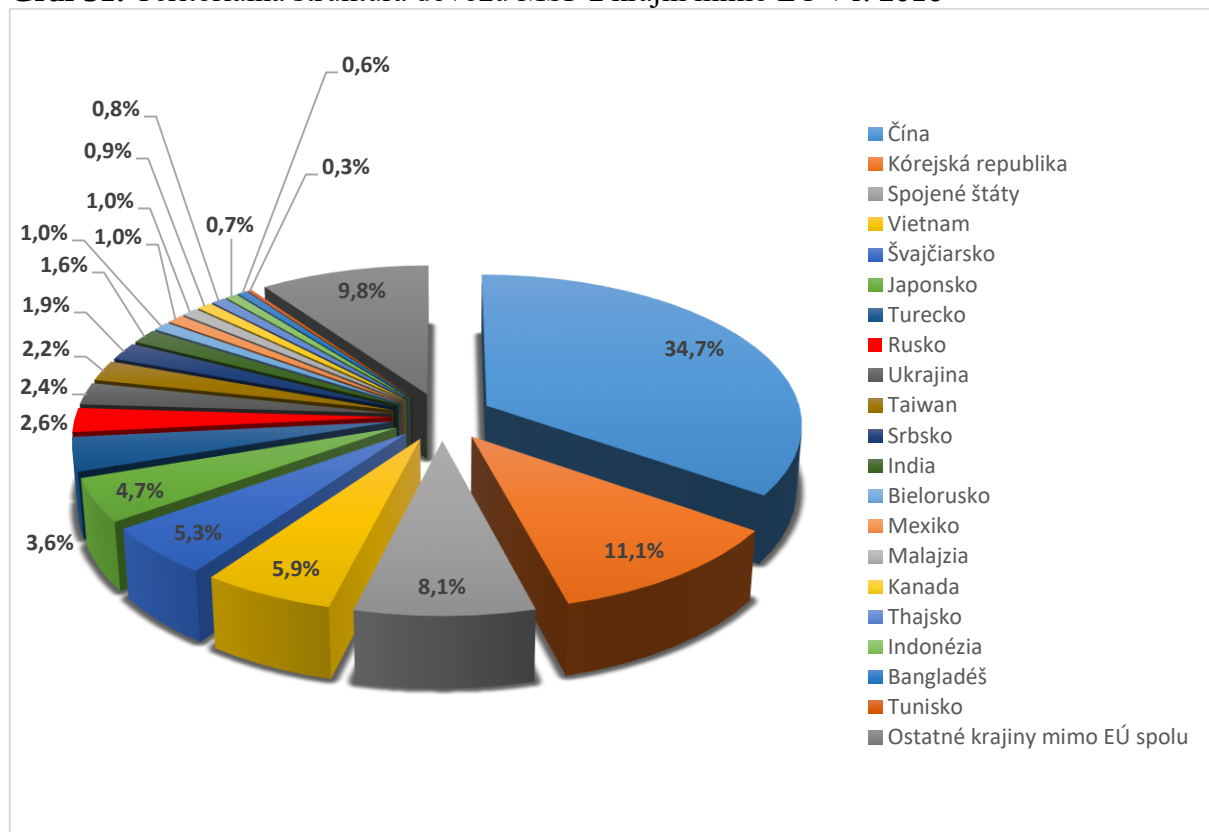
V medziročnom porovnaní doviezli malé a stredné podniky z krajín mimo EÚ tovar vo vyššej hodnote o 5,3 % (resp. o 286,0 mil. Eur). Medziročný nárast dovozu MSP z trhov tretích krajín súvisel hlavne so zvýšením dovozu v rámci kategórie mikropodnikov (o 13,6 %, resp. o 171,7 mil. Eur) a stredných podnikov o 4,1 % (107,4 mil. Eur). Dovozy malých podnikov z krajín mimo EÚ sa oproti roku 2015 zvýšil len minimálne, a to o 0,5 % (6,8 mil. Eur). Celkový medziročný pokles dovozu z tretích krajín bol v roku 2016 spôsobený hlavne poklesom v dovoze veľkých podnikov, ktorý predstavoval 4,9 % a v absolútnom vyjadrení 744,9 mil. Eur.

Tabuľka 12: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v r. 2016

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny mimo EÚ			
	2015	2016		Index 2016/2015
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
mikropodniky (0-9)	1 266,9	1 438,6	7,1%	113,6
malé podniky (10-49)	1 500,8	1 507,6	7,5%	100,5
stredné podniky (50-249)	2 634,3	2 741,7	13,6%	104,1
veľké podniky (250+)	15 187,3	14 442,4	71,7%	95,1
MSP (0-249)	5 402,0	5 688,0	28,3%	105,3
Spolu	20 589,3	20 130,4	100,0%	97,8

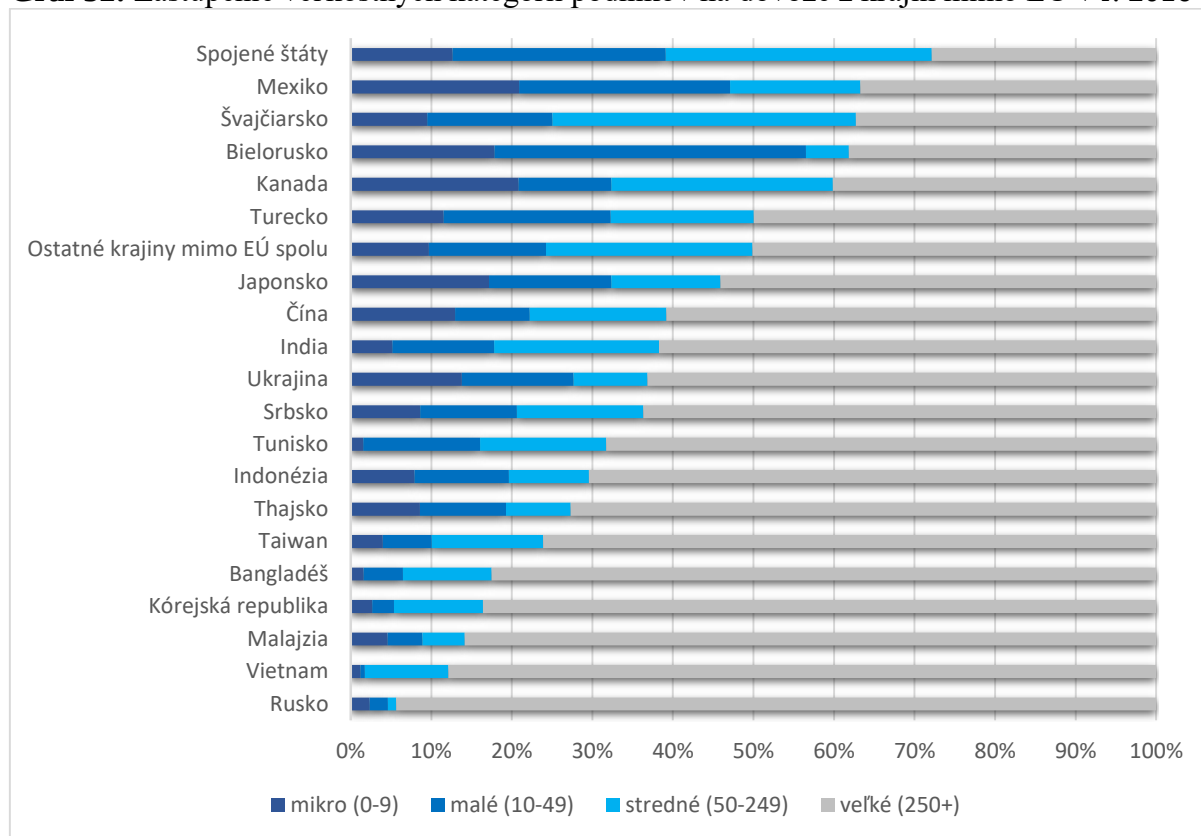
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Z údajov spracovaných v grafe č. 51 vyplýva, že najvyšší podiel na celkovom dovoze MSP z trhov mimo EÚ mali východoázijské krajiny ako Čína (34,7 %) a Kórejská republika (11,1 %). Nasledujú Spojené štáty s podielom 8,1 %, Vietnam s podielom 5,9 %, Švajčiarsko s podielom 5,3 %, a Japonsko (4,7 %). Dovozy MSP z ostatných krajín nepresiahli podiel 4 %. Spomedzi vyššie uvedených krajín sa v medziročnom porovnaní významnejšie zvýšil podiel dovozu MSP z Vietnamu o 1,1 p. b.

Graf 51: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2016

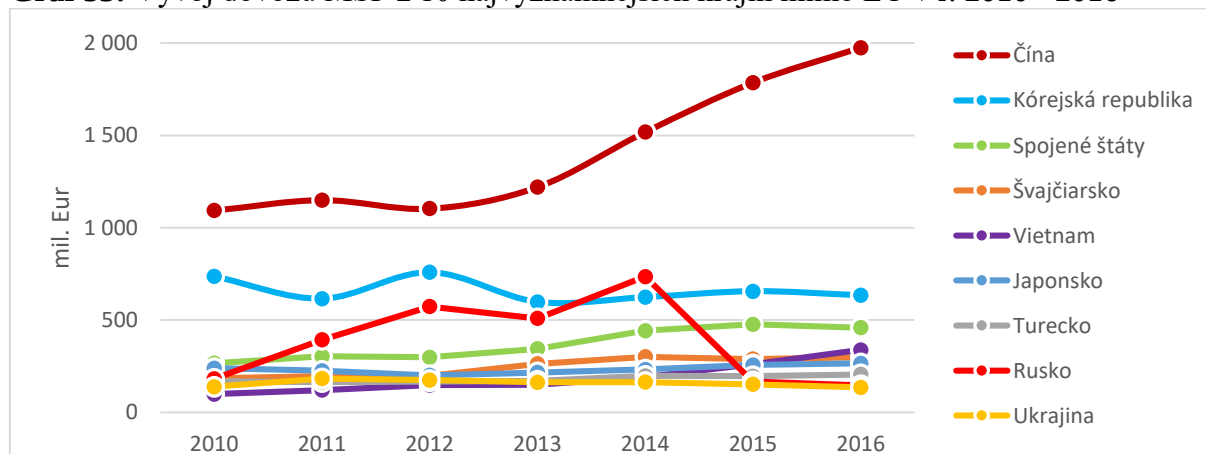
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Malé a stredné podniky mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze zo Spojených štátov (72,1 %), Mexika (63,3 %), Švajčiarska (62,7 %) a Bieloruska (61,8 %). Naopak veľké podniky dominujú najmä na dovoze z Ruska (94,4 %), Vietnamu (87,9 %), Malajzie (85,9 %) a Kórejskej republiky (83,6 %). Zastúpenie veľkostných kategórií MSP na dovoze z jednotlivých krajín mimo EÚ za rok 2016 sumarizuje graf č. 52. Mikropodniky sa najväčšou mierou podieľali na celkovom dovoze z Mexika, kde tvorili 20,9 %, Kanady (20,8 %), Bieloruska (17,9 %), alebo Japonska (17,2 %). Malé podniky predstavovali významnú skupinu dovážajúcich z Bieloruska s podielom na celkovom dovoze 38,7 %, Spojených štátov (26,5 %), Mexika (26,2 %) a Turecka (20,7 %). V prípade veľkostnej kategórie stredných podnikov patria medzi najvýznamnejšie krajiny dovozu najmä Švajčiarsko s 37,7 % zastúpením a krajiny Severnej Ameriky – Spojené štáty 33,0 % a Kanada 27,5 %.

Graf 52: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Dynamika vývoja dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín od roku 2010 je znázornená v nižšie uvedenom grafe č. 53. V poslednom sledovanom roku 2016 **pokračoval pomerne výrazný rast dovozu z Číny** (nárast o 10,6 % v porovnaní s rokom 2015), ktorý pretrváva od roku 2013. Najvyššou dynamikou rastu sa počas posledných troch rokov vyznačuje dovoz MSP z Vietnamu s priemerným medziročným rastom 31,5 %. V porovnaní s rokom 2010 vzrástol objem dovozu z Vietnamu o 240 %. Menej výrazný medziročný nárast zaznamenal dovoz MSP z Turecka, Japonska a Švajčiarska. Po výraznejšom prepade dovozu z Ruska, ktorý v roku 2015 predstavoval 77,2 % sa v roku 2016 tempo poklesu spomalilo a v medziročnom porovnaní dosiahlo 12,2 % z celkového objemu. Dovoz MSP poklesol aj v prípade dovozu z Ukrajiny, Kórejskej republiky a Spojených štátov.

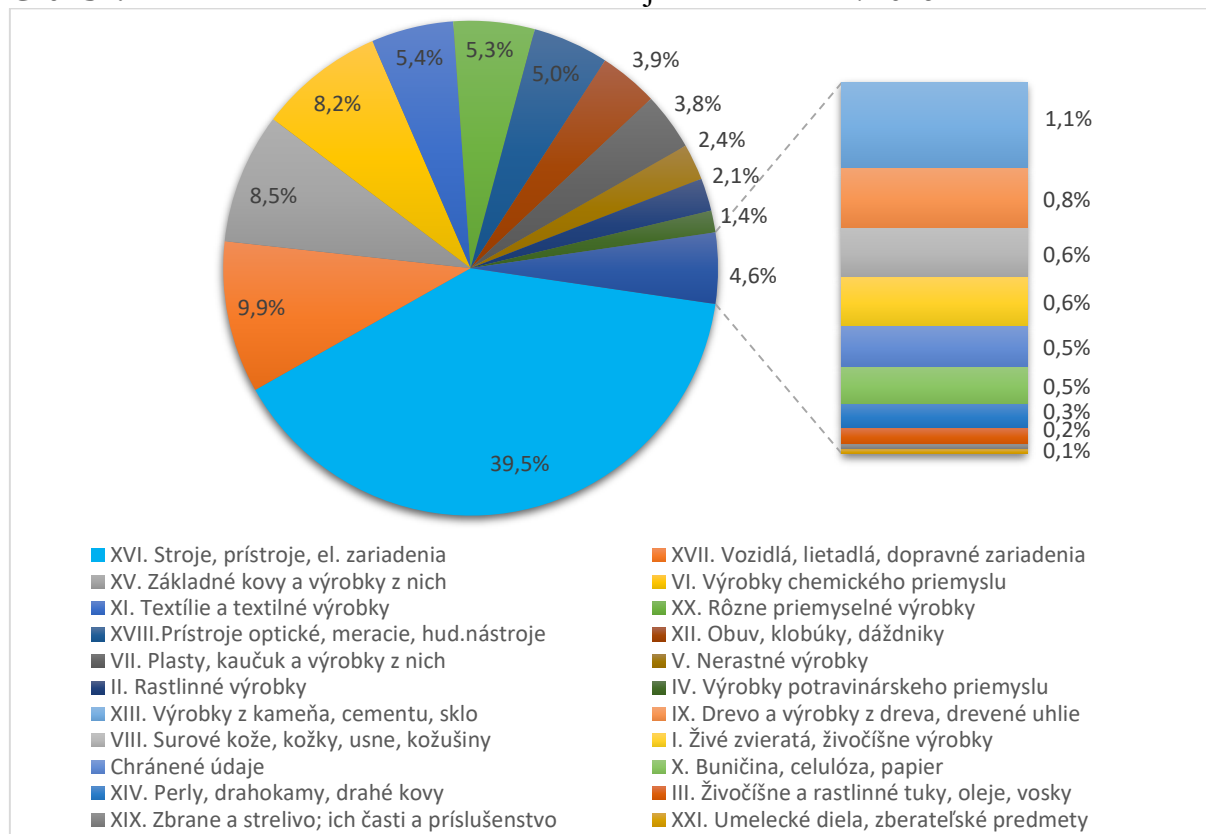
Graf 53: Vývoj dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2010 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2.2.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ

Komoditná štruktúra dovozu MSP z tretích krajín je znázornená na grafe č. 55. Na prvých štyroch miestach najvýznamnejších komodít sa v roku 2016 nachádzali identické komodity ako na dovoze MSP z členských krajín EÚ. Aj v tomto prípade tvoria nevýznamnejší podiel (39,5 %) stroje, prístroje a elektronické zariadenia. Dovoz vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení činí 9,9 %. Významnejšie zastúpenie na dovoze z tretích krajín majú tiež základné kovy a výrobky z nich (8,5 %) a výrobky chemického priemyslu (8,2 %).

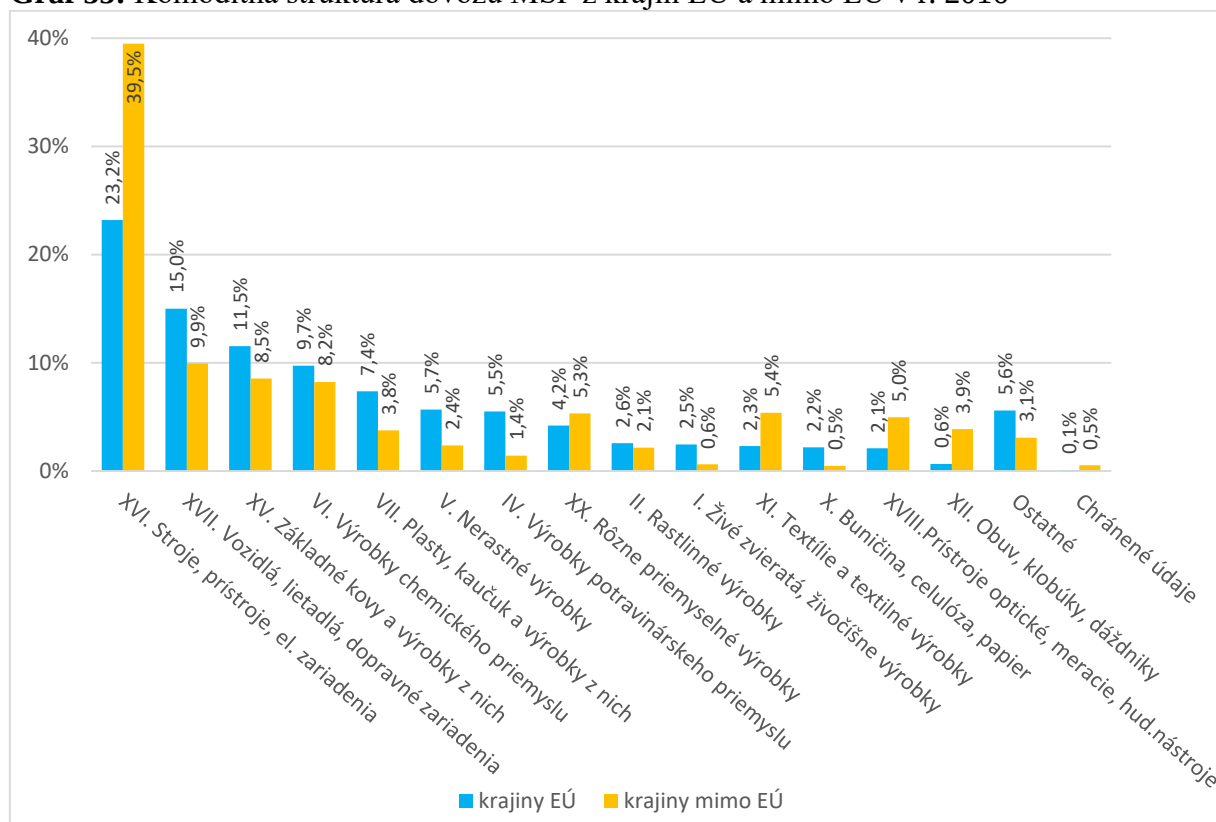
Graf 54: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Vzájomné porovnanie komoditnej štruktúry dovozu MSP z krajín EÚ a mimo EÚ je prezentované v grafe č. 55. Na základe komparácie údajov tak možno konštatovať, že MSP dovážajú z tretích krajín výraznejšie viac strojov, prístrojov a elektronických zariadení, ale aj rôznych priemyselných výrobkov, textílií a textilných výrobkov, prístrojov optických, meracích a hudobných nástrojov a obuvi, klobúkov a dáždnikov.

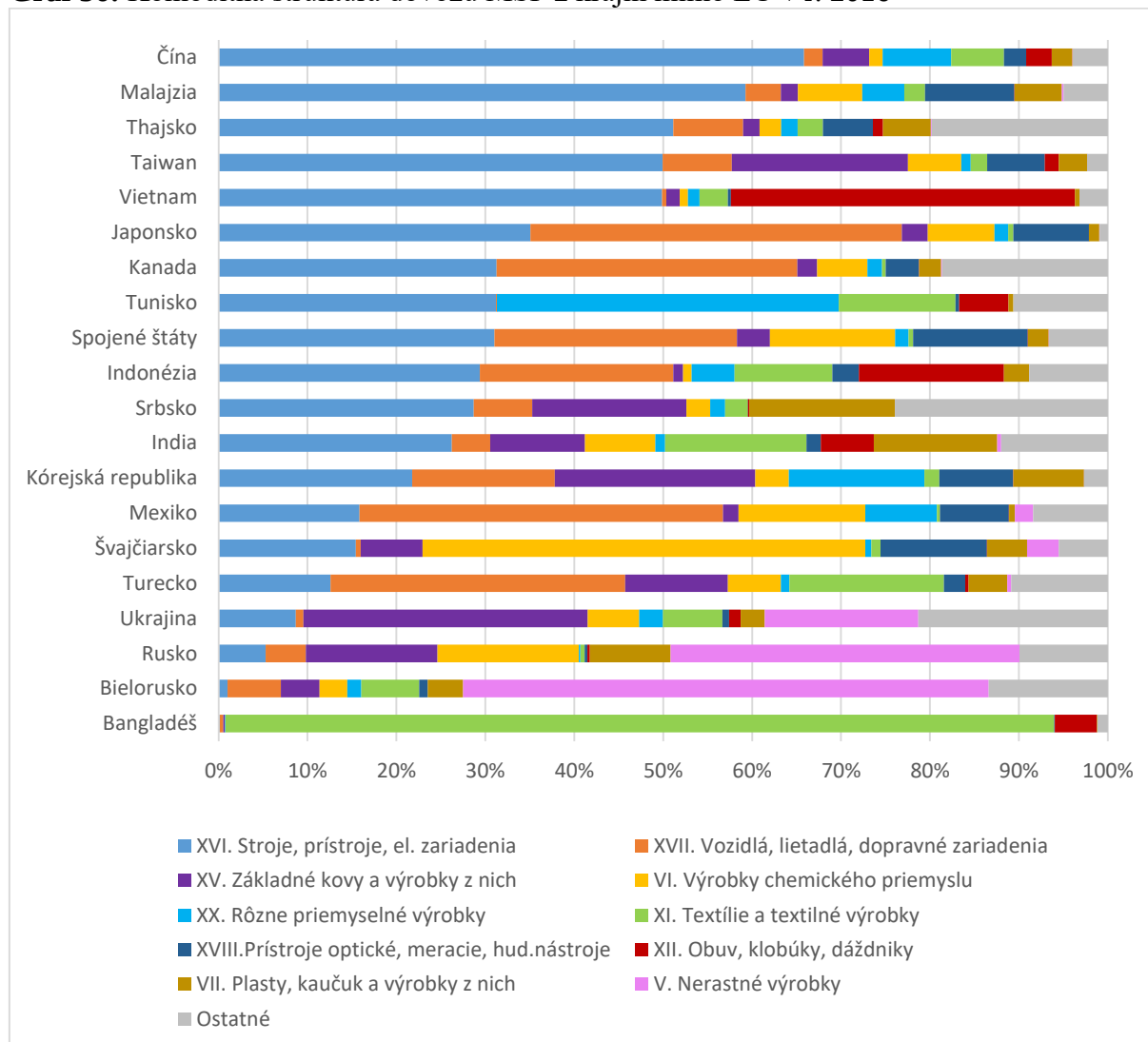
Naopak, z krajín EÚ dovážajú MSP viac vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení, základných kovov a výrobkov z nich, plastov, výrobkov chemického priemyslu, plastov, kaučuku a výrobkov z nich, nerastných výrobkov a výrobkov potravinárskeho priemyslu.

Graf 55: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ a mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Detailnejší pohľad na komoditnú štruktúru dvadsiatich najvýznamnejších krajín z pohľadu dovozu MSP na Slovensko je prezentovaný na grafe č. 56. V porovnaní s dovozom z jednotlivých krajín EÚ možno v prípade vybraných krajín mimo EÚ pozorovať častú dominanciu jednej alebo dvoch komodít. Stroje, prístroje a elektronické zariadenia dosahujú významné zastúpenie na dovoze MSP z Číny (65,8 %), Malajzii (59,3 %), Thajska (51,1 %) Taiwanu (50,0 %) a Vietnamu (49,9 %). Najintenzívnejší dovoz vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení sa v roku 2016 realizoval najmä z Japonska (41,8 %), Mexika (40,9 %), Turecka (33,1 %) a Spojených štátov (27,3 %).

Základné kovy majú, už tradične, vysoký podiel na dovoze MSP z Ukrajiny (32,0 %), Kórejskej republiky (22,5 %) a z Taiwanu (19,8 %). V prípade dovozu MSP zo Švajčiarska predstavujú dominantné postavenie výrobky chemického priemyslu s takmer polovičným podielom (49,8 %). Textilie a textilné výrobky tvorili v roku 2016 podstatnú časť dovozu MSP z krajín juhovýchodnej Ázie, najmä: Bangladéša (93,2 %) a Indie (15,9 %). Ako dôležitá komodita tiež figurujú pri dovoze MSP z Turecka (17,4 %). Nerastné výrobky majú najvyšší podiel na dovoze MSP z Bieloruska (59,2 %), Ruska (39,2 %) a Ukrajiny (17,3 %).

Graf 56: Komoditná štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pri detailnejšom pohľade na komoditnú štruktúru dovozu MSP z piatich najvýznamnejších krajín mimo EÚ možno pozorovať istú špecializáciu, ktorá sa prejavuje na dominantnom postavení jednej alebo dvoch komodít (graf č. 57).

1. Čína

Takmer dvoj tretinové zastúpenie (65,8 %) na dovoze MSP z Číny zaznamenávajú stroje, prístroje a elektronické zariadenia. Zastúpenie ostatných komodít bolo v roku 2016 pod úrovňou 8 %.

2. Kórejská republika

Dovoz MSP z Kórejskej republiky sa vyznačuje vyváženejším zastúpením jednotlivých komodít s najvyšším podielom základných kovov a výrobkov z nich (22,5 %). S miernym odstupom nasleduje dovoz strojov, prístrojov a elektronických zariadení s podielom 21,8 %. Medzi významné komodity dovozu z Kórejskej republiky možno podľa údajov zaradiť aj vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (16,0 %) a rôzne priemyselné výrobky, ktoré tvorili 15,2 % z celkového dovozu MSP.

3. Spojené štáty

Takmer jednu tretinu (31,0 %) dovozu MSP zo Spojených Štátov tvorili v roku 2016 stroje, prístroje a elektronické zariadenia. Druhou komoditou s najväčším zastúpením na dovoze MSP boli vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia s 27,3 %. Výrobky chemického priemyslu sa na celkovom dovoze MSP zo Spojených štátov podieľali 14,1 % a optické, meracie prístroje 12,9 %.

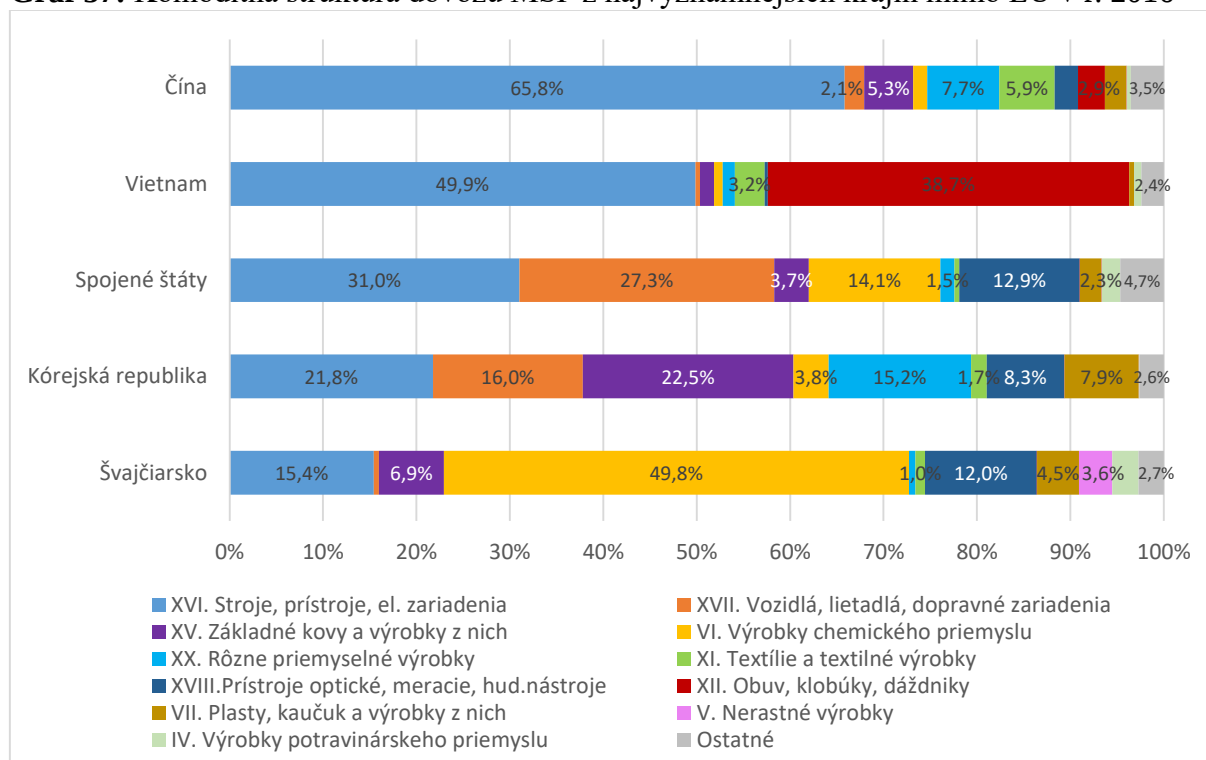
4. Vietnam

Až 88,6 % celkového dovozu MSP z Vietnamu tvorili dve komodity. Polovicu dovozu MSP predstavovali stroje, prístroje a elektrické zariadenia (49,9 %). Druhou významnou komoditou dovozu MSP v roku 2016 boli obuv, klobúky a dáždniky s podielom 38,7 %. Ostatné komodity nepresiahli úroveň štyroch percent na celkovom dovoze MSP z tejto krajiny.

5. Švajčiarsko

Pri dovoze MSP zo Švajčiarska, ktoré je okrem iného charakteristické významným zastúpením chemického a farmaceutického priemyslu a proexportnou orientáciou, zaznamenávame dominantné zastúpenie (49,8 %) práve výrobkov chemického priemyslu. S výrazným odstupom nasleduje dovoz strojov, prístrojov a elektrických zariadení (15,4 %) a prístrojov optických, meracích a hudobných nástrojov (12,0 %). Dovozy MSP pri ostatných komoditách nepresiahol hodnotu piatich percent.

Graf 57: Komoditná štruktúra dovozu MSP z najvýznamnejších krajín mimo EÚ v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP

Viac ako polovicu (54,0 %, resp. 13 799,2 mil. Eur) z celkovej hodnoty dovezeného tovaru MSP v roku 2016 tvoril dovoz MSP, ktoré pôsobili v oblasti obchodu.

Druhým najvýznamnejším odvetvím v rámci dovozu MSP bol s podielom 28,4 % (7 251,3 mil. Eur) priemysel. Podľa hrubšieho členenia SK NACE predstavoval podiel odvetvia poľnohospodárstva na celkovom dovoze MSP 0,8 % (197,1 mil. Eur), podiel stavebníctva 2,0 % (517,0 mil. Eur), dopravy a informačných činností 3,1 % (783,0 mil. Eur) a obchodných služieb 10,0 % (2 547,5 mil. Eur).

V tabuľke č. 13 možno sledovať pomerne vysokú variabilitu zastúpenia MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach. Dominancia MSP sa prejavuje najmä pri dovoze v odvetviach ako poľnohospodárstvo, stavebníctvo, obchod, ubytovanie a stravovanie alebo obchodné služby kde dosahujú minimálne 80 % podiel. Najnižšie zastúpenie mali MSP prioritne v odvetviach doprava a skladovanie, priemyselná výroba a dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu.

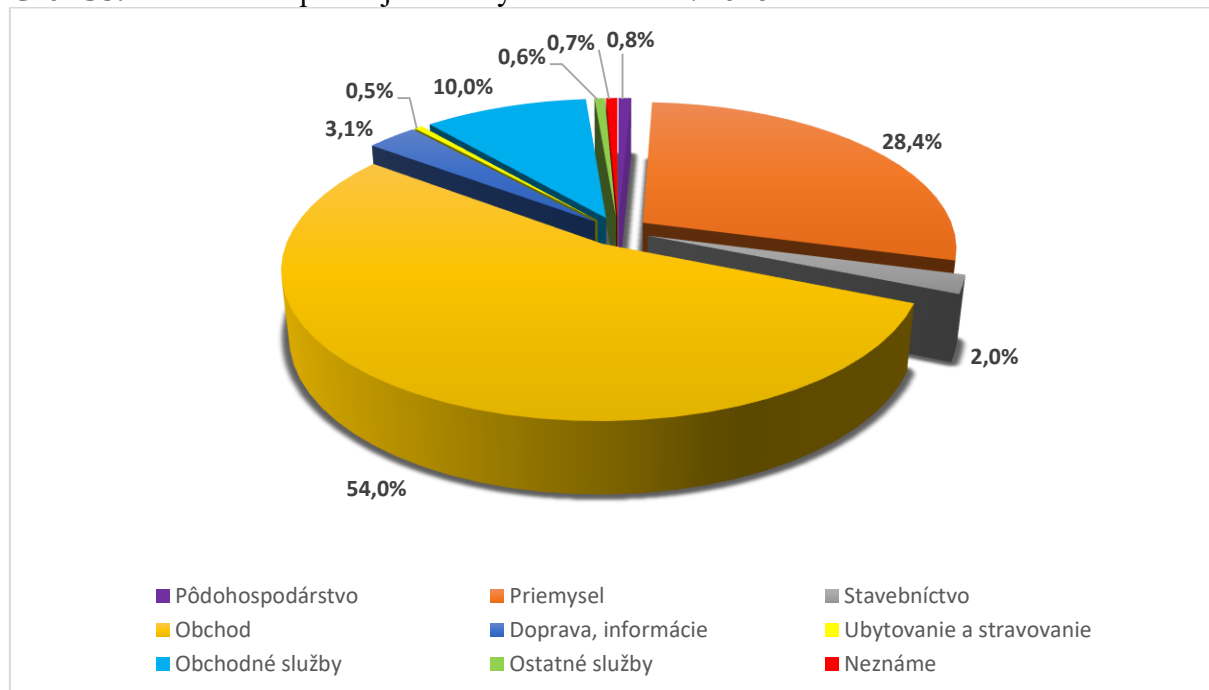
Tabuľka 13: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový dovoz MSP		Podiel MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. EUR	v %	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	197,1	0,8%	99,7%
Ťažba a dobývanie	Priemysel	20,2	0,1%	65,5%
Priemyselná výroba		6 897,4	27,0%	21,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		303,7	1,2%	20,8%
Dodávka vody		30,0	0,1%	94,4%
Stavebníctvo	Stavebníctvo	517,0	2,0%	96,2%
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	13 799,2	54,0%	80,0%
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	501,1	2,0%	10,8%
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	122,2	0,5%	98,5%
Informácie a komunikácia	Doprava, informácie	281,9	1,1%	63,4%
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	63,5	0,2%	89,2%
Činnosti v oblasti nehnuteľností		186,3	0,7%	92,1%
Odborné, vedecké a technické činnosti		1 140,8	4,5%	94,2%
Administratívne a podporné služby		1 156,9	4,5%	99,7%
Ostatné	Ostatné služby	161,9	0,6%	61,7%
Neznáme	Neznáme	175,4	0,7%	99,9%
Spolu		25 554,7	100,0%	42,1%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní sa na dovoze MSP mierne zvýšil iba podiel odvetvia obchodu o 1,6 p. b. Medziročný pokles podielu zaznamenalo najmä odvetvie dopravy, informačných a komunikačných činností obchodu (o 0,6 p. b.) a mierny pokles o 0,2 p. b. bol zaznamenaný aj v odvetví ostatné služby a neznáme. Podiel ostatných odvetví si zachoval hodnoty z predchádzajúceho roka.

Graf 58: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2016

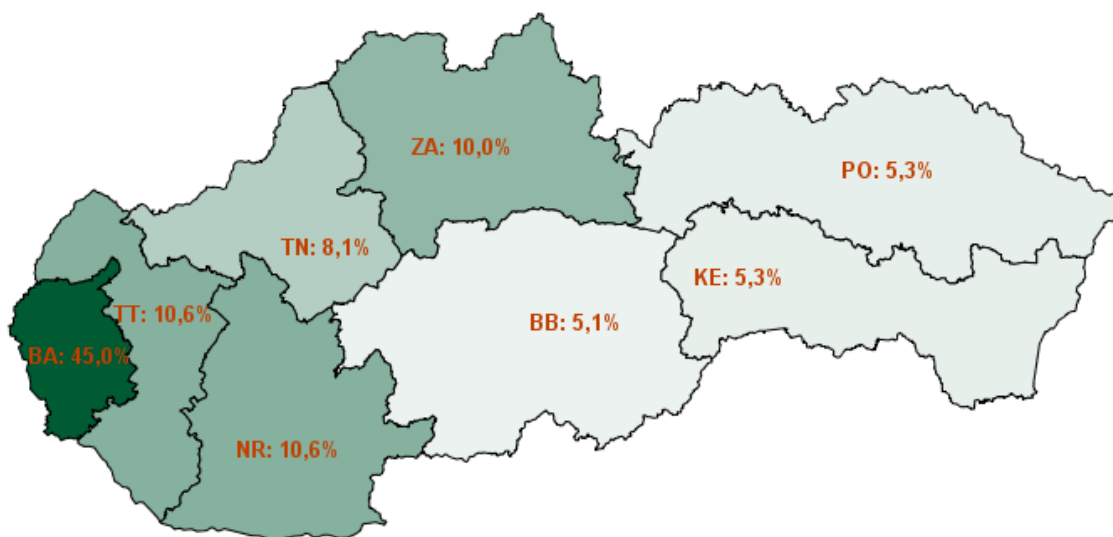
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP

Regionálna štruktúra celkového dovozu malých a stredných podnikov na úrovni krajov SR je rovnako ako v prípade vývozu charakterizovaná výraznou dominanciou Bratislavského kraja. **V roku 2016 tvorili MSP sídlia v Bratislavskom kraji dovedna 45,0 % z celkového dovozu malých a stredných podnikov, pri ktorom bol jasne deklarovaný regionálny pôvod.**

V porovnaní s rokom 2015 sa pozícia MSP so sídlom v Bratislavskom kraji ešte zvýraznila a to o 1,5 p. b., čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast dovozu o 730,8 mil. Eur. Medziročne došlo k zníženiu podielu na dovoze MSP lokalizovaných v Nitrianskom kraji o 0,6 p. b. na úroveň 10,6 %, ktorá korešponduje s hodnotou dovozu MSP sídlia v Trnavskom kraji. MSP v Trenčianskom a Žilinskom kraji si udržiavajú konštantné podiely na celkovom dovoze. Na základe údajov zobrazených na obrázku č. 2, možno sledovať značnú priestorovú heterogenitu v dovoze MSP medzi kraji západného a severu stredného Slovenska a ostatným územím východného a juhu stredného Slovenska. Práve MSP lokalizované v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom kraji tvorili v roku 2016 najmenší podiel na dovoze v intervale od 5,1 % do 5,3 %.

Obrázok 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v r. 2016

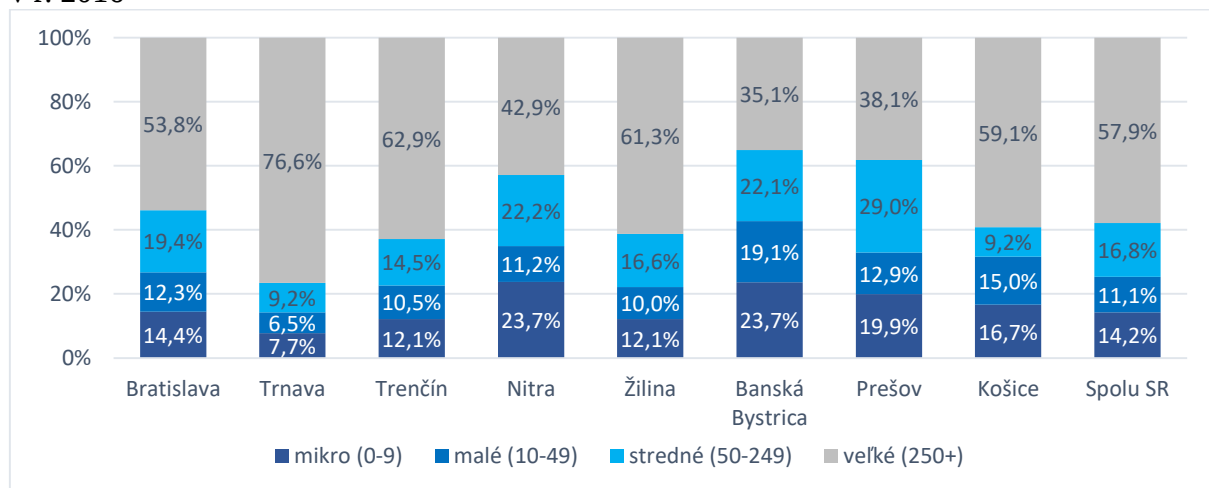

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR

Takmer dve tretiny z celkového dovozu v rámci Banskobystrického kraja (64,9 %) a Prešovského kraja (61,2 %) je výsledkom činnosti malých a stredných podnikov. Malé a stredné podniky dosahujú viac ako polovicu (57,1 %) z celkového dovozu v Nitrianskom kraji. Najmenší podiel dosahujú MSP na dovoze v Trnavskom kraji (23,4 %). V ostatných krajoch sa podiel MSP pohyboval od 37,1 % v Trenčianskom kraji, do 46,2 % v Bratislavskom kraji. Oproti roku 2015 narástol podiel MSP na dovoze najvýraznejšie v Bratislavskom kraji 1,9 p. b. Naopak podiel MSP sa medziročne najviac znížil v Prešovskom kraji o 5,0 p. b. a Trenčianskom kraji o 1,4 p. b.

Mikropodniky zohrávajú významnú rolu pri dovoze v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji s rovnakým podielom 23,7 %. V Banskobystrickom kraji sú na celkovom dovoze aktívne aj malé podniky s 19,1 % podielom. Pri dovoze má vo viacerých krajoch svoje nezastupiteľné miesto veľkostná kategória stredných podnikov. Podľa grafu č. 59 sa jedná hlavne o Prešovský kraj s podielom 29,0 %, ďalej Nitriansky (22,2 %) a Banskobystrický kraj (22,1 %).

Graf 59: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

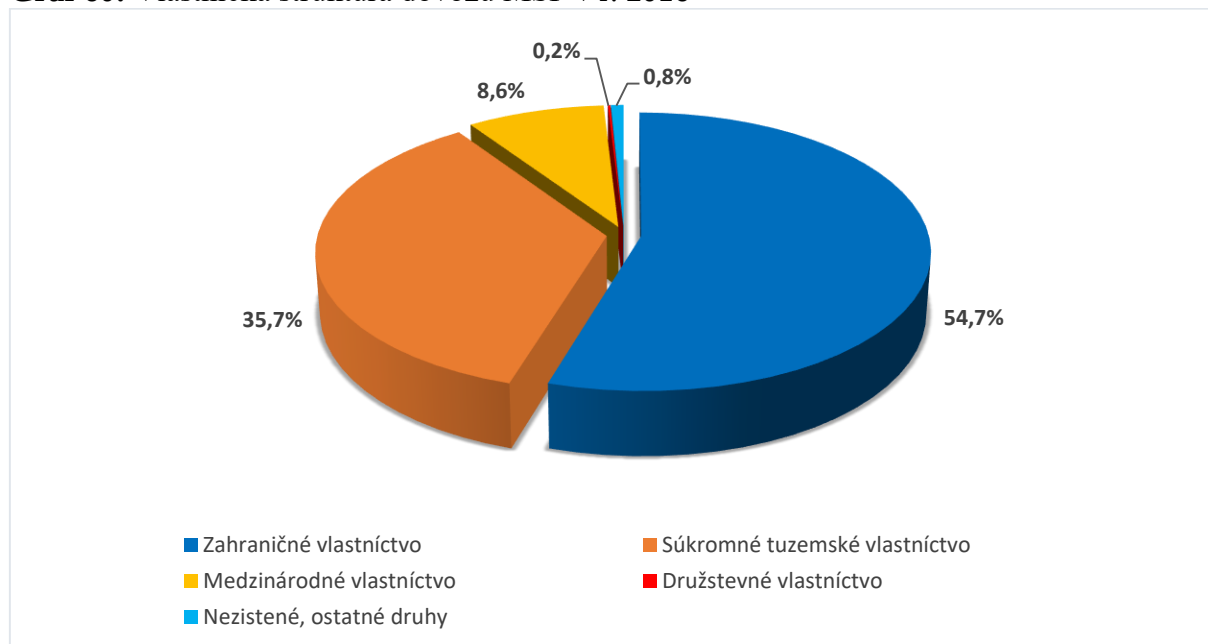
3.5 Vlastnícka štruktúra dovozu MSP

Viac ako polovicu (54,7 %, resp. 13 989,6 mil. Eur) dovozu MSP v roku 2016 realizovali subjekty so zahraničným kapitálom. Tieto subjekty sú založené a kontrolované zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou - podnikateľom. Skupina subjektov s medzinárodným vlastníctvom uskutočnila 8,6 % (resp. 2 196,9 mil. Eur) celkového objemu dovozu MSP. Vyššie uvedenú skupinu predstavujú subjekty, ktoré boli založené spoločne domácou a zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou - podnikateľom.

Viac ako jedna tretina (35,7 %, resp. 9 126,4 mil. Eur) dovozu MSP v roku 2016 bola výsledkom činnosti tuzemských subjektov súkromného vlastníctva. Podobne ako v prípade vlastníckej štruktúry vyvážajúcich MSP aj pri dovoze MSP predstavovalo zastúpenie družstevného vlastníctva len 0,2 % z objemu dovozu MSP. Nezistené a ostatné formy vlastníctva spolu tvorili 0,8 %.

Vlastnícka štruktúra veľkých podnikov, ktoré sa v roku 2016 aktívne podieľali na dovoze zo zahraničia, sa vyznačuje dominantným zastúpením zahraničného vlastníctva. Veľké podniky so zahraničným vlastníctvom realizovali takmer tri štvrtiny (72,7 %) dovozu veľkých podnikov. Subjekty s medzinárodným vlastníctvom tvorili 19,0 % dovozu veľkých podnikov. Výrazne nižším podielom na dovoze sa v kategórii veľkých podnikov (len 5,0 %) prezentovali subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom.

Graf 60: Vlastnícka štruktúra dovozu MSP v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

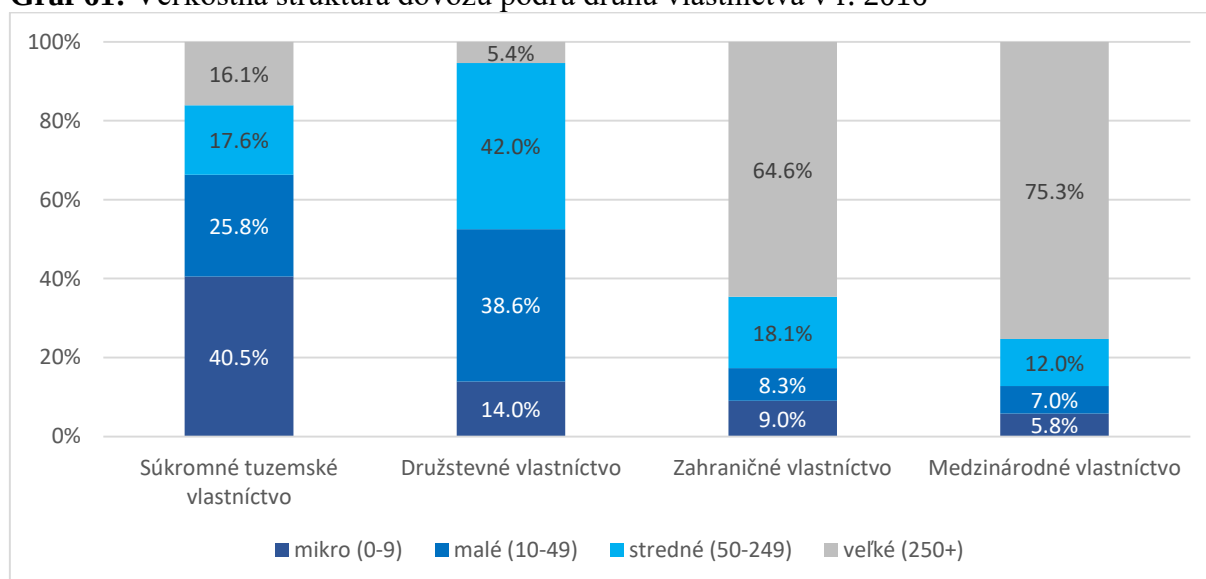
Ďalšie výsledky ponúka detailnejší pohľad na štruktúru dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov a jednotlivých druhov vlastníctva v roku 2016, ktorá je znázornená na grafe č. 61. Na celkovom objeme dovezeného tovaru subjektami zahraničného vlastníctva sa podieľali malé a stredné podniky viac ako jednou tretinou (35,4 %), pričom zastúpenie mikropodnikov predstavovalo 9,0 %, malých podnikov 8,3 % a stredných podnikov 18,1 %. Väčšinový podiel pri tomto druhu vlastníctva (64,6 %) tvorili veľké podniky.

Takmer štvrtinové (24,7 %) zastúpenie na dovoze mali malé a stredné podniky klasifikované s medzinárodným vlastníctvom. Zastúpenie mikropodnikov predstavovalo 5,8 %, malých podnikov 7,0 % a stredných podnikov 12,0 %. I v prípade dovážajúcich subjektov s medzinárodným vlastníctvom zohrávali najvýznamnejšiu úlohu veľké podniky s podielom 75,3 %.

Diametrálne sa líši štruktúra dovozu subjektov súkromného tuzemského vlastníctva, kde zastúpenie malých a stredných podnikov spolu tvorí až 83,9 %. Viac ako jednu tretinu (40,5 %) subjektov tuzemského vlastníctva realizovali mikropodniky. Zastúpenie malých podnikov dosiahlo 25,8 % a stredných podnikov 17,6 %. Veľké podniky tvorili v tomto prípade podiel 15,7 %.

Dovoz subjektov družstevného vlastníctva realizovali takmer výlučne malé a stredné podniky, nakoľko ich zastúpenie predstavovalo 94,6 %. 14,0 % podiel na dovoze tvorili mikropodniky, 38,6 % malé podniky a 42,0 % stredné podniky. Podiel veľkých podnikov dosiahol 5,4 %.

Graf 61: Veľkostná štruktúra dovozu podľa druhu vlastníctva v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.6 Početnosť dovážajúcich MSP

V roku 2016 dosiahol celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov nové maximum na počte 86 297 podnikov. MSP z toho predstavovali 99,2 %, v absolútnom vyjadrení 85 632. Zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií na celkovom dovoze sumarizuje tabuľka č. 14. Z údajov vyplýva, že na celkovom dovoze mali najpočetnejšie zastúpenie mikropodniky, ktoré predstavovali viac ako štyri pätiny (84,8 %) zo všetkých dovážajúcich subjektov na Slovensko. Nižší podiel dosiahli malé podniky s 11,5 %. Spomedzi MSP bola v roku 2016 na dovoze najmenej početnou kategóriou stredných podnikov s podielom 2,9 %. Z pohľadu početnosti bola na dovoze najmenej zastúpená kategória veľkých podnikov, ktorá predstavovala 0,8 %, resp. 665 subjektov.

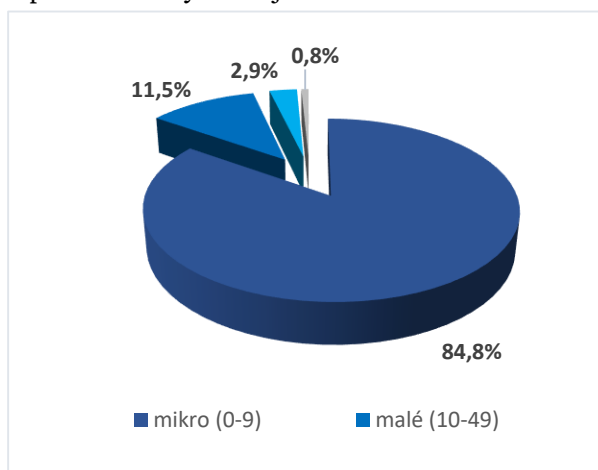
Tabuľka 14: Početnosť dovozcov tovaru v r. 2015 a 2016

Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			Index 2016/2015
	2015	2016		
	abs. počet	abs. počet	podiel v %	
mikropodniky (0-9)	66 837	73 194	84,8%	109,5
malé podniky (10-49)	9 761	9 915	11,5%	101,6
stredné podniky (50-249)	2 523	2 523	2,9%	100,0
veľké podniky (250+)	662	665	0,8%	100,5
MSP (0-249)	79 121	85 632	99,2%	108,2
Spolu	79 783	86 297	100,0%	108,2

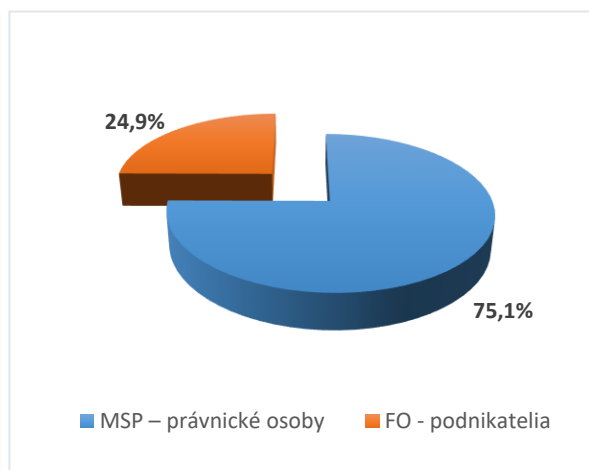
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Celkový počet dovážajúcich malých a stredných podnikov sa medziročne zvýšil o 8,2 %. Za celkovým nárastom počtu dovážajúcich MSP stojí najmä medziročný nárast počtu dovážajúcich mikropodnikov, ktorý predstavoval 9,5 %. V absolútnom vyjadrení sa ich počet zvýšil o 6 357. V porovnaní s rokom 2016 vzrástol aj počet dovážajúcich malých podnikov o 154, čo predstavuje 1,6 %. Počet stredných podnikov, ktoré dovážali v roku 2016 tovar na Slovensko, zostal zachovaný na hodnote 2 523. Tak ako v prípade vyvážajúcich MSP aj v prípade dovážajúcich MSP, **z hľadiska právnej formy dominujú právnické osoby. Ich podiel predstavuje tri štvrtiny (75,1 %) z celkového počtu dovážajúcich MSP.** Jednu štvrtinu (24,9 %) z dovážajúcich MSP tvoria FO - podnikatelia.

Graf 62: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v r. 2016

Graf 63: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Odvetvová štruktúra dovážajúcich MSP

V rámci odvetvovej štruktúry dovážajúcich MSP má najvýznamnejšie zastúpenie odvetvie obchodu s podielom 35,5 % z celkového počtu dovážajúcich MSP. Významné zastúpenie mali aj subjekty pôsobiace v odvetví obchodných služieb (19,8 %), priemyslu (14,4 %) a v odvetví dopravy a informačných činností (9,5 %). Oproti predchádzajúcemu obdobiu sa mierne znížilo zastúpenie v odvetví obchodu o 1,0 p. b. V prípade ostatných odvetví sa medziročne najviac zvýšila početnosť dovážajúcich subjektov v obchodných službách o 1,0 p. b. Z celkového počtu malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) vykonávalo v roku 2016 dovoz tovarov 15,4 % MSP. V porovnaní s rokom 2015 sa podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP zvýšil o 0,5 p. b..

Tabuľka 15: Odvetvová štruktúra dovážajúcich MSP a podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v r. 2016

Odvetvie podľa SK NACE – hrubšie členenie	Početnosť dovážajúcich MSP		Podiel dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP
	Počet	v %	
pôdohospodárstvo	3 010	3,5%	12,0%
priemysel	12 372	14,4%	17,1%
stavebníctvo	7 765	9,1%	8,5%
obchod	30 428	35,5%	23,2%
doprava, informácie	8 112	9,5%	19,5%
ubytovanie a stravovanie	3 117	3,6%	15,8%
obchodné služby	16 944	19,8%	12,7%
ostatné služby	2 873	3,4%	6,7%
neznáme	1 011	1,2%	0,0%
Spolu	85 632	100,0%	15,4%

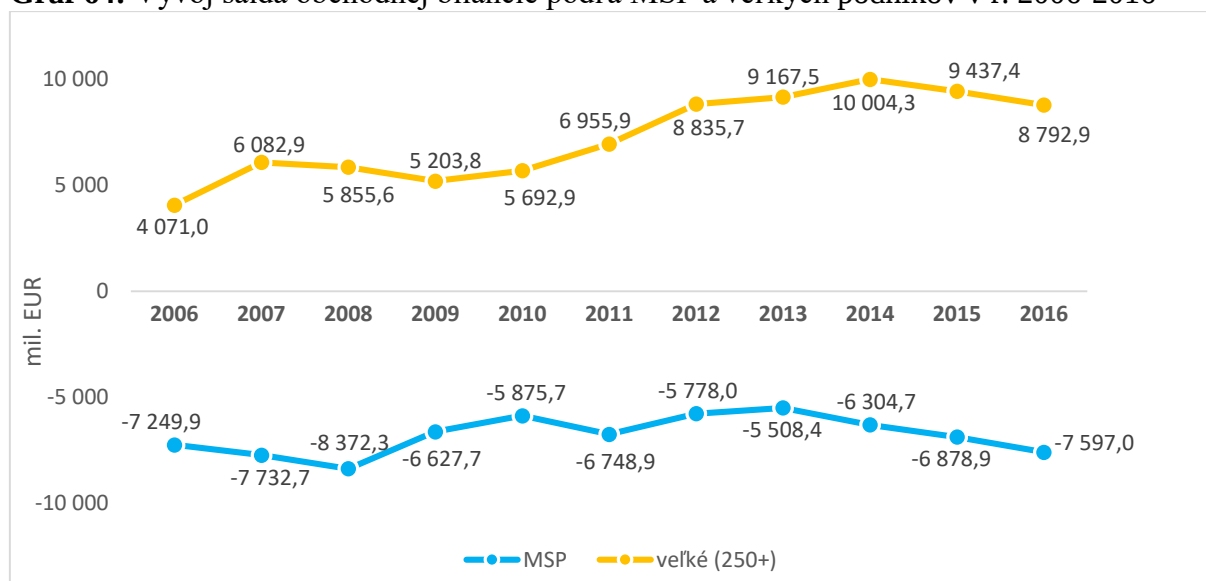
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP

Saldo zahranično-obchodnej bilancie malých a stredných podnikov, definované ako rozdiel medzi hodnotou vývozu a dovozu, dosiahlo v roku 2016 záporné hodnoty. Na základe výsledkov analýzy časového radu od roku 2006 (graf č. 64), možno sledovať trvalý trend pasívneho salda malých a stredných podnikov na rozdiel od veľkých podnikov, ktorých saldo je každoročne kladné.

Pasívne saldo malých a stredných podnikov dosiahlo v roku 2016 objem 7 597,0 mil. Eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim obdobím predstavuje medzročné zhoršenie o 718,1 mil. Eur, resp. o 10,4 %. K medzročnému nárastu pasívneho salda MSP dochádza už tretí rok po sebe. Aktívne saldo veľkých podnikov dosiahlo v roku 2016 úroveň 8 792,9 mil. Eur, pri medzročnom znížení o 644,5 mil. Eur, resp. o 6,8 %.

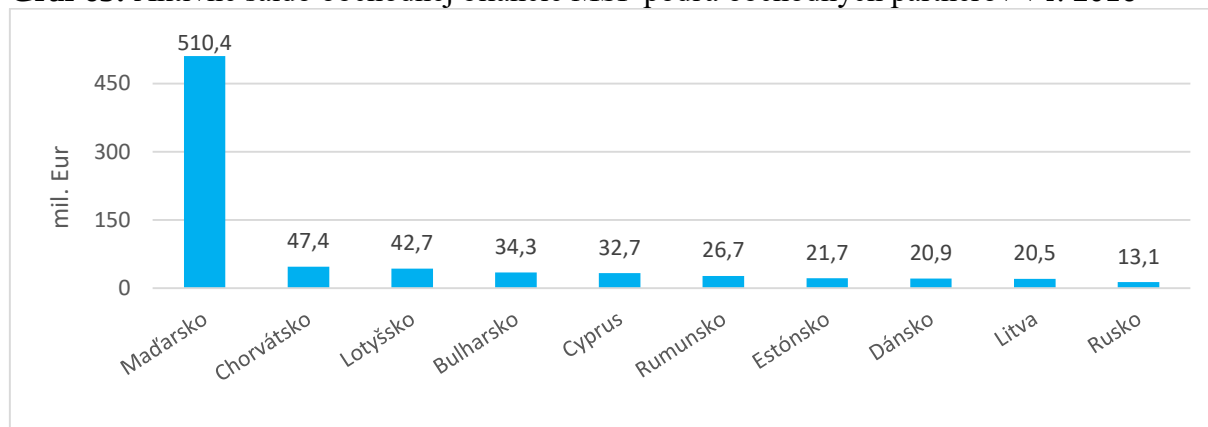
Graf 64: Vývoj salda obchodnej bilancie podľa MSP a veľkých podnikov v r. 2006-2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

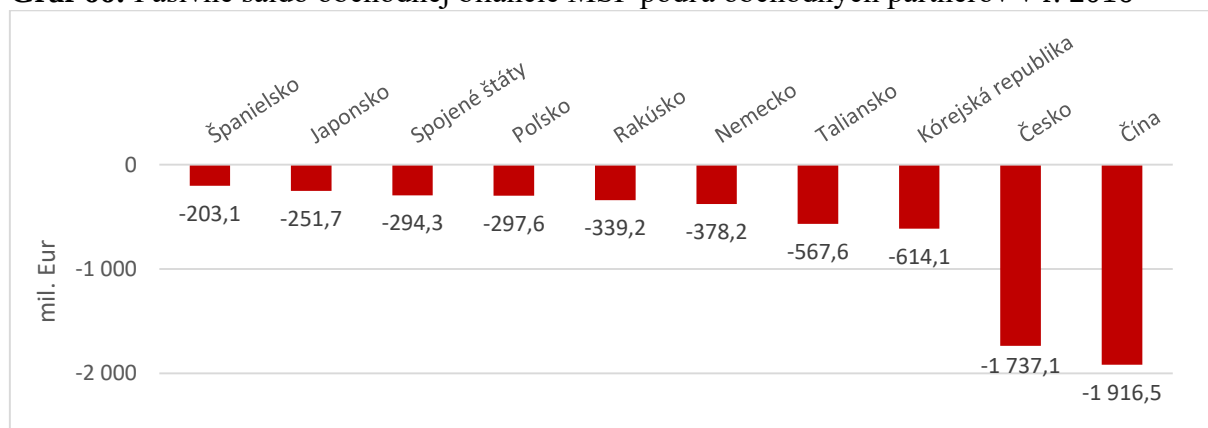
Na základe porovnania údajov o obchodnej bilancii MSP s jednotlivými obchodnými partnermi v roku 2016, bolo možné identifikovať krajiny, s ktorými má Slovensko v kategórii malých a stredných podnikov aktívne, resp. pasívne saldo obchodnej bilancie. Na grafe č. 65 je usporiadaných desať obchodných partnerov, pri ktorých dosiahli MSP najvyššie aktívne saldo obchodnej bilancie. V roku 2016 dosiahli MSP zo Slovenska najvyššiu obchodnú bilanciu s Maďarskom v objeme 510,4 mil. Eur. K uvedenému výsledku prispel najmä vysoký objem vývozu MSP (1 795,9 mil. Eur) tvorený predovšetkým vývozom strojov, prístrojov a elektrických zariadení, základných kovov a výrobkov z nich a tiež vozidlami, lietadlami, dopravnými zariadeniami, ktoré spolu predstavovali 46,4 % celkového vývozu MSP do Maďarska.

S ostatnými krajinami dosiahlo Slovensko nižšie hodnoty aktívneho salda pod úrovňou 50 mil. Eur. Najnižšiu hodnotu aktívneho salda dosiahli slovenské MSP s Ruskom (13,1 mil. Eur) ako jediným obchodným partnerom spomedzi vybraných krajín, ktorý nie je súčasťou vnútorného trhu EÚ. Obchodná bilancia s Ruskom však bola aj v roku 2016 značne ovplyvnená predĺžením hospodárskych sankcií voči určitým odvetviám ruského hospodárstva ako súčasť reštriktívnych opatrení EÚ v reakcii na krízu na Ukrajine a tiež sériou protisankcií zo strany Ruska.

Graf 65: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Na opačnom konci rebríčka sa podľa spracovaných údajov o zahraničnom obchode MSP zoradili obchodní partneri, s ktorými Slovensko dosiahlo za rok 2016 v kategórii malých a stredných podnikov pasívne saldo obchodnej bilancie. Sú to krajiny zobrazené na grafe č. 66, pri ktorých MSP so Slovenska zaznamenali nižšiu hodnotu vývozu ako dovozu. Najväčšie pasívne saldo dosiahlo Slovensko s Čínou (1 916,5 mil. Eur) a Českou republikou v objeme 1 737,1 mil. Eur. Na vysoké pasívne saldo s Čínou vplýva najmä nižší vývoz MSP do Číny, ktorý v roku 2016 predstavoval len 0,3 % s celkového vývozu MSP. S väčším odstupom nasledujú krajiny, s ktorými malo Slovensko v roku 2016 nižšie pasívne saldo: Kórejská republika (641,1 mil. Eur), Taliansko (567,6 mil. Eur). Spomedzi všetkých porovnávaných krajín s dostupnými údajmi o obchodnej bilancii¹², malo Slovensko najnižšie pasívne saldo s Maltou (2,9 mil. Eur) a Spojeným kráľovstvom v objeme 3,4 mil. Eur.

Graf 66: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

¹² Na základe dostupných údajov do porovnávania vstúpilo 38 obchodných partnerov Slovenska.

5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu malé a stredné podniky v krajinách EÚ vytvorili v roku 2015 takmer polovicu (44,6 %) z celkového vývozu do krajín EÚ (bez započítania podnikateľských subjektov s nezisteným počtom zamestnancov)¹³. V komparácii s údajmi Štatistického úradu SR za rok 2016, dosiahol podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze Slovenska do krajín EÚ 31,2 %. Podrobnejšia štruktúra vývozu a dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR, resp. v krajinách EÚ je prezentovaná v nasledujúcich tabuľkách 16 a 17. Malé a stredné podniky na Slovensku zároveň zaostávajú za členskými krajinami EÚ aj vo vývoze do krajín mimo EÚ, pričom MSP na Slovensku zaznamenali podiel 16,4 % a MSP v EÚ až 33,5 % podiel z celkového vývozu do tretích krajín. **Podiel malých a stredných podnikov na vývoze spolu dosahuje na Slovensku 29,0 %, pričom v krajinách EÚ je na úrovni 40,4 %.** Z pohľadu veľkostných kategórií MSP na Slovensku a v EÚ možno sledovať najväčší rozdiel pri vývoze do krajín EÚ v kategórii stredných podnikov, ktoré sa v prípade celej EÚ podieľajú 20,3 % pokým na Slovensku 14,0 %.

Tabuľka 16: Štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

			mikro (0-9)	malé (10-49)	stredné (50-249)	veľké (250+)	MSP spolu	Spolu
EÚ (2015)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	348 389	295 456	534 778	1 462 416	1 178 622	2 641 039
		Podiel	13,2%	11,2%	20,3%	55,3%	44,6%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	127 606	135 633	267 231	1 055 366	530 470	1 585 836
		Podiel	8,1%	8,6%	16,8%	66,5%	33,5%	100,0%
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	475 995	431 089	802 009	2 517 783	1 709 092	4 226 875
		Podiel	11,3%	10,2%	18,9%	59,6%	40,4%	100,0%
SR (2016)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	5 541	3 549	7 336	36 145	16 426	52 571
		Podiel	10,5%	6,8%	14,0%	68,8%	31,2%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	442	256	835	7 789	1 532	9 321
		Podiel	4,7%	2,7%	9,0%	83,6%	16,4%	100,0%
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	5 983	3 804	8 170	43 934	17 958	61 891
		Podiel	9,7%	6,1%	13,2%	71,0%	29,0%	100,0%

Zdroj: údaje za SR: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Na rozdiel od údajov Eurostatu kategória mikropodnikov zahŕňa aj obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

údaje za EÚ: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

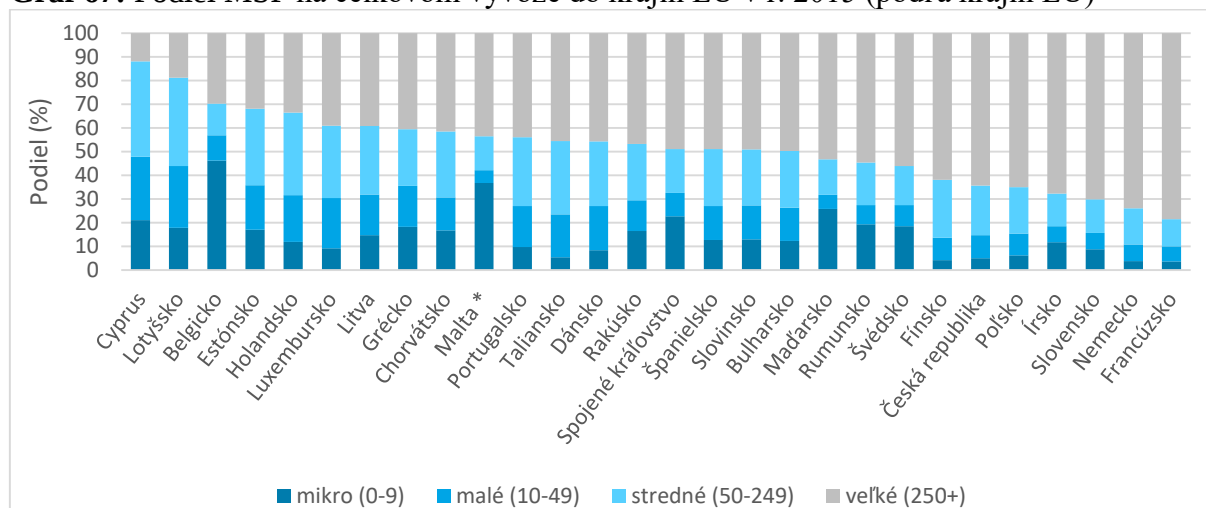
Pri porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ¹⁴ je Slovensko s podielom MSP na vývoze do krajín EÚ za rok 2015 na treťom mieste od konca (30,6 %). Postavenie jednotlivých členských krajín EÚ podľa podielu MSP na celkovom vývoze znázorňuje graf č. 67. Menší podiel ako Slovensko dosiahlo už len Nemecko (26,1 %) a Francúzsko,

¹³ Najaktuálnejšie kompletne údaje Eurostatu z oblasti zahraničného obchodu sú publikované za rok 2015.

¹⁴ Z dôvodu nedostupnosti údajov boli v prípade Malty použité údaje za rok 2013.

ktoré kleslo na poslednú priečku s podielom 21,4 %. Oproti tomu, najväčší podiel na vývoze do krajín EÚ dosahujú malé a stredné podniky na Cypre (88,1 %), v Lotyšsku (81,2 %), v Belgicku (70,2 %) a v Estónsku (68,1 %). V rámci predmetného ukazovateľa, Slovensko zaostáva aj pri porovnaní s ostatnými krajinami V4, pričom Maďarsko dosahuje podiel 46,7 %, Česká republika 35,6 % a Poľsko 35,0 %.

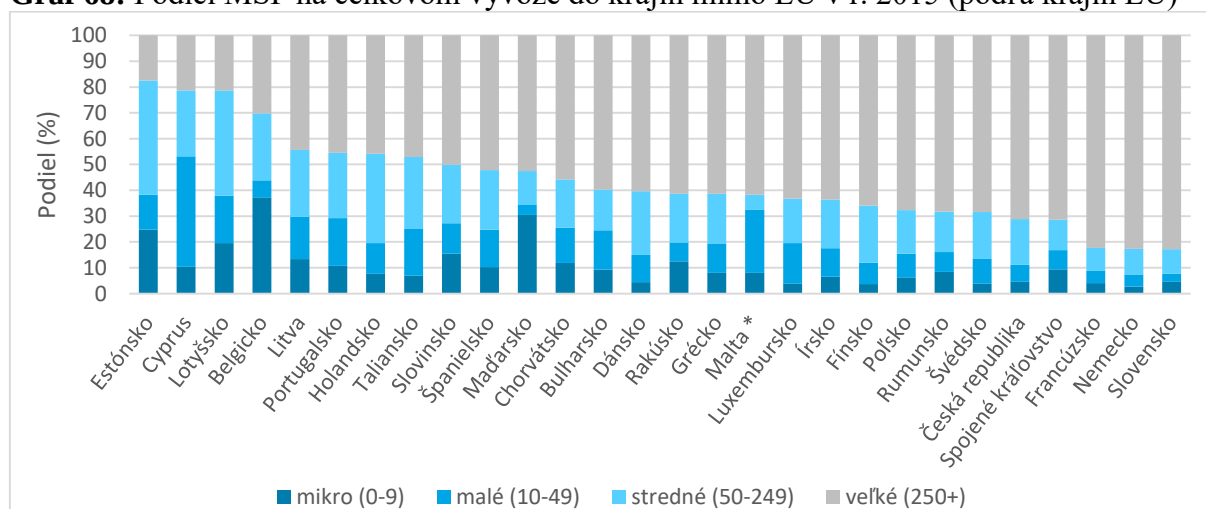
Graf 67: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v r. 2015 (podľa krajín EÚ)

Zdroj: údaje za SR: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Na rozdiel od údajov Eurostatu kategória mikropodnikov zahŕňa aj obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.
 údaje za EÚ: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

Pri vývoze MSP do krajín mimo EÚ sa Slovensko v porovnaní s ostatnými členskými štátmi umiestnilo na poslednej priečke s podielom 17,2 %. Opätovne sa tak potvrdila pozícia Slovenska v rámci krajín EÚ z roku 2013 kedy podiel MSP na celkovom vývoze mimo krajín EÚ predstavoval 18,1 %. Podľa grafu č. 68, dosahovali najvyššie úrovne podielu vývozu MSP do krajín mimo EÚ v roku 2015: Estónsko (82,5 %), Cyprus (78,8 %) a Lotyšsko (78,7 %). Pred Slovenskom sa v uvedenom porovnaní umiestnili aj ostatné krajiny V4, konkrétne Maďarsko s podielom 47,5 %, Poľsko s podielom 32,3 % a Česká republika s podielom 28,9 %.

Graf 68: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v r. 2015 (podľa krajín EÚ)

Zdroj: údaje za SR: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Na rozdiel od údajov Eurostatu kategória mikropodnikov zahŕňa aj obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.
 údaje za EÚ: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

V roku 2015 sa malé a stredné podniky v rámci krajín EÚ súhrnne podieľali na celkovom dovoze z krajín EÚ 50,8 % (bez započítania podnikateľských subjektov s nezisteným počtom zamestnancov). Čo sa týka Slovenska, podľa údajov Štatistického úradu SR dosiahol v roku 2016 podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze z EÚ 49,0 %.

Tak ako v prípade vývozu do krajín mimo EÚ, aj v prípade dovozu z krajín mimo EÚ dosahujú malé a stredné podniky na Slovensku podstatne nižší podiel (28,3 %) ako v členských krajinách EÚ (44,7 %). **Celkovo dosahuje podiel slovenských malých a stredných podnikov na dovoze spolu 42,1 %, čo je o 6,5 p. b. menej ako v prípade krajín EÚ (48,6 %).** Zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií MSP na dovoze z krajín EÚ, ale aj z tretích krajín (tabuľka č. 17) bolo v prípade Slovenska a EÚ podobné. Najvýraznejšie rozdiely možno pozorovať len v prípade dovozu z krajín mimo EÚ, kde dochádza k väčšej aktivite všetkých veľkostných kategórií MSP v členských krajinách EÚ. V porovnaní s EÚ najvýraznejšie zaostáva kategória slovenských mikropodnikov o 7,1 p. b.

Tabuľka 17: Štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

			mikro (0-9)	malé (10-49)	stredné (50-249)	veľké (250+)	MSP spolu	Spolu
EÚ (2015)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	394 067	390 842	563 840	1 305 394	1 348 749	2 654 143
		Podiel	14,8%	14,7%	21,2%	49,2%	50,8%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	205 783	185 074	257 521	803 014	648 377	1 451 391
		Podiel	14,2%	12,8%	17,7%	55,3%	44,7%	100,0%
	Dovoz spolu	Objem v mil. Eur	599 850	575 916	821 361	2 108 407	1 997 126	4 105 534
		Podiel	14,6%	14,0%	20,0%	51,4%	48,6%	100,0%
SR (2016)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	7 199	5 228	7 440	20 698	19 867	40 565
		Podiel	17,7%	12,9%	18,3%	51,0%	49,0%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	1 439	1 508	2 742	14 442	5 688	20 130
		Podiel	7,1%	7,5%	13,6%	71,7%	28,3%	100,0%
	Dovoz spolu	Objem v mil. Eur	8 637	6 735	10 182	35 141	25 555	60 695
		Podiel	14,2%	11,1%	16,8%	57,9%	42,1%	100,0%

Zdroj: údaje za SR: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR. Na rozdiel od údajov Eurostatu kategória mikropodnikov zahŕňa aj obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

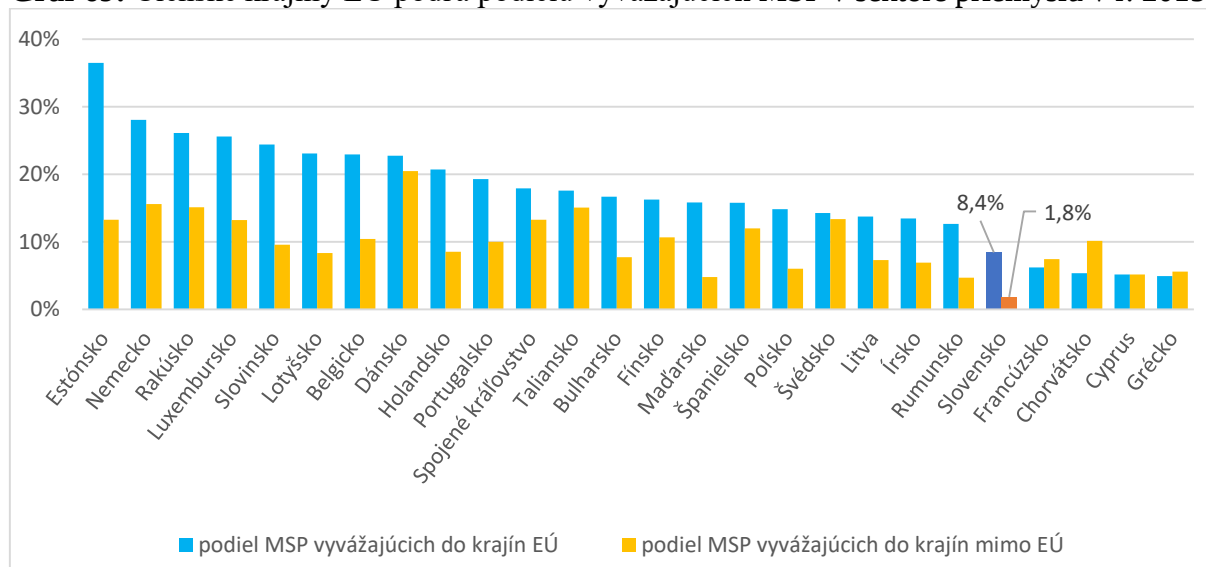
údaje za EÚ: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

5.1 Početnosť vyvážajúcich a dovážajúcich MSP

Z medzinárodného porovnania podielu vyvážajúcich MSP do krajín EÚ na celkovom počte MSP v sektore priemyslu vyplýva, že Slovensko v konfrontácii s ostatnými členskými krajinami EÚ mierne zaostáva. Umiestnilo sa totiž na 22 mieste z 26 členských krajín EÚ¹⁵. Podľa údajov Eurostatu, spracovaných v grafe č. 69, dosiahla menší podiel ako Slovensko (8,4 %) štvorica krajín: Francúzsko (6,2 %), Chorvátsko (5,4 %), Cyprus (5,2 %) a Grécko (4,9 %). Naopak, vo vzájomnom porovnaní členských krajín obsadili popredné priečky: Estónsko (36,5 %), Nemecko (28,1 %) a Rakúsko (26,1 %), kde dosahoval podiel MSP vyvážajúcich do krajín EÚ v sektore priemyslu najvyššie hodnoty.

Podiel slovenských MSP vyvážajúcich do krajín mimo EÚ na celkovom počte MSP v sektore priemyslu predstavoval 1,8 %. V rebríčku krajín sa tak Slovensko umiestnilo na poslednom mieste. Ostatné krajiny V4 dosahujú pri uvedenom ukazovateli významnejší podiel: Poľsko 6,0 % a Maďarsko 4,8 %. Podobne ako v predchádzajúcom období aj v roku 2015 dosahuje najvyššie úrovne podielu vyvážajúcich MSP do krajín mimo EÚ: Dánsko s 20,5 %, ďalej sú to Nemecko s 15,6 % a Taliansko s Rakúskom zhodne s 15,1 %.

Graf 69: Členské krajiny EÚ podľa podielu vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2015

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

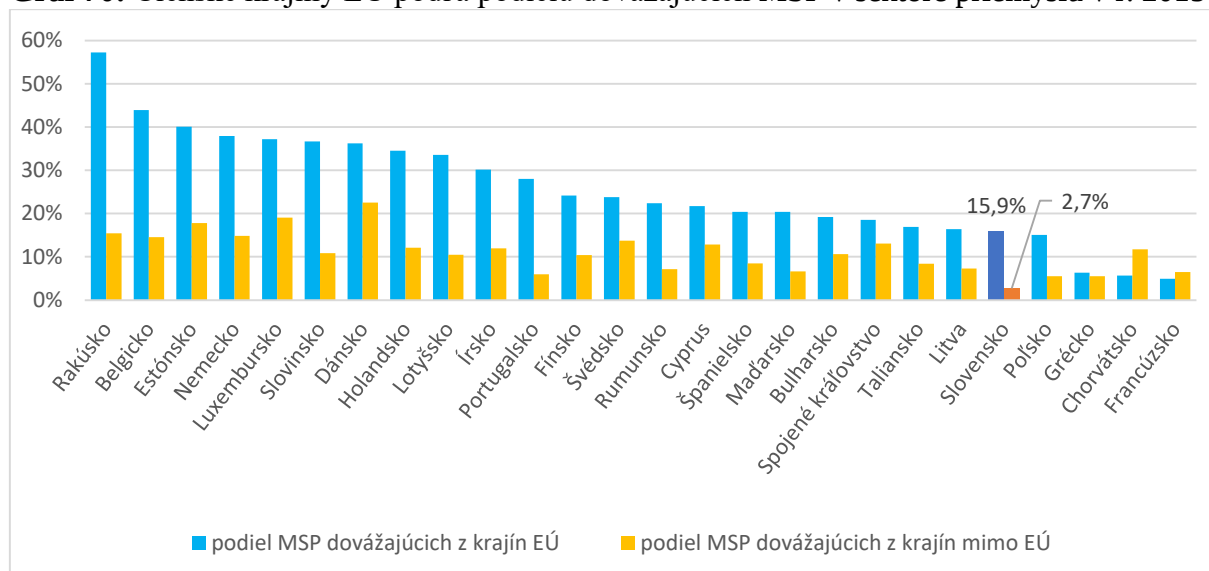
Pri medzinárodnom porovnaní podielu dovážajúcich MSP v jednotlivých členských krajinách EÚ na celkovom počte MSP v sektore priemyslu (graf č. 70) sa Slovensko umiestnilo na 22 mieste z 26 krajín s podielom 15,9 %. S menším podielom za Slovenskom zaostali v roku 2015 štyri krajiny: Poľsko (15,0 %), Grécko (6,4 %), Chorvátsko (5,7 %) a Francúzsko (4,9 %). Naopak na najvyšších priečkach sa umiestnilo Rakúsko (57,3 %), Belgicko (43,9 %), Estónsko (40,1 %).

V roku 2015 predstavoval podiel slovenských MSP dovážajúcich z krajín mimo EÚ 2,7 %, čím sa Slovensko v rebríčku porovnávaných krajín EÚ umiestnilo na poslednom mieste. Pri uvedenom ukazovateli sa nejedná o určitý spôsob krátkodobého výkyvu. Z údajov Eurostatu za obdobie rokov 2012-2015 vyplýva, že podiel slovenských MSP dovážajúcich z krajín mimo

¹⁵ Z dôvodu nedostupnosti kompletných údajov bola z medzinárodného porovnania členských krajín EÚ vylúčená Malta a Česká republika. Do porovnania vstúpilo celkovo 26 členských krajín EÚ.

EÚ dosahuje dlhodobo jednu z najnižších úrovní spomedzi členských krajín EÚ. Slovensko zaostáva aj za krajinami V4, pričom Poľsko dosiahlo v roku 2015 podiel 5,5 % a Maďarsko 6,7 %. Na opačnej strane rebríčka porovnávaných krajín sú s najvyššou úrovňou podielu dovážajúcich MSP z krajín mimo EÚ: Dánsko s podielom 22,6 %, Luxembursko (19,0 %), Estónsko (17,8 %) a Rakúsko (15,5 %).

Graf 70: Členské krajiny EÚ podľa podielu dovážajúcich MSP v sektore priemyslu v r. 2015

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

6 Metodické poznámky

Prezentované štatistické údaje o postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR s tovarom sú spracované na základe definitívnych výsledkov zahraničného obchodu SR za rok 2016, ktoré boli publikované Štatistickým úradom SR v podrobnej štruktúre v októbri 2017.

Údaje zahraničného obchodu Slovenska s členskými krajinami EÚ vychádzajú zo spracovania prostredníctvom metodiky k systému INTRASTAT. Zahraničný obchod s tretími krajinami (mimo EÚ) je spracovaný prostredníctvom metodiky k systému EXTRASTAT. Súčasťou štatistiky obchodu medzi členskými štátmi, teda aj INTRASTAT systému sú podľa Finančnej správy Slovenskej republiky¹⁶ informácie o tovare, ktorý má štatút Európskej únie a je v pohybe medzi členskými štátmi. INTRASTAT systém sa vzťahuje aj na tovary, ktoré prekročia vonkajšiu hranicu Európskej únie pri pohybe z jedného členského štátu do iného. Pre systém INTRASTAT-SK je tovarom všetok hnutelný majetok vrátane elektrickej energie, plynu a vody. Spravodajskou jednotkou pre systém INTRASTAT-SK je každá právnická, fyzická osoba a skupina registrovaná pre DPH v Slovenskej republike (podľa platného zákona o dani z pridanej hodnoty), ktorá za predchádzajúci kalendárny rok, alebo od začiatku sledovaného roka prijala alebo odoslala tovar EÚ v súhrnnej hodnote vyššej ako prah oslobodenia. Práh oslobodenia pre rok 2016 pre prijatie je stanovený vo výške 200 000 EUR a pre odoslanie 400 000 Eur.

Štruktúra zahraničného obchodu podľa veľkostných kategórií podnikov je spracovaná na základe údajov, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami. Tieto operácie predstavovali 11,6 % z celkového vývozu a 8,6 % z celkového dovozu.

Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu je spracovaná podľa národného konceptu, t. j. podľa krajiny pôvodu (pri celkovom dovoze) a krajiny určenia (pri celkovom vývoze). V prípade nešpecifikovaného dovozu (tvoril 8,7 % z celkového dovozu) sa spracovanie uskutočnilo na základe krajiny zaslania. Krajina pôvodu je krajina, v ktorej bol tovar úplne vyrobený alebo získaný, alebo v ktorej tovar podstúpil podstatnú transformáciu. Za krajinu určenia sa považuje krajina, kde má byť tovar používaný, spotrebovaný alebo spracovaný, alebo posledná známa krajina, do ktorej bude tovar dopravený.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tomto materiáli je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1. 1. 2005. Kategóriu malých a stredných podnikov (MSP) tvoria podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP rozlišujeme mikropodniky (0 - 9 zamestnancov), malé podniky (10 - 49 zamestnancov) a stredné podniky (50 - 249). Kategória mikropodnikov zahŕňa aj podnikateľské subjekty s nezisteným počtom zamestnancov. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedeného odporúčania aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastnickej štruktúry. V materiály sa uvažuje s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP. V prípade jedného významného exportéra (s počtom zamestnancov menej ako 250) bol pri posudzovaní jeho zaradenia do príslušných veľkostných kategórií zohľadnený aj objem obratu/vývozu, ktorý niekoľkonásobne prekračuje

¹⁶ Finančná správa Slovenskej republiky (2017). Dostupné online na: <https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

odporúčanú hranicu obratu pre MSP (50 mil. Eur), na základe čoho bol uvedený subjekt zaradený do kategórie veľkých podnikov.

Do spracovania sú zahrnuté aj obchodné operácie, ktoré realizovali registrované skupiny pre DPH (registrácia viacerých zdaniteľných osôb ako jedného platiteľa dane pod jedným identifikačným číslom pre DPH). Skupinové registrácie predstavujú vzájomne prepojené subjekty s finančnou, majetkovou a organizačnou previazanosťou. Za všetky prepojené subjekty skupiny podáva hlásenia INTRASTAT-SK jeden zástupca (kumulované hodnoty vývozných a obchodných operácií členov skupiny). Počet zamestnancov registrovanej skupiny predstavuje kumulovaný počet zamestnancov všetkých jej členov. Napríklad, v roku 2015 bolo v štatistike zahraničného obchodu evidovaných 42 skupinových registrácií na strane vývozu s celkovým počtom členov skupín 201. V kategórii "250 a viac" bolo evidovaných aj 69 subjektov z kategórie MSP s odhadovaným objemom vývozu 32 mil. Eur, čo predstavuje podiel na celkovom vývoze 0,05 %. Na strane dovozu bolo evidovaných 78 skupinových registrácií s počtom členov skupín 360.

Z hľadiska právnych foriem zahrňujú podnikateľské subjekty v jednotlivých veľkostných kategóriách právnické osoby – podniky, ako aj fyzické osoby – podnikateľov.

Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode high-tech tovarov je spracované na základe zoznamu high-tech tovarov podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev.4 (tabuľka č. 18 v prílohovej časti).

Vo výstupe sa popisuje štruktúra zahraničného obchodu podľa nasledovných druhov vlastníctva:

- Zahraničné vlastníctvo - majú subjekty založené a kontrolované zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou-podnikateľom.
- Medzinárodné vlastníctvo - majú tie subjekty, ktoré boli založené spoločne domácou a zahraničnou právnickou osobou alebo fyzickou osobou-podnikateľom.
- Súkromné tuzemské - vlastníctvo majú subjekty založené a kontrolované súkromným tuzemským subjektom alebo osôb.
- Družstevné vlastníctvo - majú subjekty, ktoré podnikajú ako právna forma družstvo v zmysle Zákona č. 513/1991 Obchodný zákonník, § 221, § 222.

Údaje o veľkostných kategóriách a ekonomickej činnosti podnikateľských subjektov boli použité na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR. Zdrojom údajov o zahraničnom obchode ostatných krajín EÚ je Eurostat.

Záver

Na základe analýzy dostupných štatistických údajov o zahraničnom obchode Slovenska za rok 2016 možno vyvodiť niekoľko kľúčových zistení, ktoré jasnejšie reflektujú špecifické postavenie malých a stredných podnikov v národnom hospodárstve:

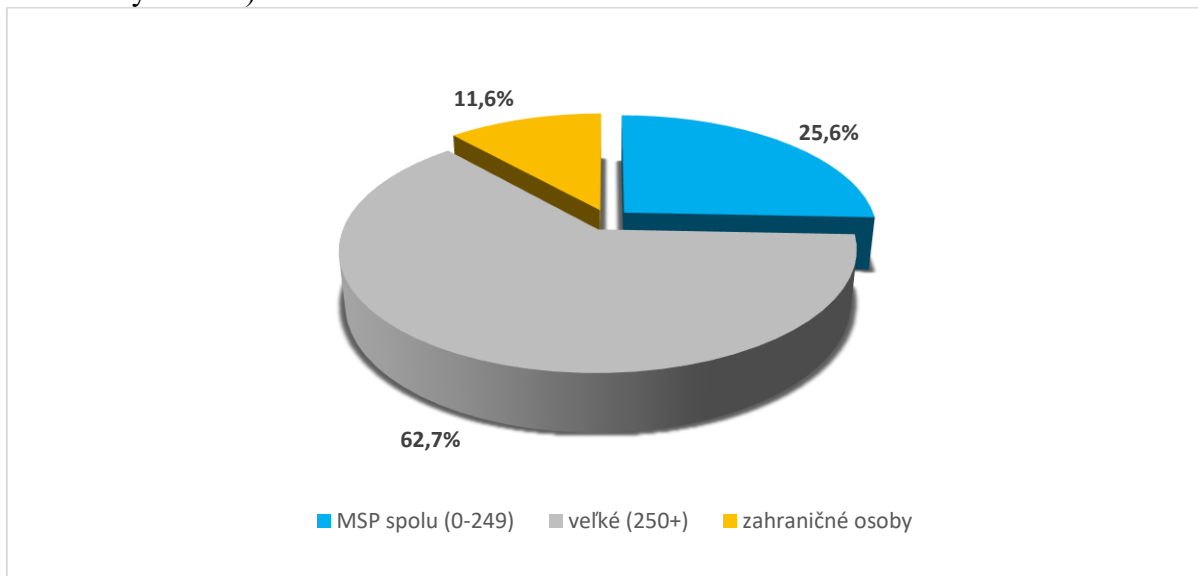
- V zahranično-obchodnej výmene Slovenska aj naďalej pretrváva dominantné postavenie veľkých podnikov. V roku 2016 predstavoval podiel MSP na celkovom objeme vyvezeného tovaru 29,0 %, čo je o 0,1 p. b. menej ako v roku 2015. Podiel MSP na celkovom dovoze sa naopak medziročne zvýšil o 0,1 p. b., čím dosiahol úroveň 42,1 %.
- Výrazne nižšie zastúpenie malých a stredných podnikov na vývoze oproti ostatným ekonomickým ukazovateľom (ako sú napr. tržby, pridaná hodnota, zamestnanosť) súvisí aj so skutočnosťou, že malé a stredné podniky obvykle realizujú aj nepriamy vývoz prostredníctvom subdodávok komponentov pre veľké podniky, ktoré následne umiestňujú hotové výrobky na zahraničné trhy.
- Objem vývozu malých a stredných podnikov v roku 2016 vyjadrený v absolútnych hodnotách nenadviazal na rast z predchádzajúceho kalendárneho roka a zaznamenal stagnáciu.
- V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP sa medziročne znížil vývoz len v kategórii mikropodnikov (o 5,8 %), k čomu prispel najmä pokles objemu vývozu mikropodnikov do krajín mimo EÚ. Naopak, vývoz vzrástol v kategórii malých podnikov (o 2,9 %) a stredných podnikov (o 3,0 %).
- Medzi najvýznamnejšie komodity vývozu MSP v roku 2016 patrili: stroje prístroje, elektronické zariadenia (32,0 %), základné kovy a výrobky z nich (13,2 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (11,0 %). MSP sa najväčšou mierou podieľali na vývoze rastlinných výrobkov (94,4 %), živých zvierat, živočíšnych výrobkov (82,5 %), dreva a výrobkov z dreva, dreveného uhlia (77,3 %), výrobkov potravinárskeho priemyslu (66,4 %).
- Jednotný trhu EÚ zastáva dominantné postavenie z pohľadu teritoriálnej štruktúry vývozu MSP. V roku 2016 predstavoval celkový objem vývozu do krajín EÚ 91,5 % z celkového vývozu MSP. Najvýznamnejším vývozným teritóriom MSP je v rámci krajín EÚ Nemecko s 22,2 % podielom. Päťina (20,2 %) z celkového vývozu MSP do EÚ smerovala do Českej republiky, 11,0 % do Maďarska a 10,2 % do Poľska.
- Vývoz do krajín mimo EÚ dosiahol podiel 8,5 % z celkového vývozu MSP. Celkový objem vývozu MSP do krajín mimo EÚ sa medziročne znížil o 23,7 %. Evidovaný pokles vývozu MSP do krajín mimo EÚ súvisel predovšetkým s administratívnym spresnením údajov v Registri subjektov zahraničného obchodu Štatistického úradu SR.
- Najvýznamnejšie krajiny vývozu MSP do krajín mimo EÚ boli Švajčiarsko (13,1 %), Spojené štáty (10,7 %) a Rusko (10,4 %). Najväčšie zastúpenie dosiahli malé a stredné podniky pri vývoze do Ukrajiny (44,3 %).

- Komoditná štruktúra vývozu MSP do tretích krajín sa v porovnaní so štruktúrou vývozu MSP do krajín EÚ vyznačuje výraznejším zastúpením strojov, prístrojov a elektrických zariadení, textílií a textilných výrobkov, prístrojov optických, meracích a hudobných nástrojov.
- Až 81,5 % z celkového objemu vývozu malých a stredných podnikov tvorili subjekty pôsobiace v dvoch odvetviach: v oblasti priemyslu (51,2 %) a obchodu (30,3 %).
- Regionálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa vyznačuje dominanciou MSP so sídlom v Bratislavskom kraji (28,9 % z celkového vývozu MSP). Významné postavenie dosiahli aj MSP sídlia v Trnavskom (14,7 %) a v Nitrianskom kraji (13,6 %). Na vývoze sa najmenej podieľajú MSP v Banskobystrickom (7,0 %) a Košickom kraji (7,1 %).
- Viac ako polovica (51,3 %) vývozu MSP v roku 2016 bola výsledkom činnosti subjektov so zahraničným kapitálom. MSP s medzinárodným vlastníctvom realizovali 9,5 % vývozu a subjekty so súkromným tuzemským vlastníctvom 38,1 %.
- Absolútny počet vyvážajúcich MSP medziročne vzrástol. Ich podiel v roku 2016 predstavoval 98,6 % z celkovej početnosti vývozcov tovaru. V odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP prevládajú subjekty z odvetvia (podľa hrubšieho členenia SK NACE) obchodu (38,0 %), priemyslu (20,9 %) a obchodných služieb (16,9 %).
- Dovozy malých a stredných podnikov v roku 2016 medziročne vzrástol o 2,8 %. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze predstavoval 42,1 %.
- V rámci komoditnej štruktúry celkového dovozu malých a stredných podnikov v roku 2016 patrili medzi najvýznamnejšie komodity stroje, prístroje, elektronické zariadenia s podielom 26,8 %, vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia s podielom 13,9 %, základné kovy a výrobky z nich s podielom 10,9 %.
- Orientácia malých a stredných podnikov na krajiny EÚ sa prejavuje aj na dovoze. V roku 2016 dosiahol podiel dovozu MSP z krajín EÚ 77,7 % z celkového dovozu MSP. Najväčší objem dovezeného tovaru MSP z EÚ tvoril dovoz z Českej republiky (25,4 %), 20,2 % tvoril dovoz z Nemecka, 9,9 % z Poľska, 7,9 % z Rakúska a 6,6 % z Talianska.
- Celkový objem dovozu MSP z krajín mimo EÚ vzrástol v roku 2016 na hodnotu 5 688,0 mil. Eur, čo predstavuje 22,3 % z celkového dovozu MSP.
- Najväčší podiel na celkovom dovoze MSP z trhov mimo EÚ mali východoázijské krajiny ako Čína (34,7 %) a Kórejská republika (11,1 %). MSP mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze zo Spojených štátov (72,1 %), Mexika (63,3 %), Švajčiarska (62,7 %) a Bieloruska (61,8 %).
- Z tretích krajín dovážali v roku 2016 MSP výraznejšie viac strojov, prístrojov a elektrických zariadení, ale aj rôznych priemyselných výrobkov, textílií a textilných výrobkov a prístrojov optických, meracích a hudobných nástrojov.

- V dovoze pôsobili najaktívnejšie MSP z oblasti obchodu, ktoré zrealizovali viac ako polovicu (54,0 %) z celkovej hodnoty dovezeného tovaru. Podiel subjektov z oblasti priemyslu na celkovom dovoze MSP predstavoval 27,4 %.
- Z regionálneho hľadiska nedošlo k výrazným zmenám, preto na dovoze stále pretrváva dominancia MSP so sídlom v Bratislavskom kraji s podielom 45,0 % z celkového dovozu MSP.
- Viac ako polovicu (54,7 %) dovozu MSP v roku 2016 realizovali subjekty so zahraničným kapitálom. Viac ako jedna tretina (35,7 %) dovozu MSP bola výsledkom činnosti tuzemských subjektov súkromného vlastníctva.
- Celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov dosiahol v roku 2016 úroveň 86 297 podnikov, z toho podiel MSP predstavoval 99,2 %. Z hľadiska právnej formy v tejto skupine naďalej dominujú právnické osoby s podielom 75,1 %.
- V zahranično-obchodnej bilancii malých a stredných podnikov naďalej pokračuje trend nárastu pasívneho salda, ktoré v roku 2016 činilo objem 7 597,0 mil. Eur.
- MSP zo Slovenska dosiahli najvyššiu obchodnú bilanciu s Maďarskom v objeme 510,4 mil. Eur, k čomu prispel najmä vysoký objem vývozu MSP (1 795,9 mil. Eur) tvorený predovšetkým vývozom strojov, prístrojov a elektrických zariadení, základných kovov a výrobkov z nich a tiež vozidlami, lietadlami, dopravnými zariadeniami, ktoré spolu predstavovali 46,4 % celkového vývozu MSP do Maďarska.
- Najväčšie pasívne saldo obchodnej bilancie dosiahli MSP zo Slovenska s Čínou (1 916,5 mil. Eur) a Českou republikou v objeme 1 737,1 mil. Eur.
- Podľa údajov a metodiky Eurostatu tvorili malé a stredné podniky v EÚ v roku 2015 súhrne 44,6 % podiel na celkovom vývoze do krajín EÚ. Na Slovensku dosahujú podiel 31,2 % (2016). Na vývoze do krajín mimo EÚ dosahujú malé a stredné podniky na Slovensku taktiež neporovnateľne nižší podiel (16,4 %) ako v krajinách EÚ (33,5 %).
- Slovensko je v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ (28) s podielom MSP na vývoze do krajín EÚ (30,6 %) na 26 mieste. Najväčší podiel dosiahli MSP na Cypre (88,1 %), v Lotyšsku (81,2 %), v Belgicku (70,2 %). Slovensko zaostáva aj pri porovnaní s ostatnými krajinami V4, pričom Maďarsko dosahuje podiel 46,7 %, Česká republika 35,6 % a Poľsko 35,0 %.
- Pri vývoze MSP do krajín mimo EÚ sa Slovensko v porovnaní s ostatnými členskými štátmi umiestnilo na poslednej priečke s podielom 17,2 %. Najvyšší podiel vývozu MSP do krajín mimo EÚ v roku 2015 dosiahli: Estónsko (82,5 %), Cyprus (78,8 %) a Lotyšsko (78,7 %). Krajiny V4 dosiahli podstatne vyššie podiely: Maďarsko 47,5 %, Poľsko 32,3 % a Česká republika 28,9 %.
- Slovensko zaostáva za krajinami EÚ aj v počte vyvážajúcich a dovážajúcich v sektore priemyslu. Najvýraznejšie sa to prejavuje pri podiele slovenských MSP vyvážajúcich do, resp. dovážajúcich z krajín mimo EÚ v sektore priemyslu s hodnotami 1,8 %, resp. 2,7 %.

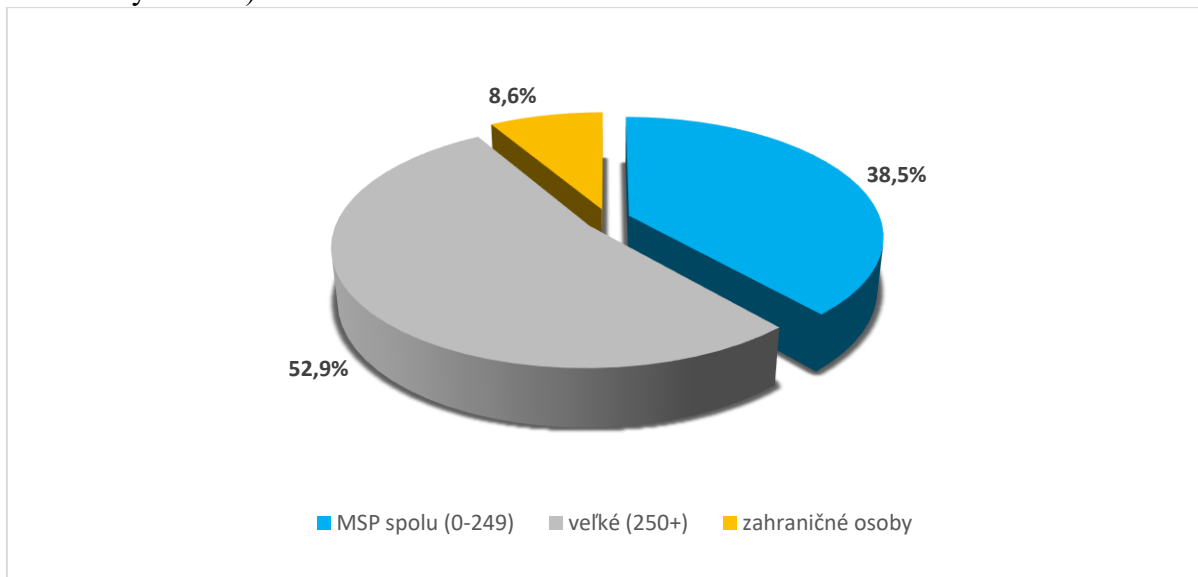
Prílohy

Graf 71: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom vývoze v r. 2016 (vrátane zahraničných osôb)

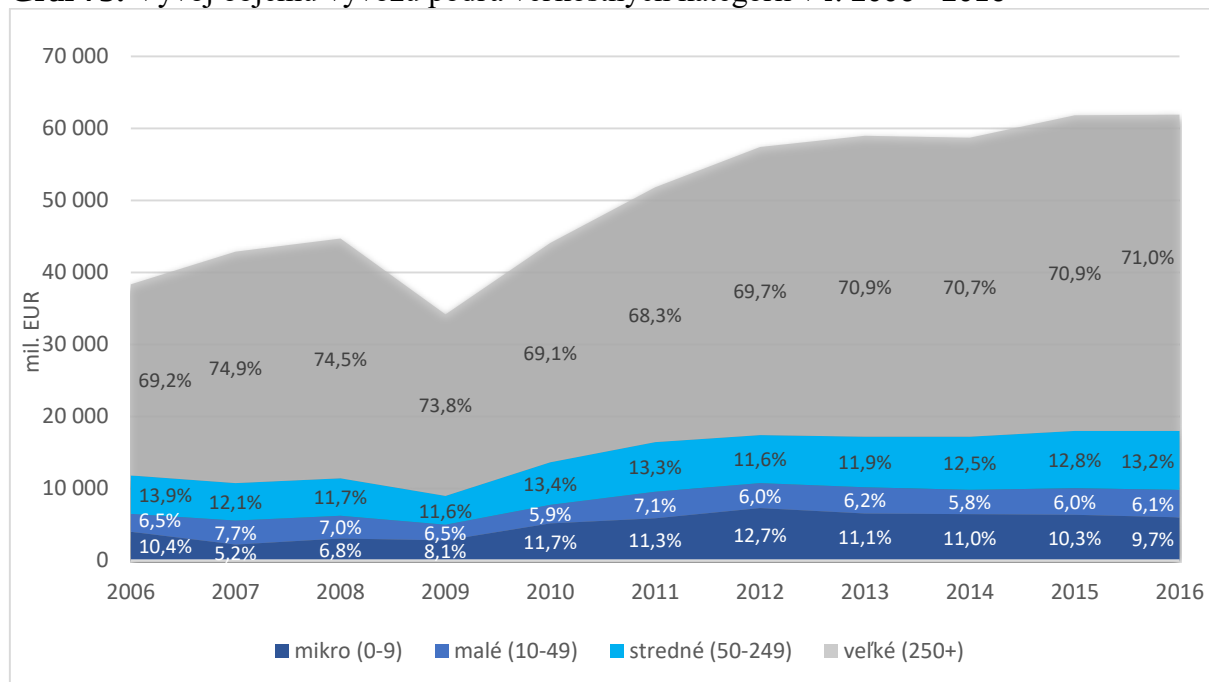

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

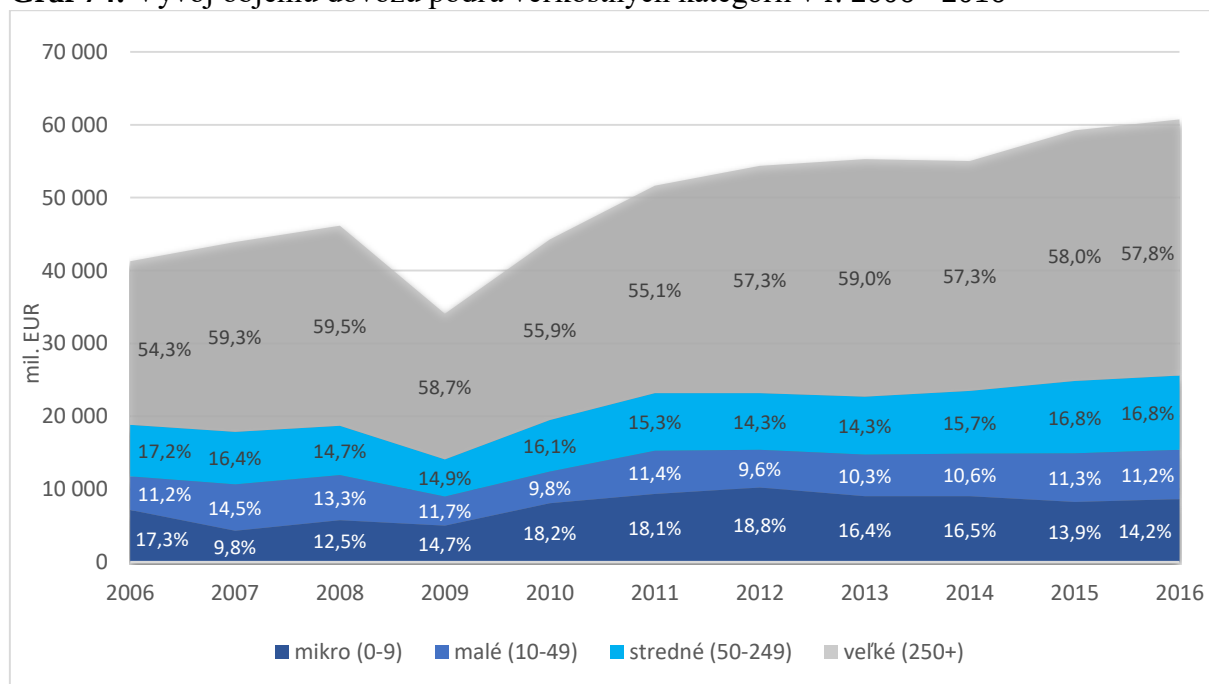
Graf 72: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na celkovom dovoze v r. 2016 (vrátane zahraničných osôb)

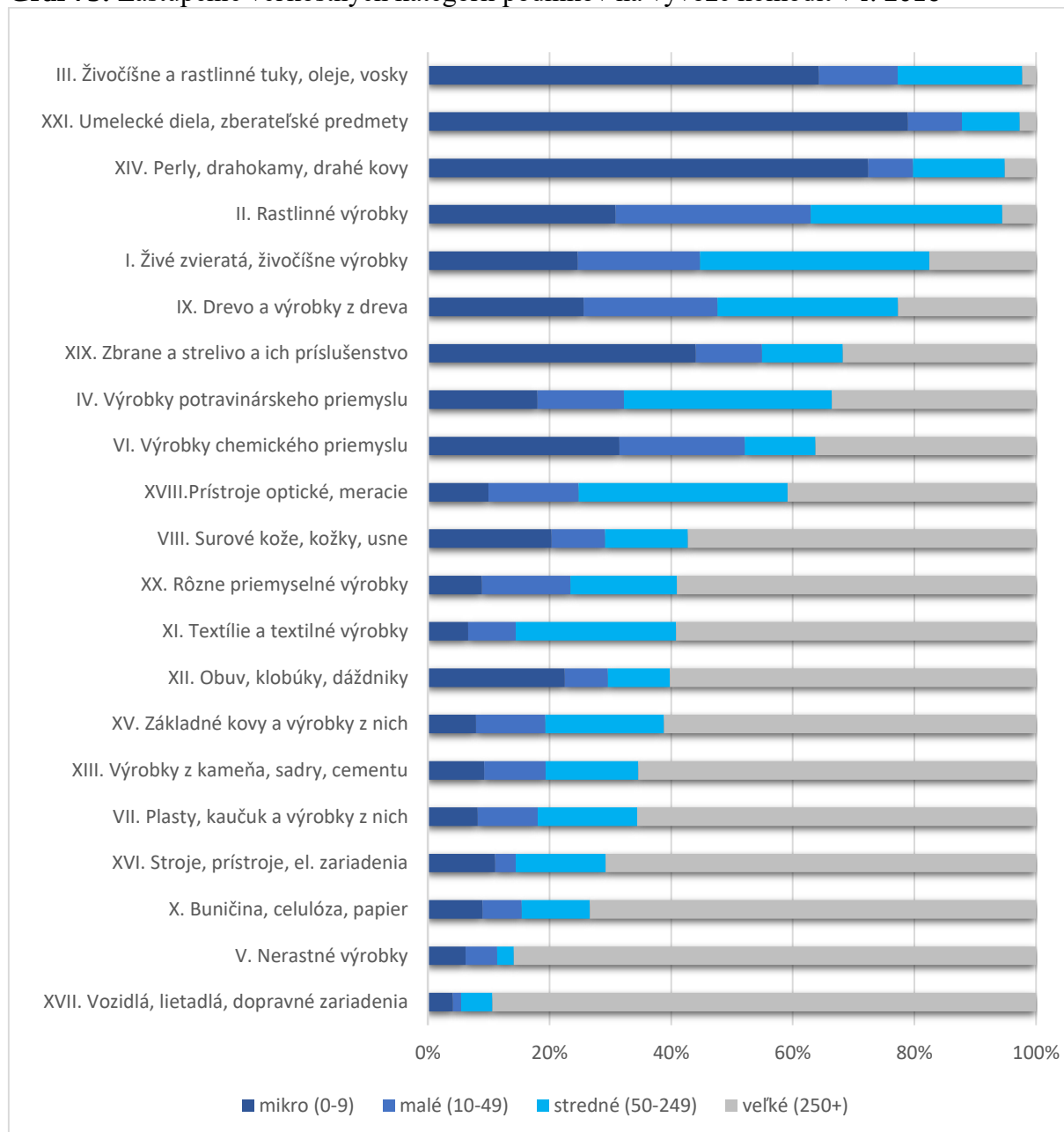
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Graf 73: Vývoj objemu vývozu podľa veľkostných kategórií v r. 2006 - 2016

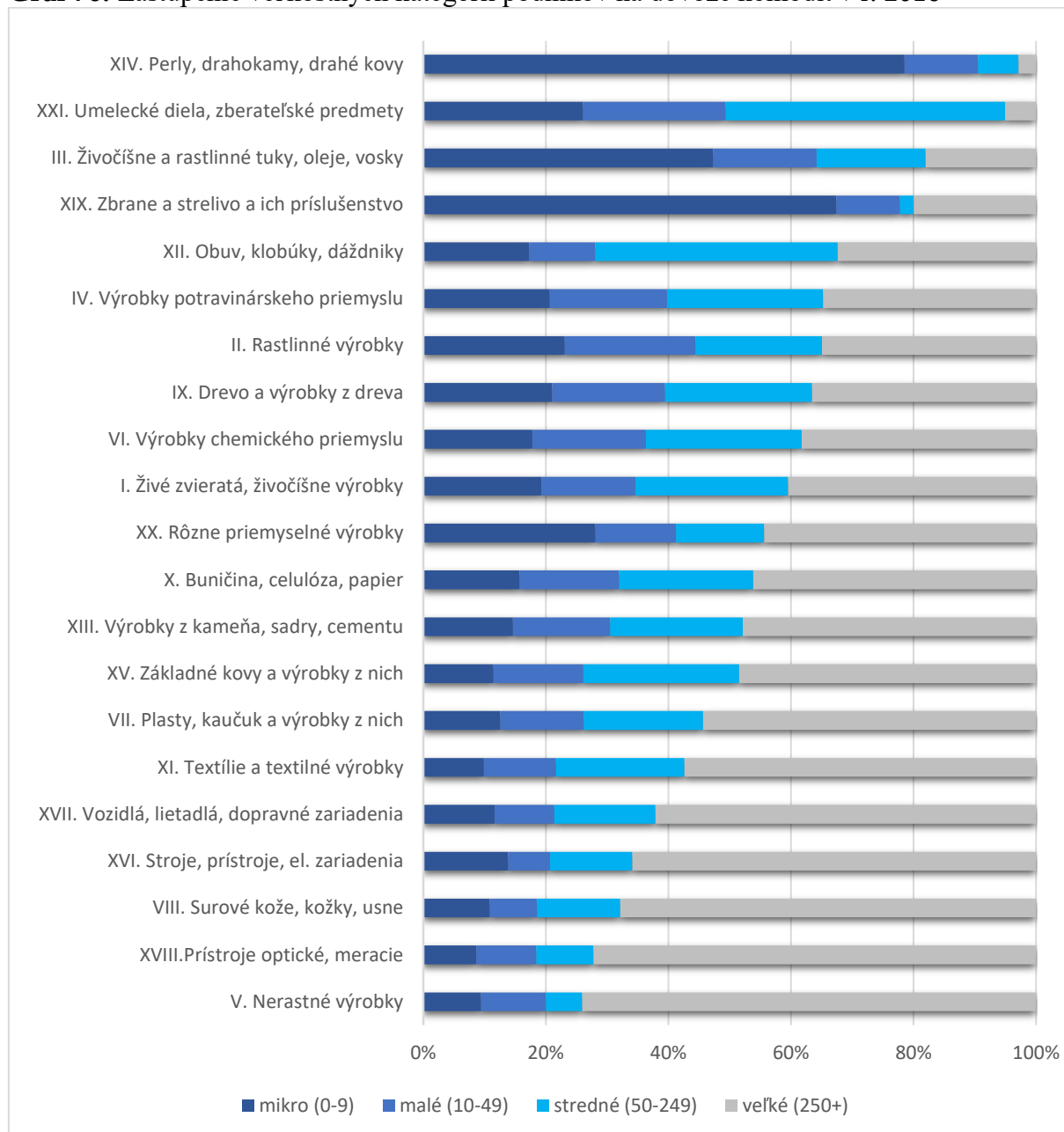
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Graf 74: Vývoj objemu dovozu podľa veľkostných kategórií v r. 2006 - 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Graf 75: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze komodít v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Graf 76: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze komodít v r. 2016

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Tabuľka 18: Zoznam High-tech produktov podľa SITC Rev. 4**High-tech aggregation by SITC Rev.4**

High-technology trade is defined as exports and imports of products according the Standard International Trade Classification (SITC – Rev. 4) as listed below. This list, based on the OECD definition, contains technical products of which the manufacturing involved a high intensity of R&D.

Group	Code	Title
Aerospace	(714-714.89-714.99)+	Aeroplane motors, excluding 714.89 and 714.99
	792.1+	Helicopters
	792.2+792.3+792.4+	Aeroplanes and other aircraft, mechanically-propelled (other than helicopters)
	792.5+	Spacecraft (including satellites) and spacecraft launch vehicles
	792.91+	Propellers and rotors and parts thereof
	792.93+	Undercarriages and parts thereof
	874.11	Direction finding compasses; other navigational instruments and appliances
Computersoffice machines	751.94+	Multifunction office machines, capable of connecting to a computer or a network
	751.95+	Other office machines, capable of connecting to computer or a network
	752+	Computers
	759.97	Parts and accessories of group 752
Electronics-telecommunications	763.31+	Sound recording or reproducing apparatus operated by coins, bank cards, etc
	763.8+	Video apparatus
	(764-764.93-764.99)+	Telecommunications equipment, excluding 764.93 and 764.99
	772.2+	Printed circuits
	772.61+	Electrical boards and consoles < 1000V
	773.18+	Optical fibre cables
	776.25+	Microwave tubes
	776.27+	Other valves and tubes
	776.3+	Semiconductor devices
	776.4+	Electronic integrated circuits
	776.8+	Piezoelectric crystals
	898.44+	Optical media
	898.46	Semiconductor media
Pharmacy	541.3+	Antibiotics
	541.5+	Hormones and their derivatives
	541.6+	Glycosides, glands, antisera, vaccines
	542.1+	Medicaments containing antibiotics or derivatives thereof
	542.2	Medicaments containing hormones or other products of subgroup 541.5

Group	Code	Title
Scientific instruments	774+	Electrodiagnostic apparatus for medicine or surgery and radiological apparatus
	871+	Optical instruments and apparatus
	872.11+	Dental drill engines
	(874-874.11-874.2)+	Measuring instruments and apparatus, excluding 874.11, 874.2
	881.11+	Photographic cameras
	881.21+	Cinematographic cameras
	884.11+	Contact lenses
	884.19+	Optical fibres other than those of heading 773.1
	(899.6-899.65-899.69)	Orthopaedic appliances, excluding 899.65, 899.69
Electrical machinery	778.6-778.61-778.66-778.69)+	Electrical capacitors, fixed, variable or adjustable, excluding 778.61, 778.66, 778.69
	778.7+	Electrical machines, having individual functions
	778.84	Electric sound or visual signalling apparatus
Chemistry	522.22+	Selenium, tellurium, phosphorus, arsenic and boron
	522.23+	Silicon
	522.29+	Calcium, strontium and barium
	522.69+	Other inorganic bases
	525+	Radioactive materials
	531+	Synthetic organic colouring matter and colour lakes
	574.33+	Polyethylene terephthalate
	591	Insecticides, disinfectants
Non-electrical machinery	714.89+	Other gas turbines
	714.99+	Part of gas turbines
	718.7+	Nuclear reactors and parts thereof, fuel elements, etc
	728.47+	Machinery and apparatus for isotopic separation
	731.1+	Machine-tools working by laser or other light or photon beam, etc
	731.31+	Horizontal lathes, numerically controlled
	731.35+	Other lathes, numerically controlled
	731.42+	Other drilling machines, numerically controlled
	731.44+	Other boring-milling machines, numerically controlled
	731.51+	Milling machines, knee-type, numerically controlled
	731.53+	Other milling machines, numerically controlled
	731.61+	Flat-surface grinding machines, numerically controlled
	731.63+	Other grinding machines, numerically controlled
	731.65+	Sharpening machines, numerically controlled
	733.12+	Bending, folding, straightening or flattening machines, numerically controlled
	733.14+	Shearing machines, numerically controlled
	733.16+	Punching machines, numerically controlled
	735.9+	Parts and accessories of 731 and 733
	737.33+	Machines and apparatus for resistance welding of metal, fully or partly automatic
	737.35	Machines and apparatus for arc welding of metal, fully or partly automatic
Armament	891	Arms and ammunition